

ԼՈՒՅՍ

لويس

LOUYS

Armenian Monthly

ISSN 1682-5446

Մշակութային և հասարակական ամսագիր

Հայոց Ցեղասպանության 98-րդ տարելիցի ոգեկոչում Թուրքիայի Կ. Պոլիս քաղաքում

Այս համարում

Հայերեն բաժին

- 1- Իրանահայ Համայնք.....1
- 2- Հայաստան.....3
- 3- Արցախ.....5
- 4- Արեւմտյան Հայաստան.....6
- 5- Միջազգային.....11
- 6- Հասարակական.....15
- 7- Մշակույթ25
- 8- Խոհեր.....29
- 9- Գծանկարչություն.....29
- 10- Հայերեն-պարսկերեն առածանի.....29

Պարսկերեն բաժին

- 1- Լուրեր.1-3

Շապիկի առաջին էջում՝ Շուշիի ազատագրման հերոս Գեներալ Արկադի Տեր Թադեոսյան՝ Կոմանդոս

Վերջին էջում՝ Քյամարայի տոհմածառ (Մ. Մարտիրոսյան)

Համար 177, Ապրիլ 2013 թ.

No. 177, April 2013

ماهنامه لویس - شماره ۱۷۷ اردیبهشت ماه ۱۳۹۲

ԼՈՒՅՍ

Մշակութային եւ հասարակական ամսագիր

Արտոնատեր եւ գլխավոր խմբագիր՝

Էդ. Բաղդասարյան

Փոստարկը 15875-9488 Թեհրան - Իրան

Էլեկտրոնային փոստ՝ louys_monthly@yahoo.com

Ինտերնետային հասցեն՝ www.louysonline.com

LOUYS

Armenian Cultural and Social Monthly

License-holder and Editor-in-Chief

Ed. Baghdasarian

www.Edic-Baghdasarian.com

POBox 15875-9488 Tehran – Iran

E-mail : louys_monthly@yahoo.com

Internet : www.louysonline.com

Թերթի Գինը՝ Հատվածառ - 5000 ռիալ
Բաժանորդագրություն՝

Իրան՝ մեկ տարի՝ 60,000 ռիալ

Արտասահման՝ մեկ տարի՝ 50 ԱՄՆ դոլար

Հոդվածների հեղինակների կարծիքները կարող են չհամընկնել խմբագրության տեսակետներին:
Արտատպության դեպքում հղումը «ԼՈՒՅՍ» - ին պարտադիր է:

Մենք 1915-ի կոտորածներից հետո խնդիր չենք լուծել ու վախում ենք, որ չթաղված դիակները կլցվեն մեզ վրա. թուրք գործիչ

Ապրիլ 17, 2013 | 08:08

Թուրք գործիչ, ազգային փոքրամասնությունների հարցերով մասնագետ, քրդական հարցի կարգավորման համար Էրդողանի կողմից «Իմաստունների հանձնաժողովում» ընդգրկված Բասքըն Օրանի՝ «1915-ի հայկական կոտորածներից հետո Թուրքիայում ոչ մի հարց չի լուծվել» հայտարարությունը խիստ արձագանք է գտել թուրք ազգայնականների շրջանում:

Թուրքական «Հաբերթուրք» հեռուստաընկերության «Խոսքը քեզ մոտ է» հաղորդման ժամանակ Բասքըն Օրանը կրկնել է Իզմիրում արած իր հայտարարությունը՝ նշելով, թե տխրեցնող է, որ պետականամետ մտածելակերպով քաղաքական գործիչ եւ կուսակցապետ Դելլեթ Բահչելին իրեն դավաճան է անվանել:

Բասքըն Օրանը, անդրադառնալով Թուրքիայի խնդիրներին, կրկնել է օրեր առաջ Իզմիրում մի միջոցառման ժամանակ արած հայտարարությունը. «1915-ի հայկական կոտորածներից հետո մենք ոչ մի հարց չենք լուծել եւ բոլոր դիակները լցրել ենք դարակները: Հիմա դրանք դեպի մեզ են գալիս եւ քանի որ մենք դիակները չենք թաղել, մենք վախենում ենք, որ չթաղված դիակները կլցվեն մեզ վրա»:

Բասքըն Օրանը պնդել է, թե պառակտիչ է, երբ թուրք ինքնությունը մյուսներից վեր է դասվում: «Երբ ասում ենք ազգային պետություն, խնդիր չկա, իսկ երբ՝ ազգ-պետություն՝ դա դառնում է Աստծո պատիժը մեր գլխին: Պետք է առաջնային լինի ոչ թե թուրք ինքնությունը, այլ Թուրքիացի ինքնությունը, քանի որ երբ երկրում ապրող մյուս էթնիկ խմբերին պարտադրում ես ասիմիլիացիա, դա նրանց կողմից չի ընդունվում եւ այն դառնում է պառակտիչ», - ասել է Բասքըն Օրանը:

[NEWS.am](#)-ը, հիշեցնում է, որ Բասքըն Օրանը 2008-ին Թուրքիայում [«Ներեցեք մեզ, հայեր»](#) ինտերնետ ստորագրահավաքի կազմակերպիչներից էր: «Ներեցեք մեզ, հայեր» ակցիային ինտերնետով միացան Թուրքիայի ավելի քան 30 հազար քաղաքացիներ:

Իրանահայ Համայնք

**Դոկտոր Մեսրոպ Բալայեանը
ոչ ես է**

09/04/2013 *Իրանահայեր Լրատու Ցանց*

Խորը վշտով համակլած գուժում ենք բազմավաստակ ուսուցիչ, հոգեբան, դասախօս, ազգային-հասարակական եւ կրթական գործիչ՝ դոկտոր պրոֆեսոր Մեսրոպ Բալայեանի մահը, որ տեղի ունեցաւ թուրքական ապրիլի 3-ին, Նոր Ջուղայում:

Սպահանի Հայոց Թեմի ազգային բոլոր մարմինները խորապէս սգում եւ վշտակցում են հանգուցեալի ընտանիքին, համայն իրանահայութեանը, ուսանողներին, գործակիցներին ու Իրանի ժողովրդին, եւ առ բարձրեալն Աստուած հայցում նրա հոգուն խաղաղութիւն:

Հոգեհանգստեան եւ թաղման արարողութիւնը տեղի է ունենալու յառաջիկայ երկուշաբթի՝ ապրիլի 8-ին, յետմիջօրէի ժամը 3-ին Նոր Ջուղայի Ս. Ստեփանոս եկեղեցում:

Դիւան Ազգային Առաջնորդարանի
Սպահանի Հայոց Թեմի

Լույս ամսագիրը խորապէս վշտակցում է դր. Մեսրոպ Բալայեանի վախճանման կապակցութեամբ:

**Նոր Ջուղայի հայ համայնքն իր վերջին հրաժեշտը
ուեց բազմավաստակ հոգեբան-դասախօս եւ
ազգային-կրթական գործիչ դոկտոր-պրոֆեսոր
Մեսրոպ Բալայեանին**

Ալիկ Հինգշաբթի, 11 Ապրիլի 2013թ.

Թղթակից (Նոր Ջուղա) - Երկուշաբթի, ապրիլի 8-ին, Նոր Ջուղայի Ս. Ստեփանոս եկեղեցում, ներկայութեամբ՝ ազգային մարմինների ներկայացուցիչների, Սպահանի Պետական համալսարանի դասախօսների եւ ուսանողների ու հայ եւ պարսիկ հայրենակիցների, տեղի ունեցաւ նոյն համալսարանի բազմավաստակ հոգեբան-դասախօս եւ ազգային-կրթական գործիչ՝ դոկտոր-պրոֆեսոր Մեսրոպ Բալայեանի յուղարկատրութիւնը, որն իր մահկանացուն էր կնքել ապրիլի 3-ին՝ 90 տարեկան հասակում: Թաղման եկեղեցական արարողութիւնը կայացաւ կէսօրից յետոյ ժամը 3-ին՝ գլխաւորութեամբ Շահինշահի հայ համայնքի հոգեւոր հովիւ Ս. Անանիա վրդ. Գուճանեանի եւ մասնակցութեամբ Ս. Մեսրոպ քնն. Գալստանեանի ու դպրաց դասի:

Եկեղեցական կարգի աւարտին Ս. Անանիա վրդ. Գուճանեանը հանդէս եկաւ դամբանախօսութեամբ, որտեղ անդրադառնալով նաեւ հանգուցեալի կենսագրական գծերին՝ թեմակալ

առաջնորդ Ս. Քարգէն եպս. Չարեանի, ազգային մարմինների ու միութիւնների անունից ցաւակցական խօսք ուղղեց սգակիրներին:

Այնուհետեւ նորոգ հանգուցեալի դին տեղափոխեց եկեղեցու բակ, որտեղ կարճատեւ արարողութիւնից յետոյ՝ դամբանախօսութեամբ ելոյթ ունեցան նաեւ՝ Սպահանի հայոց թեմի Կրթական խորհրդի ատենապետ Ջանսոն Աղաբաբայեանը՝ թեմի ազգային մարմինների եւ Սպահանի Պետական համալսարանի Մանկավարժութեան եւ հոգեբանութեան ֆակուլտետի դասախօս դոկտ. Նուրին՝ համալսարանի տնօրէնութեան անունից:

Այնուհետեւ դոկտ. Բալայեանի դին ամփոփուեց Նոր Ջուղայի հայոց ազգային գերեզմանատանը: Դոկտ. Մեսրոպ Բալայեանը ծնել էր 1923 թականին: Նրա հայրը եղել է Հայոց Ցեղասպանութիւնը վերապրածներից: Նա իր դոկտորի կոչումն ստացել է Ֆրանսիայի «Սորբոն» համալսարանի հոգեբանութեան ճիւղում, որից յետոյ՝ վերադառնալով Իրան՝ սկսել է աշխատել որպէս համալսարանի դասախօս: 1962 թականից ընտանեօք տեղափոխուել է Սպահան եւ աշխատանքի անցնել տեղի Պետական համալսարանի Մանկավարժութեան եւ հոգեբանութեան ֆակուլտետում՝ որպէս դասախօս եւ դեկան: Եղել է նաեւ նոյն համալսարանի Հայոց լեզվի եւ գրականութեան ամբիոնի դասախօս: Գիտական բեղուն գործունէութիւնից բացի՝ դոկտ. Բալայեանն աշխոյժ դերակատարութիւն է ունեցել Սպահանի հայոց թեմի ազգային եւ կրթական կեանքում: Հեղինակն է բազմաթիւ գրքերի, յօդածների եւ թարգմանութիւնների: Հանգիստ՝ բազմավաստակ ուսուցչի աճիւններին:

**Վաղաժամ մահացել է
Դր. Արամայիս Միրզախանյանը**

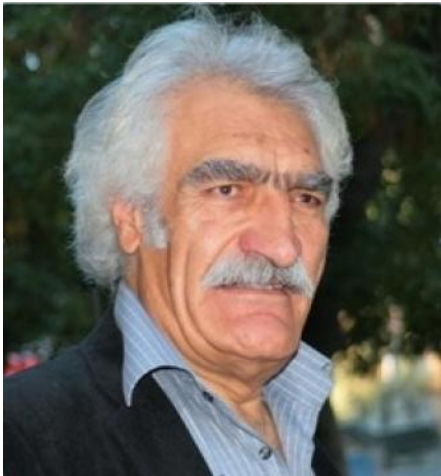
Ապրիլի 11-ին Շվեդիայում 71 տարեկան հասակում անժամանակ կյանքից հեռացավ մտավորական եւ հասարակական գործիչ Արամայիս Միրզախանյանը: Նա երկար տարիներ իր ազդու մասնակցությունն է բերել թե՛ Իրանում եւ թե՛ Եվրոպայում հայության ամենահոգող հարցերի շուրջ տարվող պայքարում: Նա ջերմեանող պաշտպանում եւ պայքարում էր Արցախի ազատագրական պայքարի վերջնական հաղթանակի, ինչպէս նաեւ հայրենիքի զարգացման եւ ժողովրդավարացման համար տարվող պայքարին:

Եվրոպայի Հայերի Համագումարը իր խոր ցավակցությունն է հայտնում Արամայիս Միրզախանյանի ընտանիքին, հարազատներին եւ ընկերներին:

Եվրոպայի Հայերի Համագումար
13 ապրիլ 2013

Լույս ամսագիրը խորապէս վշտակցում է Արամայիս Միրզախանյանի վախճանման կապակցութեամբ:

Արամայիս Միրզախանյանի Պայծառ Հիշատակին
Թվականին Ապրիլի 11-ին 70 տարեկան հասակում
կյանքից հեռացավ իրանահայ մտավորական,
հասարակական գործիչ և համալսարանի դասախոս
Արամայիս Միրզախանյանը:

Արամայիսը ծնվել էր Սպահանի երբեմնի հայաբնակ Փերիա գավառի Նամագերդ գյուղում, տարրական և միջնակարգ կրթությունը ստացել էր Նոր Ջուղայի հայոց դպրոցներում, այնուհետև ավարտել էր Երևանի պոլիտեխնիկական համալսարանը ստանալով էլեկտրոտեխնիկայի դոկտորական կոչում:

Տարիներ նույն համալսարանում դասավանդելուց հետո Արամայիս Միրզախանյանը 1979 թվին տիկնոջ Ջուրնդայի և դստեր Մանուշի հետ վերադառնում է Իրան և աշխատանքի է անցնում Սպահանի «Սանաթի» համալսարանում:

Այս, թեկուզ և ոչ այնքան երկարատև ժամանակաշրջանում նա ակտիվ մասնակցություն է բերում Նոր Ջուղայի և Շահինշահրի հայ հասարակական կյանքին, կատարելով կազմակերպչական ազդեցիկ դեր համայնքի մեջ ծավալված ժողովրդական շարժման, ժողովրդական Ժամանակավոր Կոմիտեի (ԺԺԿ), ինչպես նաև Իրանահայ Ազգային և Մշակութային Միության (ԻԱՄՄ) Նոր Ջուղայի մասնաճյուղի հիմնադրման գործում:

Այնուհետև քաղաքական պայմանների բերումով ընտանյոք մեկնում է արտասահման և աշխատանքի է անցնում Ստոկհոլմի «The Royal Institute of Technology» համալսարանում:

Հայրենասիրությունը և սեփական ժողովրդի ճակատագիրը Արամայիսի համար բարձրագույն և անսակարկ արժեքներ էին, որոնց հավատարիմ մնաց մինչև իր կյանքի վերջը: Նա տևաբար կապի մեջ էր Մայր Հայրենիքի հետ: Իր սովորած համալսարանում հիմնել էր գիտական լաբորատորյա և հաճախ էր այնտեղ լինում գիտական դասախոսություններ կարդալու:

Արամայիս Միրզախանյանը գործոն մասնակցություն ունեցավ նաև արցախյան ազատամարտի ընթացքում, նախաձեռնող հանդիսանալով Շվեդում մարդասիրական օգնության կազմակերպման և Արցախ փոխադրելու գործում:

Արամայիսը հայրենի ժողովրդի ապագան տեսնում էր արդար և ժողովրդավար պետության մեջ և վերջին շրջաններում խիստ անհանգստանում էր Հայաստանում տիրող քաղաքական-հասարակական հոռի երևույթներին ի

տես և իր հանդուգն ու անաչառ վերաբերմունքն էր արտահայտում բազմաթիվ հոդվածներով:

Նա ազնիվ էր և սկզբունքային: Նրա հզոր, տիտանական արտաքինի տակ բաբախում էր խիստ բարի և հուզառատ մի սիրտ: Նա ապրում էր բանաստեղծությամբ, զբաղվում էր գեղանկարչությամբ: Կարոտում էր իր ծննդավայր Նամագերդ Գյուղին:

Հարգանք նրա պայծառ հիշատակին և մխիթարություն նրա ընտանիքին, հարազատներին ու ընկերներին:

Նոր Ջուղայի և Շահինշահրի ընկերներ

Ի դիմաց

Ազատ Մաթյան

Նիկիտ Միրզայան

Զելվաջուկ գիւղի «Մենաւոր» Ս. Ամենափրկիչը

31/03/2013 Իրանահայեր Լրատու Ցանց

Ատրպատականի Հայոց Թեմի հոգևոր ու ազգային կառոյցների ուսումնասիրութեան շրջագծում, Հինգշաբթի 21 Մարտ 2013 թւի առաւօտուն, Ատրպատականի Հայոց Թեմի Առաջնորդ՝ Գերպ. Տ. Գրիգոր Օ. Վրդ. Զիֆթճեանը հասաւ Սալմաստի Զելվաջուկ գիւղը, որտեղ բլրան լանջին գտնւում է Ս. Ամենափրկիչ ուխտատեղի եկեղեցին:

Իմացած լինելով որ գանձախոյզներ սկսել են փորել եկեղեցու Արեւելեան պատի տակը, հասնելու համար խորանի յատակին, որտեղ յոյս ունեն գտնել հայերի ձեռքով թաղւած գանձ, Առաջնորդը առաջնահերթութիւն տւեց սոյն եկեղեցուն...: Ստորեւ ներկայացնում ենք Թեմակալ Առաջնորդի տեղագրութիւնը, իր գրչով.

«Սալմաստից 15 քիլոմետր հարաւ-արեւելք գտնւում է Զելվաջուկ նախկին հայաբնակ գիւղը, որը այսօր քրդաբնակ է: Մահլամ գիւղից երկու ճանապարհ ունի: Մէկը գիւղի միջից, միւսը՝ Մահլամի հայոց հանգստարանի կողքին բացւած ջրանցքի կողքով: Մենք նախընտրեցինք Մահլամի միջի ճանապարհով բարձրանալ Զելվաջուկ, նկատի ունենալով որ միւսը «խաքի» ոչ-ասֆալթապատ ճանապարհ էր մեծ մասամբ:

Գիւղ չբարձրացած, 3 քիլոմետր հեռից բլրան լանջին երեւում է տուփի կերպով մի «մենաւոր» կառոյց, գիւղի տներից մի քիչ վերեւ, որը հայոց Ս. Ամենափրկիչ սրբատեղի եկեղեցին է, 18-րդ դարի կառոյց: Հողաշէն եւ փայտածածկ լինելով, դա մինչեւ այսօր չի՝ տարբերում շրջակայ տներից, որոնք եւս արտաքնասպէս յարդի ու ցեխի շաղկապով ծեփւած են: Աւելի նոր կառոյցներում օգտագործել է նաեւ աղիւս:

Ս. Ամենափրկիչը 7x8 մետր տարածքով եւ հողաշէն հաստանիստ պատերով ու 4.5 մետր բարձրութիւն ունեցող մի եկեղեցի է: Եկեղեցու դռան մուտքը մեկու կէս մետր բարձրութիւն ունի, ստիպելով այցելուներին խոնարհուելով մտնել սրբավայրը: Դռուի երկու կողերին եւ վերեւի մասը միակտուր երեք քարեր զետեղել են, ամրացնելու համար

հողաշեն եկեղեցու մուտքը: Ներսը լուսատուրում է արեւելքից կտուրի տակ բացած երկու 40x60 սմ. պատուհաններով, ինչպես նաև միւս երեք պատերի բարձր կետի վրայ գտնուող նոյն քան մեծությամբ մեկական պատուհաններով, որոնք բոլորն էլ, ինչպես դուռը, վերջին տարիներին նորոգած լինելով, այժմ երկաթեայ խաչանիշ փեղկեր ունեն: Այս վերանորոգութեան ընթացքում նաև եկեղեցու գետինը սալալայտակել է:

Եկեղեցին ունի խորանի բեմ, որի վրայ փայտեայ հին խորանի փոխարեն յարմարցել սեմենտից սարքած մի խորան, երեք փոքրիկ յարկերով: Բեմի վրայից երկու գերանասալներ բարձրանում են կտուր, պահելու համար տանիքի գերանների ծանրությունը: Կտուրը լցած հողի վրայ արդիական ծածկ է պատել, կառույցը պաշտպանելու համար փլուզումից: Եկեղեցու ներսի պատերը սպիտակացած են եւ ջուրի թափանցումից պաշտպանելու համար յատուկ իւղային ներկով ներկված:

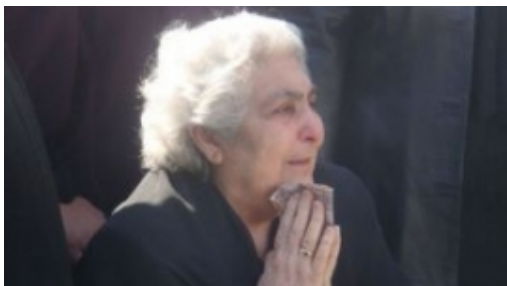
Յաճախ վերանորոգւած եւ լաւ պահպանւած վիճակում գտնուող սոյն եկեղեցին դարձեալ վերանորոգութեան կարիք ունի, յատկապէս դրա արեւմտեան ճակատը, ուր տեղ-տեղ թափւել է յարդախառն ծեփը եւ պատճառ դարձել ջուրի թափանցումի:

Ատրպատականի Հայոց Թեմի անշարժ գոյքի եւ մշակութային ժառանգությունների սոյն աշխատանքը պիտի շարունակուի, յատկապէս օգտւելով եղանակի ջերմացումից եւ գարնանային ձիւնհալից:

Հայաստան

Ամոթ, շա՛տ ամոթ, ով ուզում է թող էլ ամոթը վերցնի իր վրա

«Սպարապետ Վազգեն Սարգսյանը, մեր գոհված»

տղաները այսպիսի Հայաստան չէին երագում, նրանց երագածը ազատ ու անկախ Հայաստանն էր»:

Եռաբլուրում **HayNews.am**-ի թղթակցի հետ զրույցում ասաց Վազգեն Սարգսյանի մայրը տիկին Գրետան:

«Մենք առայժմ անկախ չենք: Ժողովուրդը այդ անկախությունն ու ազատությունը չի գգում, քանի նրա սոցիալական ու տնտեսական վիճակն այդքան վատ է... Կոնկրետ իմ երագած Հայաստանը սա չէր: Ես ուզում եմ, որ ժողովուրդը ապրի խաղաղ, բարեկեցիկ, այլ ոչ թե այսպես մաքառելով,- ասաց տիկին Գրետան հավելելով,- Ապրում են ...և երկիրն էլ լքում են»: Սպարապետի մայրն արցունքն աչքերին նկատեց. «Այս տղաներին շիրիմներին նայում ես, ԵԿՄ-ի տղաներին, ովքեր կիսավիրավոր են, նրանք ուզում էին, որ մեր ժողովուրդը լավ ապրի: Բայց ոչ թե այսպես... թողն երկիրը, լքեն գնան»: Տիկին Գրետան նշեց, որ ամեն օր սրտի ցավով է լսում, որ այսքան մարդ է լքել Հայաստանը: «Ամոթ, շատ ամոթ, ով ուզում է թող էլ ամոթը վերցնի իր վրա», - եզրափակեց Սպարապետի մայրը: **HayNews.am**

Ցեղասպանության կանխարգելմանը նվիրված միջոցառում ՄԱԿ-ում

Ապրիլի 05, 2013

Ապրիլի 4-ին ՄԱԿ-ի կենտրոնատեղիում Հայաստանի մշտական ներկայացուցչության ու մի շարք հասարակական կազմակերպությունների հովանավորությամբ անցկացվել է ցեղասպանության կանխարգելմանը նվիրված գիտաժողով, որին մասնակցեցին անդամ պետությունների ներկայացուցիչներ, փորձագետներ ու մեծ թվով օտարերկրյա հյուրեր:

Բացման խոսքով հանդես է եկել ՄԱԿ-ում ՀՀ մշտական ներկայացուցիչ, դեսպան Կարեն Նազարյանը: ՀՀ դեսպանը նշել է, որ ցեղասպանության հանցագործությունը կրկնվում է աշխարհի տարբեր անկյուններում՝ ընդգծելով ցեղասպանության կանխարգելման եւ այդ հանցագործության պատժման գործում միջազգային համագործակցության կարևորությունը: Այս համատեքստում դեսպանն անդրադարձել է վերջերս ՄԱԿ-ի Սարդու իրավունքների խորհրդի կողմից Հայաստանի նախաձեռնությամբ ցեղասպանության կանխարգելման վերաբերյալ ընդունված բանաձեւին՝ կարևորելով ճշմարտության, արդարության վերականգնման, հատուցման եւ հանցագործների քրեական պատասխանատվության ենթարկելու անհրաժեշտությունը եւ ընդգծելով կրթության, ներառյալ մարդու իրավունքների բնագավառում կրթական ծրագրերի կարևորությունը կանխարգելման հարցում:

Կարեն Նազարյանը խոսել է նաև Հայոց ցեղասպանության միջազգային ճանաչման մասին՝ նշելով, որ այդ ուղղությամբ Հայաստանը շարունակելու է իր հետետղական քայլերը, եւ թուրքական կառավարությունը, թեեւ իր կողմից որդեգրած մերժողականությունը, վաղ թե ուշ ստիպված կլինի ընդունել ճշմարտությունը: ՄԱԿ-ում ՀՀ դեսպանը ողջունել է Հայոց ցեղասպանությունը ճանաչած բոլոր պետությունների եւ միջազգային կազմակերպությունների դիրքորոշումը, ինչպես նաև այն թուրք մտավորականների, ուսանողների ու քաղաքացիների կեցվածքը, ովքեր գիտակցում են ճանաչման ու դրա միջոցով այդ հանցագործության կանխարգելման կարևորությունը՝ սատար կանգնելով Ցեղասպանության ճանաչման եւ դատապարտման պայքարին:

Օրվա բանախոսները, որոնց շարքում էին գիտնականներ, դասախոսներ եւ արվեստագետներ, ներկայացրել են իրենց ուսումնասիրություններն ու շեշտել նմանօրինակ միջոցառումների անցակցման կարևորությունը ցեղասպանությունների վերաբերյալ միջազգային իրազեկվածության բարձրացման առումով:

Միջոցառմանը նաև ցուցադրվել է Մայքլ Հակոբյանի՝ Խարբերդի ջարդերին անդրադարձող «Չայներ լճից» վավերագրական կինոնկարը, որը ներկայացրել է հայտնի կինոռեժիսոր, մեկնաբան Կառլա Կարապետյանը:

Մահացել է Արամայիս Սահակյանը

Մարտ 14, 2013

77 տարեկան հասակում, Երեւանի թիվ 8 հիվանդանոցում, երկարատեւ հիվանդությունից հետո մահացել է գրող, երգիծաբան, բանաստեղծ, հրապարակախոս Արամայիս Սահակյանը: Արամայիս Ադամի Սահակյան ծնվել է 1936 թվականին Արծվաշեն գյուղում: Ավարտել է Խաչատուր Աբովյանի անվան պետական մանկավարժական ինստիտուտի պատմալեզվական ֆակուլտետը: Աշխատել է «Ավանգարդ» թերթում, «Գարուն» գրական ամսագրում ՀԼԿԵՄ Կենտկոմում, ՀԽՍՀ հեռուստատեսության և ռադիոհաղորդումների պետական կոմիտեում: 1982-ից «Ոգնի» երգիծական հանդեսի գլխավոր խմբագիրն է: Նա մի շարք գրքերի հեղինակ է, որոնցից են «Միբո հասակ», «Մենք միասին ենք», «Աստղիկներ», «Ապրել եւ սիրել», «Երջանիկ եղեք», «Ես սիրում եմ ձեզ» եւ այլն: Արամայիս Սահակյանը նաև երգերի տեքստերի հեղինակ է, որի համար արժանացել է համամիութենական երաժշտական մրցույթի դափնեկրի կոչման: Նրա բանաստեղծությունները թարգմանվել են ՄՍՀՄ եւ արտասահմանյան բազմաթիվ լեզուներով: Արամայիս Սահակյանը լայն հանրությանը հայտնի է իր խմբագրած «Ոգնի» երգիծական շաբաթաթերթով, որը շարունակել է հրատարակել նաև ԽՍՀՄ փլուզումից հետո: Նա նաև աշխատել է Հանրային հեռուստաընկերությունում: Ընտրվել է նաև Հայաստանի ԱԺ պատգամավոր:

Թուրք գործարարներն այցելել են Ցեղասպանության հուշահամալիր եւ ծաղիկներ դրել

Ապրիլ 11, 2013

Երեւանում ապրիլի 8-9-ին տեղի ունեցած «Առեւտրային եւ տնտեսական հարաբերությունների հաստատում» թեմայով հայ եւ թուրք գործարար կանանց երկօրյա

ֆորումի ընթացքում թուրք գործարարներն այցելել են Հայոց ցեղասպանության հուշահամալիր եւ ծաղիկներ դրել:

Ինչպես տեղեկացնում է NEWS.am-ի թղթակիցը, թուրք գործարարները սկզբում այցելել են Հայոց ցեղասպանության թանգարան-ինստիտուտ, ուշադրությամբ լսել Ցեղասպանության մասին ներկայացվող տեղեկություններն ու ուսումնասիրել փաստա-վավերագրական նյութերը:

Թանգարանից դուրս գալուց հետո թուրք գործարարներն ուղղվել են Հայոց ցեղասպանության հուշահամալիր, ծաղիկներ դրել անմար կրակի մոտ եւ հարգել անմեղ զոհերի հիշատակը:

Նշենք, որ «Առեւտրային եւ տնտեսական հարաբերությունների հաստատում» թեմայով հայ եւ թուրք գործարար կանանց երկօրյա ֆորումը կազմակերպվել է «Կանանց ֆորում» հասարակական կազմակերպության եւ ԱՄՆ ՄԶԳ Ձեռնարկությունների զարգացման եւ շուկայի մրցունակության («Ի-Դի-Էմ-Մի») ծրագրի կողմից: Թուրքիայից եկած գործարարների հիմնական մասը եղել են Դիարբեքիից:

Նոր մանրամասներ Պռոշյանի գյուղապետի սպանության գործով

Ապրիլ 10, 2013 | 15:24

Ոստիկանությունը նոր մանրամասներ է հաղորդել Պռոշյանի գյուղապետ Հրաչ Մուրադյանի սպանության փաստով հարուցված քրեական գործի նախաքննությունից: Ոստիկանությունից NEWS.am-ին հայտնեցին, որ գործով կալանավորված Արայիկ Պետրոսյանի դեմքից եւ քթից, ինչպես նաև նրա կողմից դեպքի օրը շահագործված «ՎԱԶ-2121» մակնիշի ավտոմեքենայի սրահից՝ առջեւի աջ կողմի մեջտեղի հենակի ներսի կողմից, առջեւի ձախ դռան շրջանակից եւ պաստառի ներսի կողմից, համեմատական

հետազոտության նպատակով խճուճների վրա վերցված նմուշներում դատաքիմիական փորձաքննությամբ հայտնաբերվել են կրակոցի արգասիքներ հանդիսացող անտիմոնի մետաղացման հետքեր:

ՀՀ ոստիկանության քննչական գլխավոր վարչության հատկապես կարեւոր գործերով քննության վարչությունում քննվող քրեական գործի նախաքննությունը շարունակվում է:

Հիշեցնենք, որ ապրիլի 2-ի առավոտյան 9.00-ի սահմաններում Պոռշյանի գյուղապետարանի դիմաց հայտնաբերվել է Պոռշյանի գյուղապետ Հրաչ Մուրադյանի դին՝ աջ քունքի շրջանում հրազենային վնասվածքով: Դեպքի առթիվ հարուցվել է քրեական գործ 104-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 2-րդ կետի հատկանիշներով (սպանություն՝ անձի կամ նրա մերձավորի՝ կապված այդ անձի կողմից իր ծառայողական գործունեության կամ հասարակական պարտքի կատարման հետ) եւ 235-րդ հոդվածի 1-ի մասի (ապօրինի կերպով հրազեն, բացի ողորկափող հրազենից եւ դրա փամփուշներից, ռազմամթերք, ակոսափող հրազենի փամփուշներ, պայթուցիկ նյութեր կամ պայթուցիկ սարքեր ձեռք բերելը, իրացնելը, պահելը, փոխադրելը կամ կրելը) հատկանիշներով: Տարածքում պարկուճներ չեն հայտնաբերվել, նշանակվել են մի շարք փորձաքննություններ, կատարվում է նախաքննություն: Ձերբակալվել են նույն գյուղի բնակիչներ Արայիկ եւ Արտակ Պետրոսյանների անունները, որպես հիմնական կասկածյալ, լրատվամիջոցներում շրջանառվում է գյուղապետի մրցակից Արթուր Մուրադյանի անունը: Ապրիլի 5-ին Արայիկ Պետրոսյանը կալանավորվել էր, իսկ քրեական գործով վարույթ իրականացնող մարմնի որոշման հիման վրա Արտակ Պետրոսյանը ազատվել է արգելանքից:

Փամփուշտ՝ Երեւան-Թեհրան չվերթի ուղևորի մոտ

Ապրիլ 09, 2013

Ապրիլի 6-ին, ժամը 18.55-ին, ոստիկանության «Զվարթնոց» օդանավակայանի գծային բաժնում հաղորդում է ստացվել, որ Երեւան-Թեհրան չվերթի ուղևորի մոտ փամփուշտ է հայտնաբերվել:

Ոստիկանության լրատվության վարչությունից հայտնում են, թե պարզվել է, որ «Զվարթնոց» օդանավակայանի ավիացիոն անվտանգության հսկողության ծառայության աշխատակիցների կողմից Երեւան-Թեհրան չվերթի ուղևոր, ԻԻՀ քաղաքացի, 1990 թ. ծնված Հեսամ Բ-ի

ձեռքի պայուսակի զննության ժամանակ հայտնաբերվել է 7,62 մմ տրամաչափի փամփուշտ:

Հեսամ Բ.-ն «Զվարթնոց» օդանավակայանի հատուկ զննման գոտուց ժամը 19.45-ին բերման է ենթարկվել ոստիկանություն: Հայտնաբերվածն ուղարկվել է փորձաքննության: Հանգամանքները պարզվում են: Կատարվում է հետաքննություն

Արցախ

ԱՄՆ-ի Մեյն նահանգը ճանաչել է Լեռնային Ղարաբաղի անկախությունը

Ապրիլ 10, 2013

ԱՄՆ Մեյն նահանգի Սենատն ու ներկայացուցիչների պալատն, այսօր՝ ապրիլի 10-ին, համատեղ բանաձեւ են ընդունել, որով ճանաչել են Լեռնային Ղարաբաղի անկախությունը, հաղորդում է Armenian Weekly-ն:

Բանաձեւը կոչ է անում ԱՄՆ նախագահին եւ Կոնգրեսին «աջակցել ԼՂՀ-ի ժողովրդավարական անկախությունը» եւ նպաստել ԼՂՀ-ի կառուցողական ներգրավմանը միջազգային հանրության ջանքերի ոլորտ, մինչեւ ռազմակավարական կարեւորության այդ տարածաշրջանում երկարատեւ խաղաղության հաստատումը:

Բանաձեւի նախաձեռնողը կոնգրեսական Սքոթ Համանն է՝ Ներկայացուցիչների պալատի անդամներ Էնդրյու Գաթինի եւ Սարա Գիդեոնի աջակցությամբ:

Բանաձեւում, մասնավորապես, ասվում է, որ Լեռնային Ղարաբաղը անկլավ է Հարավային Կովկասում եւ հայկական պատմական տարածք, որի բնակչության մեծ մասը հայեր են: Բռնապետ Իոսիֆ Ստալինը 1921 թվականին Լեռնային Ղարաբաղը հանձնել է Խորհրդային Ադրբեջանի ենթակայությանը: 1988 թվականի փետրվարի 20-ին Ղարաբաղում ազգային ազատագրական շարժում սկսվեց, որը ոգևորեց ժողովրդին ողջ Խորհրդային Միությունում ընդդեմ բռնապետության եւ հանուն իրենց իրավունքների եւ ազատությունների՝ օգնելով ժողովրդավարության առաջընթացին ողջ աշխարհում:

1991 թվականի սեպտեմբերի 2-ին Լեռնային Ղարաբաղի ընտրված մարմինը հայտարարեց ԼՂՀ-ի ստեղծման

մասին: 1991-ի դեկտեմբերի 10-ին Լեռնային Ղարաբաղը համընդհանուր հանրաքվեով անկախացավ: Դրան ի պատասխան, Ադրբեջանը լայնամասշտաբ ռազմական ագրեսիա սկսեց ԼՂՀ-ի դեմ՝ նպատակ ունենալով ճնշել ազատագրական շարժումը ԼՂՀ-ում: Ագրեսիան ավարտվեց 1994-ին հրադադարի համաձայնագիր կնքելով:

ԼՂՀ-ն ժողովրդավարական պետություն է կառուցել՝ ազատ շուկայական հարաբերություններով եւ ակտիվ քաղաքացիական հասարակությամբ: ԼՂՀ-ում մի քանի անգամ նախագահական եւ խորհրդարանական ընտրություններ են տեղի ունեցել, որոնք միջազգային դիտորդների կողմից գնահատվել են որպես ազատ եւ արդար:

Նշենք, որ ավելի վաղ նման բանաձեւեր են ընդունվել ԱՄՆ Մասաչուսեթս եւ Ռոդ Այլենդի նահանգների կողմից:

Հայաստանի առաջին օմբուդսմեն. Մարադայի սպանող դարաբաղյան պատերազմի ամենասարսափելի էջերից մեկն էր

Ապրիլ 10, 2013

Լեռնային Ղարաբաղի Մարադա գյուղում ադրբեջանցիների իրականացրած սպանող բարոնուհի Քերոլայն Քոքսն անվանում էր ժամանակակից Գողգոթա: Այդ մասին ապրիլի 10-ին կայացած մամուլի ասուլիսում հայտարարել է Հայաստանի առաջին օմբուդսմեն Լարիսա Ալավերդյանը:

«1992թ. ապրիլի 10-ին Մարադայում տեղի ունեցած սպանող այդ տարիների ամենասարսափելի էջերից էր: Այն բանից հետո, երբ Հայաստանը 1992թ. դարձավ ԵԱՀԿ եւ ՄԱԿ անդամ, մենք հույսեր ունեինք, որ խաղաղություն կտիրի, կավարտվի ռազմական իարվիճակը», - նշել է Լարիսա Ալավերդյանը՝ հավելելով, որ հայկական կողմի բոլոր ակնկալիքները հոդս ցնդեցին:

«Մարադայի իրադարձությունները անպաշտպան մարդկանց սպանող է: Ընդ որում, այդպես կոչված Մարադա գյուղը բաղկացած էր երկու գյուղերից՝ Լենինավան եւ Մարգուշավան: Մարադան, ի տարբերություն լեռներում գտնվող գյուղերի, անպաշտպան էր», - նշել է Ալավերդյանը:

Նա նշել է, թե ռազմական գործողությունների ժամանակ գյուղը 5 հազար բնակչություն ուներ: «Նրանք, ովքեր մնացել էին գյուղում, դաժանաբար սպանվել էին, 59 մարդու զերեւարել էին, նրանցից 19-ին այդպես էլ չվերադարձրին մեզ: 40 մարդ վերադարձավ

գերությունից, եւ դա միակ լուսավոր կետն էր», - ասել է Ալավերդյանը:

Նշենք, որ իրավապաշտպան կազմակերպությունների եւ հայկական աղբյուրների տվյալներով, ադրբեջանական զինված խմբավորումների կողմից Մարադայում սպանվել էր տարբեր գնահատականներով՝ 50-ից 100 մարդ:

Արեւմտյան Հայաստան

Դերսիմում առաջին անգամ Հայոց ցեղասպանության զոհերի հիշատակն են հարգել

Ապրիլ 26, 2013

Թուրքիայում Հայոց ցեղասպանության զոհերի հիշատակման միջոցառումներն այս տարի ընդգրկեցին նաեւ Դերսիմը (Թունջելի):

Թուրքական CNNturk-ի փոխանցմամբ՝ ապրիլի 24-ին, Թունջելիի Հանրապետության հրապարակում Դերսիմի հայերի միության կողմից կազմակերպվել է Հայոց ցեղասպանության 98-րդ տարելիցին նվիրված միջոցառում, որի ժամանակ միության ղեկավարներից Սերքան Մարըթաշը ելույթով է հանդես եկել: Նա նշել է, որ Դերսիմում իրենց մանկությունն անցել է Դերսիմի բնիկ ժողովուրդների՝ հայերի եւ ալեւիների ցեղասպանության մասին պատմություններ լսելով:

Հայոց ցեղասպանության հիշատակման օրը Դերսիմի կենտրոնում գտնվող փաստաբանական գրասենյակի վրա սեւ ժապավեն է կախված եղել: Գրասենյակի փաստաբաններից Ինան Յըլմազը հայտնել է, որ ապրիլի 24-ը Հայոց ցեղասպանության տարելիցն է, դրա համար էլ պատուհաններից սեւ ժապավեն են կախել:

Նշենք, որ Թուրքիայում Հայոց ցեղասպանության զոհերի հիշատակման արարողություններ են տեղի ունեցել մի շարք քաղաքներում, այդ թվում Ստամբուլում, Անկարայում, Իզմիրում, Մալաթիայում, Ադանայում, Բողրումում եւ Դիարբեքիրում:

Թուրքիայում Հայոց ցեղասպանության հիշատակման արարողության ժամանակ միջադեպ է տեղի ունեցել

Ապրիլ 25, 2013

Թուրքիայի Իզմիր քաղաքում, ապրիլի 24-ին, Հայոց ցեղասպանության զոհերի հիշատակին նվիրված սգո միջոցառման ժամանակ միջադեպ է տեղի ունեցել:

Թուրքական Milliyet-ի փոխանցմամբ՝ Իզմիրի Բասմահանեի հրապարակում հավաքվածները հարգանքի տուրք են մատուցել 1915-ին զոհված հայերի հիշատակին եւ մոմ վառել: Այդ ընթացքում հրապարակ մտած «Ժողովրդի փրկություն» կուսակցության մի խումբ անդամներ սկսել են հավաքվածների կողմ նետել դրոշների փայտերը եւ ջրի պաստմասե շշեր: Սգո միջոցառման մասնակիցները պատասխանել են իրենց վրա հարձակվողներին:

Մոտակայքում հերթապահող ոստիկանության ուժերն անմիջապես կանխել են բախման հետագա զարգացումը եւ ոստիկանական ուժերով կենդանի պատնեշ ստեղծել 2 խմբերի միջև: Միջոցառումից հետո խմբերն առանց միջադեպի ցրվել են:

Նշենք, որ «Ժողովրդի փրկություն» կոչվող կուսակցության անդամները փորձել են Ստամբուլի Թաքսիմի հրապարակում եւս սաղրանքներ իրականացնել, սակայն ոստիկանությունը թույլ չի տվել:

AFP. Հարյուր տարի անց հայերը պայքարում են Թուրքիայում իրենց գոյության համար

Ապրիլ 25, 2013

NEWS.am-ը որոշակի կրճատումներով ներկայացնում է France-Presse (AFP) գործակալության հոդվածը, որը հրապարակվել է ֆրանսիական «Libération» պարբերականում.

Թուրքիայի արեւելքում գտնվող Դերսիմի լեռներում բնակվող իսլամացած հայերը հարյուր տարվա ընթացքում լռություն են պահպանում՝ հետապնդումներից խուսափելու համար: Մակայն ումանք որոշել են բացահայտ հայտարարել իրենց գոյության մասին՝ ապրիլի 24-ին հիշելով իրենց նախնիների ցեղասպանության մասին:

Դանաբուրան գյուղից ութսունամյա Թահիրե Ալանպենչեսին իր ժլատ հիշողություններն է հավաքում 1915թ. ողբերգական իրադարձությունների մասին. «Մայրս պատմել է, որ իր ընտանիքը տեղահանվել է: Նա այդ ժամանակ երեխա է եղել: Տատը ցանկացել է նրան խեղդել գետում, որպեսզի չտառապի, սկայն չի արել: Մայրս ասում էր, որ ավելի լավ կլիներ, եթե նետեր գետը, քանի որ չէր ապրի այն ամենը, ինչ ստիպված է եղել ապրել»:

Հարյուր հազարավոր հայեր են զոհվել Առաջին համաշխարհային տարիներին Թուրքիայում զանգվածային կոտորածների ժամանակ: Հայերը նշում են մեկուկես միլիոն թիվը, բայց Անկարան կատեգորիկ կերպով ժխտում է:

Մակայն ումանք շարունակում են գոյությունը իրենց հողի վրա, բայց, ինչպես Թահիրե տատը, զոհելով իրենց լեզուն եւ կրոնը: «Մենք հայեր ենք, սակայն մահամեղականներ: Իմ պապ Բեդրոսն է իսլամացել, քանի որ այլընտանք չի ունեցել», -ասում է 79-ամյա Իբրահիմ Բոզթաշը:

Հետապնդումներից խուսափելու համար Բեդրոսի ժառանգներն ամուսնական կապեր են հաստատել քրդական կլանի հետ, որոնց հետ նրանք կիսում են ոչ մեծ Ալանյազի գյուղը: Մակայն նրանք երբեք չեն ձուլվել: «Մենք մեզ հայ ենք զգում, եւ ցանկացած պահի նրանք մեզ այդ մասին հիշեցնում են: Կարելուր չէ, քանի աղջիկ ենք նրանց կնության տվել եւ քանիսին ենք վերցրել, նրանք շարունակում են ասել, որ մենք հայեր ենք», -ասում է Իբրահիմի եղբայրներից 86-ամյա Խդիր Բոզթաշը:

Ընտանիքը խտրականության օրինակների պակաս չունի, որոնց ենթարկվել է իր ծագման պատճառով. հողերի զավթում, բանակում տղամարդկանց նկատմամբ ստորացուցիչ վերահսկողություն՝ ստոգելու համար թլպատված են, թե ոչ, եւ անգամ ընտանքի անդամներից մեկի նկատմամբ խոշտանգում:

Այս ամենը շատ հայերի ստիպել է ընտրել լռությունը: «Դերսիմի բոլոր գյուղերում կան հայեր, սակայն նրանց մի մասը թաքցնում է ազգային պատկանելությունը», -ասում է Իբրահիմի որդին՝ 42-ամյա Մուստաֆա Բոզթաշը:

Ամեն դեպքում նրանք որոշել են հայտնել իրեց ծագման մասին: Բնակվելով Իզմիրում՝ Մուստաֆան իր

շինարարական ընկերությունը «Բեդրոս» է անվանել՝ որպեսզի «շարունակի ապրել իր պապի անունը»: Նա հայտարարեց, որ պատրաստ է մասնակցել Թունջեղի քաղաքում Հայոց ցեղասպանության զոհերի հիշատակին նվիրված միջոցառմանը՝ Թուրքիայի հայերին խրախուսելու «պաշտպանել իրենց գոյությունը»: Դա նաև միջոցառման կազմակերպիչների՝ Դերսիմի հայերի ասոցիացիայի նպատակն է:

Հայոց ցեղասպանության մասին պնդումը դեռևս տաբու է Թուրքիայում: Մինչ այժմ միայն Ստամբուլում եւ Դիարբեքիրում են 1915 թ. կոտորածի զոհերի հիշատակի միջոցառումներ տեղի ունեցել:

Անիի Փրկչի եկեղեցու վերանորոգումը կավարտվի 2014-ի վերջին. թուրք պաշտոնյա

Հայոց Բագրատունի թագավորական դինաստիայի օրոք Հայաստանի մայրաքաղաք հանդիսացած Անիում Փրկչի եկեղեցու ամրացման կիսատ մնացած աշխատանքները շարունակվելու են: Այս մասին թուրքական «Անադոլու» գործակալության հետ հարցազրույցում հայտնել է Կարս նահանգի մշակույթի եւ տուրիզմի վարչության տնօրեն Հաքան Դոդանայը:

Հաքան Դոդանայի խոսքով՝ Անիի Փրկչի եկեղեցին տարածքում գտնվող կանգուն մնացած 21 արժեքներից մեկն է: Նա նշել է, որ 33 մետր եւ 33 սմ բարձրություն ունեցող եկեղեցին քրիստոնյաների կողմից սուրբ է համարվում: «Եկեղեցին 1954-ին կայծակի հարվածից 2 մասի է բաժանվել: Հուշարձանների համաշխարհային հիմնադրամի եւ Թուրքիայի մշակույթի եւ տուրիզմի նախարարության կողմից ընթանում է եկեղեցու ամրացման եւ պահպանման աշխատանքներ:

Կայծակի հետեւանքով թափված քարերը հաշվառվում են եւ կրկին տեղադրվելու են իրենց տեղերում: Նախատեսում ենք, որ եկեղեցու վերանորոգման աշխատանքները կավարտվեն 2014-ի 11-րդ ամսում», - ասել է Հաքան Դոդանայը:

Էրդողանը քրդական հարցի լուծման հանձնաժողովում հայի է ընդգրկել

Ապրիլ 03, 2013

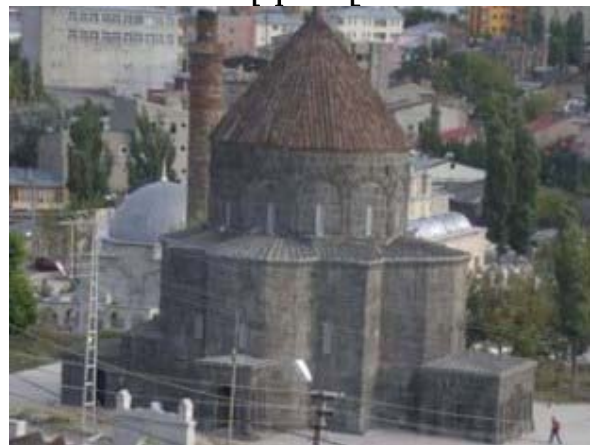
Թուրքիայում քրդական հարցի կարգավորման շրջանակներում թուրքական իշխանությունների կողմից ստեղծվել է «Իմաստունների հանձնաժողով», որի կազմի մեջ է հայտնվել նաև ստամբուլահայ լրագրող Էթյեն Մահչուփյանը:

Թուրքական T24.com կայքը հրապարակել է թուրքական իշխանությունների կողմից կազմած «Իմաստունների հանձնաժողով»-ում գտնվող անձանց անունները:

Հանձնաժողովում գտնվում են 63 հոգի: Իր հերթին ամբողջ Թուրքիան բաժանվել է 7 շրջանի եւ ամեն շրջանում բնակչության հետ աշխատելու համար առանձնացվել են 9 հոգի: «Իմաստունների հանձնաժողովում» են գտնվում Թուրքիայում հայտնի մտավորականներ, արվեստագետներ, երգիչներ եւ լրագրողներ:

Թուրքիայի հարավ-արեւելյան քրդաբնակ շրջաններում աշխատող հանձնաժողովի խմբի մեջ է ընդգրկվել Zaman պարբերականի լրագրող Էթյեն Մահչուփյանը:

Թուրք պաշտոնյան խոստովանել է, որ Կարսի Առաքելոց եկեղեցին 4 անգամ մզկիթի են վերածել

Հունվար 19, 2013

Կարսի մշակույթի եւ տուրիզմի նահանգային կառույցի ղեկավար Հաքան Դոդանայը հայտնել է, թե Կարս այցելող զբոսաշրջիկների ուշադրության կենտրոնում գտնվող եկեղեցին պատմության ընթացքում 4 անգամ վերածվել է մզկիթի:

Թուրքական T24.com կայքի փոխանցմամբ՝ Հաքան Դողանայը, չնշելով «հայ» կամ «Հայաստան» անունը, շեշտել է, թե 937 թվականին Բագրատունիների կառուցած եւ 12 առաքյալներին նվիրված եկեղեցին այժմ որպէս գմբեթավոր մզկիթ է օգտագործվում:

Թուրք պաշտոնյան նշել է, թե եկեղեցի պատմության ընթացքում 4 անգամ վերածվել է մզկիթի:

Նշենք, որ հայոց Բագրատունիների օրոք, 10-րդ դարում կառուցված Կարսի Առաքելոց եկեղեցին պատմության ընթացքում ժամանակ առ ժամանակ եկեղեցուց վերածվել է մզկիթի: Վերջին վերանորոգումից հետո էլ խռակցություն կար, թե այն կարող է դառնալ եկեղեցի կամ թանգարան, սակայն այն ի վերջո, վերածվեց մզկիթի, չնայած պատերի վրա առկա են քանդակված խաչեր եւ առաքյալների պատկերները:

Թուրքիայի եւ Հայաստանի սահմանին տեղի ունեցած վթարի հետեւանքով թուրք զինճառայողներ են զոհվել

Ապրիլ 09, 2013 | 12:32

Ապրիլի 8-ին Թուրքիայի եւ Հայաստանի սահմանի մոտ վթար է տեղի ունեցել, որի հետեւանքով տուժել են թուրք զինճառայողներ, նրանցից երկուսը զոհվել են: Այսօր՝ ապրիլի 9-ին, մահացել են վթարի հետեւանքով վիրավորված յոթ զինվորներից եւս երկու հոգի:

Ինչպէս հաղորդել է Դոգան գործակալությունը, նախօրեին բեռնատար մեքենան բախվել է պարեկային միկրոավտոբուսին, որի արդյունքում վիրավորվել են յոթ զինվորներ: Պատահարը տեղի է ունեցել թուրքական արեւելյան Իզդիր նահանգի Դիլուջու սահմանային անցակետի մոտակայքում: Բեռնատարի վարորդը ձերբակալվել է: Վիրավորներից երկուսը մահացել են վթարից մի քանի ժամ հետո:

Թուրքիայում եւս մեկ հայկական եկեղեցի կվերանորոգվի եւ կդառնա թանգարան

Մարտ 28, 2013

Թուրքիայի Սիվաս (Սվազ) նահանգի Գյուրոն քաղաքում գտնվող կիսավեր Սուրբ Աստվածածին եկեղեցին

վերանորոգվելու է եւ դառնալու է թանգարան: Այս մասին հայտնել է Գյուրոնի քաղաքապետ Մեհմեդ Աքթաշը:

Ինչպէս տեղեկացնում է Hyetert-ը, Գյուրոնի քաղաքապետ Մեհմեդ Աքթաշը նշել է, թե իրենք մեծ տեղ են տալիս պատմական կառույցների վերանորոգմանն ու դրանք տուրիզմի նպատակով օգտագործելուն՝ շեշտելով, թե այդ շրջանակներում ոտքի են կանգնեցնելու Փընարօնու թաղամասում գտնվող հայկական Սուրբ Աստվածածին եկեղեցին:

Թուրք քաղաքապետի խոսքով՝ հայկական եկեղեցու վերանորոգման նախագիծը հաստատվել է Սիվասի մշակութային ունեցվածքի պահպանության խորհրդի կողմից եւ առաջիկայում տեղեր կհայտարարվի՝ վերանորոգման աշխատանքների համար:

Նա նշել է, թե Գյուրոնի քաղաքապետարանի եւ Սիվասի նահանգապետարանի համատեղ աշխատանքների արդյունքում վերանորոգվելիք հայկական եկեղեցին վերածվելու է թանգարանի, որտեղ նաեւ մշակութային միջոցառումներ տեղի կունենան:

Թուրքիայում հերթական եկեղեցին են վերածում մզկիթի

Ապրիլ 15, 2013 | 18:26

Թուրքիայի Տրապիզոն քաղաքում գտնվող Սուրբ Սոֆիա եկեղեցին, որը գործում էր որպէս թանգարան, շուտով կվերածվի մզկիթի:

Թուրքական Hurriyet-ի փոխանցմամբ՝ Տրապիզոնի նահանգապետ Վեյսել Չաքըն հայտարարել է, թե Տրապիզոնի Սուրբ Սոֆիա եկեղեցին մզկիթի վերածելու վերջին գործընթացն է տեղի ունենում եւ մնում է միայն այնտեղ իմամ նշանակելը:

Նշվում է, որ մզկիթի վերածվելուց հետո եկեղեցուն նամազի ժամերին ծածկվելու են եկեղեցու սրբապատկերները:

Տրապիզոնի Սուրբ Սոֆիա ուղղափառ եկեղեցին կառուցվել է 1250-1260 թվականներին:

1964 թվականից այն գործում է որպէս թանգարան:

Թուրքիայում կրկին գործ են հարուցել հայտնի լեզվաբան և գործարար Սևան Նշանյանի դեմ

05 Մարտի 2013

Թուրքական դատախազությունը գործ է հարուցել հայտնի լեզվաբան, գործարար Սևան Նշանյանի դեմ: Այս մասին տեղեկացնում է թուրքական «Անադոլու» գործակալությունը:

Ստամբուլի հանրապետական դատախազությունը հայազգի գործչի նկատմամբ գործ է հարուցել՝ Մուհամեդ մարգարեին վիրավորելու մեղադրանքով: Մասնավորապես, գործ հարուցելու համար հիմք է հանդիսացել Նշանյանի՝ իր անձնական կայքում Մուհամեդի վերաբերյալ գրված կարծիքը, որը թուրք իրավապահները «վիրավորական» են համարել: Նշվում է, որ Նշանյանի դեմ այդ գրության համար բողոք է ներկայացրել 15 քաղաքացի: Մեղադրող կողմը Նշանյանի համար պահանջում է 9 ամից մինչև 1,5 տարվա ազատազրկում: Առաջիկայում հայազգի մտավորականին կկանչեն դատարան: Նշենք, որ սա առաջին դեպքը չէ, երբ Նշանյանը խնդիրներ է ունենում թուրքական արդարադատության համակարգի հետ: Մինչ վերջերս նա լուրջ խնդիրներ ուներ Շիրինջ բնակավայրում պատմական տները վերանորոգելու և այն հանգստյան գոտու վերածելու իր ծրագրի հետ. թուրքական իշխանությունները Նշանյանի տները համարում էին ապօրինի շինություններ և ցանկանում քանդել դրանք: HayNews.am

Թաքցրել են հայ լինելու քանի որ Թուրքիայում սրիկաներ կան. Արա Գյուլեր

Ապրիլ 27, 2013

Ստամբուլահայ հայտնի լուսանկարիչ, «Դարի լավագույն լուսանկարիչ» ճանաչված Արա Գյուլերը հայտնել է, որ ժամանակին կեղծանուն է օգտագործել, քանի որ անհանգստացել է իր անվտանգության համար: Թուրքական Haberturk պարբերականի լրագրող Էվրիմ Էվրե Չոլաքօղլուի հետ հարցազրույցում հայտնի լուսանկարիչ Արա Գյուլերը պատմել է, որ ժամանակին «Յենի Իթթանբուլ» պարբերականում ստիպված է եղել տպագրվել «Ալի Բիսան Այգուն» կեղծանունով: Այն հարցին, թե ինչու է իր իրական անունը թաքցրել, Գյուլերը պատասխանել է. «Սա տարօրինակ երկիր է: Սրիկաններ կան: Թեեւ այստեղ ես տեղացի եմ»:

Խոսելով իր ծնողների մասին, Արա Գյուլերը պատմել է, որ ծնվել է մտավորականի ընտանիքում: Նա նշել է, որ հայրը եղել է հայտնի դեղագործ եւ իրեն ուսումի է ուղարկել ամենահայտնի ուսումնական հաստատություններում՝ շեշտելով, որ դրա շնորհիվ տիրապետում է անգլերենին, ֆրանսերենին, հայերենին եւ թուրքերենին:

Նշենք, որ Նշենք, որ «Դարի լավագույն լուսանկարիչ» ճանաչված Արա Գյուլերը, ում նաեւ անվանում են «Ստամբուլի աչք», ծնվել է 1928-ին Ստամբուլում: 1950-ին սկսել է լրագրողական գործունեությունը Yeni Istanbul պարբերականում:

Արա Գյուլերը ստացել է բազմաթիվ մրցանակներ եւ տիտղոսներ թե՛ Թուրքիայում, թե՛ աշխարհի ամենահայտնի կազմակերպությունների կողմից: Իրականացրել է ֆոտոռեպորտաժներ համաշխարհային պատմության հայտնի դեմքերի, այդ թվում՝ Ուինսթոն Չերչիլի, Առնոլդ Թոյնբիի, Բերթրանդ Ռասելի, Պիկասոյի, Սալվադոր Դալիի եւ այլոց հետ:

Արա Գյուլերը Սոֆի Լորենին անկողնում է լուսանկարել. հարցազրույց

Ապրիլ 27, 2013

Ստամբուլահայ աշխարհահռչակ լուսանկարիչ Արա Գյուլերը թուրքական Haberturk-ի հետ զրույցում պատմել է, թե ինչպես է Սոֆի Լորենին անկողնում լուսանկարել եւ թե ինչպես է Պիկասոն իր համար նկարել: Haberturk-ի այն հարցին, թե Արա Գյուլերը Կաննի կինոփառատոնը 10 տարի լուսանկարելու ընթացքում ինչ հետաքրքիր դեպքի է հանդիպել, հայ լուսանկարիչը պատմել է. «Մի անգամ տեսա, որ նա վերելակ է նստում, եւ շտապեցի նրա հետեւից: Միասին վերեւ բարձրացանք: Նա հոգնած էր, հանեց կոշիկները եւ պառկեց մահճակալին: Հարցրեցի, թե կարող եմ նրան այդ դիրքով լուսանկարել, նա դրական պատասխանեց: Նկարեցի եւ ուղարկեցի լուսանկարները մեր թերթին, որտեղ իմ իմ արած լուսանկարները տպագրվեցին «Արա Գյուլերը՝ Սոֆի Լորենի ննջարանում» վերնագրով»: Արա Գյուլերը պատմել է, որ Չարլի Չապլինին լուսանկարելու համար տանջվել է մեկ շաբաթ, սակայն

Չապլինն այդ ժամանակ առողջական լուրջ խնդիրներ ուներ եւ խնդրել է այդ տեսքով չլուսանկարել:

Ստամբուլիայ լուսանկարիչը պատմել է նաեւ իր եւ Պիկասոյի հանդիպման մասին. «Երբ Պիկասոյի հետ հանդիպեցին, ինքն ինձ շատ էր հավանել: Նա ասաց. «Դու ինձ այդքան շատ լուսանկարում ես, սպասիր ես էլ քեզ նկարեմ»: Հիմա Թուրքիայում Պիկասոյի մեկ օրիգինալ կտավ կա՝ իմ տանը»:

Նշենք, որ «Դարի լավագույն լուսանկարիչ» ճանաչված Արա Գյուլերը, ում նաեւ անվանում են «Ստամբուլի աչք», ծնվել է 1928-ին Ստամբուլում: 1950-ին սկսել է լրագրողական գործունեությունը Yeni İstanbul պարբերականում:

Արա Գյուլերը ստացել է բազմաթիվ մրցանակներ եւ տիտղոսներ թե՛ Թուրքիայում, թե՛ աշխարհի ամենահայտնի կազմակերպությունների կողմից: Իրականացրել է ֆոտոռեպորտաժներ համաշխարհային պատմության հայտնի դեմքերի, այդ թվում՝ Ուինսթոն Չերչիլի, Առնոլդ Թոյնբիի, Բերթրանդ Ռասելի, Պիկասոյի, Սալվադոր Դալիի եւ այլոց հետ:

Միջազգային

Թուրքիայի տարբեր քաղաքներում տեղի կունենան Տեղասպանության զոհերի հիշատակման միջոցառումներ

Ապրիլ 24, 2013

Հայոց ցեղասպանության 98-րդ տարելիցին նվիրված սգո միջոցառումներ են նախատեսված իրականացնել Թուրքիայի Իզմիր, Դիարբեքիր, Բաթման, Ադանա եւ այլ քաղաքներում:

Ստամբուլի Թաքսիմ հրապարակում ապրիլի 24-ին, 19:15-ին տեղի կունենա «Հարգում ենք Տեղասպանության զոհերի հիշատակը» խորագրով սգո միջոցառում, որի ժամանակ կընթերցվի կոչ՝ ճանաչելու Հայոց ցեղասպանությունը: Այդ միջոցառմանն առաջին անգամ Եվրոպայից ժամանած տարբեր գործիչներ կմասնակցեն:

Ստամբուլի թուրքական եւ իսլամական ստեղծագործությունների թանգարանի մոտ, որտեղ 1915-ին մինչ մահվան ուղարկվելը պահվել էին ձերբակալված հայ մտավորականները, ապրիլի 24-ին, 12:30-ին կլինի Տեղասպանության հետ կապված հայտարարություն,

հատուկ ցուցատախտակի վրա կներկայացվի ցեղասպանության ժամանակ երկրի երեսից ջնջված 2300 հայկական գյուղերի անունները, այնուհետ միջոցառման մասնակիցները կայցելեն 2011 թվականի ապրիլի 24-ին թուրք զինծառայակցի կողմից սպանված ստամբուլահայ Սեւակ Շահին Բալըքչըի գերեզման:

Առաջին անգամ Դերսիմում (Թունջելի) տեղի կունենա Տեղասպանության զոհերի հիշատակին նվիրված միջոցառում: Միջոցառումը տեղի ունենա Սեյիթ Ռեզայի հարձանի մոտ:

Իզմիրում, 18:00-ին տարբեր հասարակական կազմակերպությունների մասնակցությամբ հիշատակի միջոցառում է կազմակերպվելու Բասմահանեյում:

Դիարբեքիրում քրդական «Խաղաղություն եւ ժողովրդավարություն» կուսակցության կողմից կազմակերպված սգո միջոցառումը սկսվելու է 12:00-ին: Այնուհետ մասնակիցները երթ են անելու:

Ադանայում եւս առաջին անգամ սգո միջոցառում տեղի կունենա: Ադանայի կենտրոնական բանկի դիմաց 13:00-ին տեղի կունենա միջոցառում, որի ժամանակ հայտարարություն կարվի:

Սգո միջոցառումներ տեղի կունենան նաեւ Բաթման, Անկարա եւ Բողրում քաղաքներում:

Ստամբուլում հարգել են Հայոց ցեղասպանության զոհերի հիշատակը, մոմ վառել եւ մեխակներ դրել

Ապրիլ 25, 2013

Ստամբուլի Թաքսիմի հրապարակում ապրիլի 24-ին, 19:15-ին սկսվել է Հայոց ցեղասպանության 98-րդ տարելիցին նվիրված սգո միջոցառումը, որին մասնակցել են հարյուրավոր մարդիկ:

Ստամբուլի հայկական «Ակոս»-ի փոխանցմամբ՝ Ստամբուլի Թաքսիմի հրապարակում հավաքված հարյուրավոր մասնակիցներ հարգանքի տուրք են մատուցել Հայոց ցեղասպանության զոհերի հիշատակին, մոմ վառել եւ մեխակներ դրել 1915-ի ապրիլի 24-ին մահվան ուղարկված հայ մտավորականների եւ քաղաքական գործիչների լուսանկարներին:

Սգո միջոցառման ժամանակ ելույթով հանդես է եկել թուրք հայտնի պրոֆ. Գենջայ Գյուրսոյը՝ դատապարտելով 20-րդ դարի առաջին ցեղասպանությունը 2013 թ. էջ 11

նությունը: «1915-ի ապրիլի 24-ին Ստամբուլում 240 հայի են ձերբակալել, որոնց թիվը մի քանի օրում հասել է 2 հազար 345-ի: Այդ ձերբակալություններն ուղղված են հայ հասարակությանը զրկել ուղեղներից: Այդ պատճառով ապրիլի 24-ը համարվում է Հայոց ցեղասպանության սկիզբը:

20-րդ դարի առաջին ցեղասպանությունն այս հողերում է տեղի ունեցել: Ավերվել են թալանվել են հայերի եկեղեցիները, դպրոցները եւ տները», -նշել է Գյուրսայրը՝ շեշտելով, թե չնայած 98 տարի անցել է, դեռ շարունակվում է հայերի հանդեպ թշնամությունը: Նա հիշեցրել է, որ 2007-ին սպանվեց Հրանտ Դինքը, իսկ 2011-ին՝ Սեւակ Շահին Բալըքչըն, սակայն նրանց սպանողներն ու սպանության կազմակերպիչներն ազատ են:

Այն պահին, երբ Թաքսիմում Հայոց ցեղասպանության գոհերի հիշատակին նվիրված սգո միջոցառումն էր, Թաքսիմի մի հատվածում բողոքի ակցիա էին իրականացնում «Ժողովրդի փրկություն» կուսակցության մոտ 20 անդամ՝ հայտարարելով, թե Հայոց ցեղասպանությունը իմպերիալիստների հորինած սուտն է:

Նշենք, որ ապրիլի 24-ին, Թուրքիայի մի շարք քաղաքներում տեղի են ունեցել Հայոց ցեղասպանությանը նվիրված սգո միջոցառումներ եւ կոնֆերանսներ:

Թուրքերը փորձել են ձախողել հայերի ակցիան Կանադայում

Ապրիլ 25, 2013

Կանադայում Թուրքիայի դեսպանատան առջեւ ապրիլի 24-ին Հայոց ցեղասպանության գոհերի հիշատակի ամենամյա արարողությունն այս տարի հանդիպել է 50 թուրքերի հակընդդեմ ակցիային, որոնք ժխտում էին ցեղասպանության փաստը: Թուրքերի խումբը սկսել է երգել եւ վանկարկել հայերի դիմաց: Այդ մասին հայտնում է Կանադայի Հայկական երիտասարդական դաշնությունը:

Ի լրումն այդ ամոթալի ակցիայի, թուրքերը փորձել են բախում սաղրել հայերի հետ, որ ձախողեն ամենամյա ակցիան: Հայերի հասցեին վիրավորանքներ են հնչել: Հայ ցուցարարները որոշել են արհամարհել թուրքերի

վանկարկումները եւ իրենց ուշադրությունը կենտրոնացրել են Թուրքիայի դեսպանատան վրա:

Ներկա ոստիկաններին հարցրել են՝ արդյոք թուրքերը ակցիայի թույլտվություն ունեն, ի պատասխան նշվել է, որ թուրքական խումբն այգում խորված անելու հայտ էր ներկայացրել: Դրանից հետո Թուրքիայի դեսպան Թունջալ Բաբալին թուրք սաղրիչներին հրավիրել է դեսպանատուն: Նշենք, որ դեսպանը վերջերս հայտարարել էր, թե Թուրքիան սահմանափակելու է տնտեսական գործակցությունը Կանադայի հետ, եթե այդ երկրի կառավարությունը չփոխի դիրքորոշումը Հայոց ցեղասպանության հարցի շուրջ:

NEWSmaker. Մադրիդում հայ համայնքը բողոքի ակցիա է անցկացրել Թուրքիայի դեսպանատան առջեւ

Ապրիլ 25, 2013

Ապրիլի 24-ին Իսպանիայի Թագավորության Մադրիդ քաղաքում, Թուրքիայի հանրապետության դեսպանատան առջեւ, հայ համայնքի կողմից անցկացվել է բողոքի ակցիա՝ նվիրված Հայոց ցեղասպանության գոհերի հիշատակին: Այս մասին NEWS.am-ին տեղեկացրեց ընթերցողը, ով նաեւ տրամադրել է լուսանկարները:

Ոգեկոչման միջոցառումն ուղեկցվել է մոմավառությամբ: Դուրսի հնչյունների ներքո, ազգությամբ իսպանացի պատմաբանի կողմից ընթերցվել է Ցեղասպանության ճանաչման կոչ-նամակը:

ԵՆԽՎ անդամները կոչ են արել ճանաչել Հայոց ցեղասպանությունը

Ապրիլ 25, 2013

Եվրոպայի խորհրդի խորհրդարանական վեհաժողովի (ԵՆԽՎ) մի շարք անդամներ համատեղ հռչակագիր են ստորագրել կոչ անելով ճանաչել 1915 թվականի Հայոց ցեղասպանությունը եւ նշել, որ դա կնպաստի Թուրքիայի եւ Հայաստանի միջեւ հարաբերությունների կարգավորմանը:

ԵՆԽՎ անդամների հռչակագրում, մասնավորապես, ասվում է. «Ցեղասպանությունների ճանաչումը մի ակտ է, որը նպաստում է մարդկային արժանապատվության հարգանքին ու մարդկության հանդեպ հանցագործությունները կանխելուն:

Օսմանյան կայսրությունում Հայոց ցեղասպանության փաստը վավերացված, ընդունված եւ հաստատված է եղել լրատվամիջոցներում ու ակնատեսների վկայությունների, օրենքների, ՄԱԿ-ի, Եվրախորհրդի եւ Եվրոպական Միության անդամ պետությունների խորհրդարանների, այդ թվում նաեւ Շվեդիայի, Լիտվայի, Գերմանիայի, Լեհաստանի, Նիդեռլանդների, Սլովակիայի, Շվեյցարիայի, Ֆրանսիայի, Իտալիայի, Բելգիայի, Հունաստանի, Կիպրոսի, Ռուսաստանի, ինչպես նաեւ ԱՄՆ ներկայացուցիչների պալատի եւ ԱՄՆ 43 նահանգների, Չիլիի, Արգենտինայի, Վենեսուելայի, Կանադայի, Ուրուգվայի ու Լիբանանի խորհրդարանների կողմից ընդունված բանաձեւերի ու հայտարարությունների ձեւով:

Խորհրդարանական վեհաժողովի ներքոստորագրյալ անդամները կոչ են անում Եվրոպայի խորհրդի խորհրդարանական վեհաժողովի բոլոր անդամներին 20-րդ դարի սկզբին Օսմանյան կայսրությունում հայերի եւ մյուս քրիստոնյաների նկատմամբ իրագործված ցեղասպանությունը ճանաչելու անհրաժեշտ միջոցներ կիրառել, ինչը կնպաստի մարդկության դեմ այդ զգվելի հանցագործությունը թուրքական իշխանությունների

կողմից ճանաչելու հնարավոր ակցիային, եւ որպես հետեւանք կհանգեցնի Հայաստանի ու Թուրքիայի միջեւ հարաբերությունների կարգավորմանը՝ դրանով իսկ նպաստելով տարածաշրջանային խաղաղությանը, անվտանգությանն ու կայունությանը»:

Նշենք, որ ապրիլի 24-ին ողջ աշխարհում նշվել է Օսմանյան կայսրությունում 1915 թվականին կատարված եւ 1,5 միլիոն մարդու կյանք տարած Հայոց ցեղասպանության 98-րդ տարելիցը: Թուրքիան մինչ օրս ժխտում է մարդկության դեմ կատարած այդ հանցագործությունը:

Թուրք հրապարակախոսը պաշտպանել է հայերին եւ աղբբեջանցի դիվանագետին մեղադրել ազգային թշնամանք հրահրելու մեջ

Ապրիլ 10, 2013 | 22:43

Թուրքիայում Radikal թերթի աշխատակից Դենիզ Ջեյրեքը Ադրբեջանի դեսպանության ներկայացուցիչ Էլսեյար Սալմանովին մեղադրել է ազգային թշնամանք հրահրելու մեջ:

Ինչպես հաղորդում է haqqin.az-ը, աղմուկի պատճառ է դարձել այն, որ Անկարայում Radikal թերթի կազմակերպած երաժշտական փառատոնին «Սարի գյալին» (հայկական տարբերակը՝ «Սարի աղջիկ») երգը ներկայացվել է որպես հայկական: Անկարայում դեսպանության աշխատակից Էլսեյար Սալմանովը, իր վրդովմունքն արտահայտելով փաստի առիթով, Radikal թերթի աշխատակիցներին «հայեր» ու «ստորներ» է անվանել: Այդ կապակցությամբ թերթի հրապարակախոս Դենիզ Ջեյրեքն իր հոդվածում Է.Սալմանովին մեղադրել է ազգային թշնամանք հրահրելու եւ դիվանագիտական վարվելակարգը խախտելու մեջ: Դ. Ջեյրեքն իր հոդվածում նշում է, որ ինքն արդեն դիմել է Անկարայում Ադրբեջանի դեսպանին ու Թուրքիայի ԱԳՆ:

Հրապարակախոսի կարծիքով՝ եթե նման բան տեղի ունենար որեւէ եվրոպական երկրում, ապա այդ դիվանագետին անմիջապես «պերսոնա նոն գրատա» կհայտարարեին: Ավարտելով՝ հրապարակախոսը Թուրքիայի ԱԳՆ-ից պահանջել է գնահատական տալ աղբբեջանցի դիվանագետի գործողություններին եւ վտարել նրան երկրից:

Սակայն Ադրբեջանի դեսպանությունը քրեական կամ անպարկեշտ ոչինչ չի տեսնում իր աշխատակցի գործողություններում: Ադրբեջանական դիվանագիտական ներկայացուցչությունը նշում է, որ

դիվանագետը երբեք ոչ մեկին չի վիրավորել: Ընդհակառակը, հրապարակախոսը փորձում է թեման ուղղորդել լրիվ այլ ուղղությամբ՝ օգտագործելով թերթի հարթակը: Դեսպանությունը հայտարարել է, որ ամեն ինչ կանի դիվանագետին վիրավորելու համար հրապարակախոսին պատասխանատվության ենթարկելու համար:

Նման դիրքորոշումը շատ պարզ բացատրություն ունի. պետական մակարդակով հայաստաց քաղաքականություն վարող Ադրբեջանի համար նշված գործողություններում չի կարող անպարկեշտ ոչինչ լինել:

Հայ իրանագետ. Ադրբեջանը եւ Թուրքիան Իրանի մասնատման համատեղ գործընթաց են սկսել

Ապրիլ 06, 2013

Վերջին տարիների իրադարձությունները ցույց են տալիս, որ Ադրբեջանը եւ Թուրքիան Իրանի մասնատման համատեղ գործընթաց են սկսել: Այդ մասին այսօր՝ ապրիլի 6-ի մամուլի ասուլիսում հայտնել է իրանագետ Արմեն Իսրայելյանը:

«Կարծում եմ, որ Ադրբեջան պետության ստեղծումն ուներ Իրանի մասնատման նպատակ: Դրան մեծապես նպաստել է Թուրքիան: Ցավոք, այն ժամանակ Իրանը ներուժ չունեւ նման շինծու պետության առաջացմանը խանգարելու համար», - նշել է իրանագետը:

Նա ընդգծել է, որ պարբերաբար տեղի են ունենում «Ադրբեջանի համաշխարհային կոնգրես» կազմակերպության նիստեր, որոնց ընթացքում բարձրացվում են թրթալեզու իրանական ադրբեջանցիների հարցերը: Ըստ նրա՝ վերջին տարիների իրադարձությունները ապացուցում են, որ Ադրբեջանի եւ Թուրքիայի քաղաքականությունն Իրանի նկատմամբ աննախադեպ բնույթ է ձեռք բերել: «Եթե 2010-11թթ. Իրանի հյուսիսային շրջանների նկատմամբ տարածքային պահանջները ներկայացնում էր Ադրբեջանը լրատվամիջոցների կամ պատմաբանների օգնությամբ, ապա արդեն 2012թ. երկրորդ կեսից կարելի է նկատել, որ պահանջները մի քանի մակարդակով բարձրացել են եւ հնչում են արդեն պաշտոնատար անձանց կողմից», - հայտնել է Արմեն Իսրայելյանը:

ԱՄՆ ԿՀՎ-ն հրապարակել է, թե որքան թուրք եւ քուրդ է ապրում Թուրքիայում

Ապրիլ 27, 2013

ԱՄՆ Կենտրոնական հետախուզության վարչության հրապարակած տվյալներում նշվել է, թե Թուրքիայում ապրում է 80 մլն մարդ, որոնց միայն 70-75 տոկոսն է թուրք:

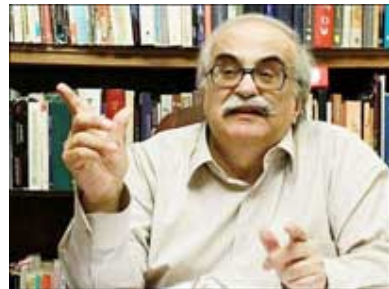
Թուրքական T24.com կայքի փոխանցմամբ՝ ԱՄՆ ԿՀՎ-ի հրապարակած տվյալներում նշվել է, թե Թուրքիայի բնակչության 70-75 տոկոսը թուրք է, 18 տոկոսը՝ քուրդ եւ մնացածը կազմում են այլ ազգային փոքրամասնությունների ներկայացուցիչներ:

Հրապարակման մեջ ասվում է, որ Թուրքիայում քուրդ բնակչության թիվը կարող է հասնել մինչեւ 14 մլն-ի:

Ըստ հրապարակման՝ Թուրքիայում մեկ կնոջը բաժին է ընկնում 2,1 երեխա, կնոջ կյանքի միջին տևողությունը 74,7 է, իսկ տղամարդունը՝ 70,8 տարի:

Թուրքիայի վիճակագրական վարչության պետ Բիրոլ Այդեմիրն արձագանքել է այս հրապարակմանը՝ թուրքական հասարակության կոչ անելով չհավատալ ԿՀՎ-ի ներկայացրած տվյալներին:

Իրանցի պատմաբան.- «Հիւսիսային Ադրբեջան» տերմինը պատմական մեծ սուտ է»
Հինգշաբթի, 11 Ապրիլ 2013

«panorama.am» - Պատմական քարտեզներում Արաքսից հիւսիս ընկած տարածքները երբեք չեն յիշատակել որպէս «Հիւսիսային Ադրբեջան»: Այդ մասին Իրանի պաշտօնական «ԻՌՆԱ» լրատուական գործակալութեան հետ հարցազրոյցում նշել է իրանցի պատմաբան Խոսրո Մոթագեղը:

Իրանի ժամանակակից պատմութեան ուսումնասիրմամբ զբաղող գիտնականը, անդրադառնալով օրերս Բաքուում հակաիրանական գործունէութիւն ծաւալող «Հարաւային Ադրբեջանի ազգային-ազատագրական ճակատ» կազմակերպութեան կողմից «Հարաւային Ադրբեջանի ապագան» թեմայով հրաւիրած նիստին, մասնաւորապէս նշել է. «1722 թ. պատմական քարտեզների համաձայն՝ ֆրանսիացի եւ գերմանացի աշխարհագրագետները Արաքս գետից հիւսիս ընկած տարածքները, որոնք ժամանակին Իրանի մաս են կազմել, երբեք չեն յիշատակել որպէս «Հիւսիսային Ադրբեջան»:

Շարունակելով իր խօսքը՝ իրանցի պատմաբանը նշել է. «Իրանի թշնամիները եւ անջատողականները չեն կարող իրենց անհիմն երեւակայութեամբ սպառնալ Իրանի տարածքային ամբողջականութեանը»: Յիշեցնենք, որ իրանական «արանխիդ.իո» կայքի հաղորդմամբ՝ մարտի 30-ին «Հարաւային Ադրբեջանի ազգային-ազատագրական ճակատ» կոչուող կազմակերպութիւնը Բաքուում նիստ է գումարել, որի ընթացքում Իրանի տարածքային ամբողջականութիւնը խարխալելուն ուղղուած կոչեր եւ յայտարարութիւններ են հնչել:

Ի պատասխան Բաքւի գործողութիւնների՝ Իրանի արտգործնախարարութիւնը բողոքի նոտա է յղել Ադրբեջանի դեսպանին, իսկ «Քէյհան» հասարակական-քաղաքական կազմակերպութիւնում ԻԻՀ հոգեւոր առաջնորդի ներկայացուցիչ Հոսէյն Շարիաթմադարին, մեջլիսի Ազգային անվտանգութեան եւ արտաքին քաղաքականութեան հարցերով յանձնաժողովի նախագահ Ալւեդդին Բորուջերդին եւ ԻԻՀ արտգործնախարարութեան պաշտօնական ներկայացուցիչ Ռամին Մեհմանփարասթը կտրուկ կերպով արձագանգել են Բաքւին:

Հասարակական

© ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՐՔԱՅԻՆ ԵՐԵՎԱՆ 2010.

Հայոց ցեղասպանության իրական կազմակերպիչները

Հեղինակ՝ ԱՐԹՈՒՐ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

Մասնների, սիոնիստների և երիտթուրքերի գաղտնի կապերը

2008-ի ապրիլի 24-ին Երևանում էին «Գրանդ Օրիենթ» («Մեծ Արևելք») մաստնական օթյակի Ֆրանսիայի կենտրոնականի բարձրաստիճան ներկայացուցիչներ, ինչպէս նաև իրավաբանական հարցերով պատասխանատու, նախկինում «Մեծ Արևելք» ուլտի խորհրդական Գի Հակոբյանը: Նրանց հետ հարցազրույցից զարմանքով տեղեկացանք, որ մասնները սիոնիզմի հետ որևէ կապ չունեն, և որ «Մեծ Արևելք» օթյակի անդամները քաղաքականությամբ չեն զբաղվում: Մի թե... Հայոց ցեղասպանությունն իրագործած բազմաթիվ երիտթուրքեր հենց նույն «Մեծ Արևելքի» անդամ էին:

Արևմտյան հայտնի հետազոտող, «Անգլիայի պատմություն» և բազմաթիվ այլուսումնասիրությունների հեղինակ Զասպեր Ռիդլին իր «Ազատ որմնադիրները (Ֆրիմասոնները). աշխարհի ամենահզոր գաղտնի կազմակերպության պատմություն» (Լոյու Յորք, 2001) մեծածավա-

լաշխատության մեջ (էջ 216-218) հայտնում է Թալեաթի Թուրքիայի «Մեծ Արևելք» օթյակի (երկրի գլխավոր օթյակի) Մեծ Վարպետը, այսինքն՝ ղեկավարը լինելու մասին, ինչը նշանակում է, որ նա 33-րդ աստիճանի մասուն է եղել: Թալեաթը նշված օթյակի Մեծ վարպետ է դարձել 1909 թ.: «Երիտթուրքերից շատերը մասուններ էին, բայց ոչ նրանց առաջադեմ հայացքները Թուրքիայի արդիականացման մասին, ոչ էլ մասունական սկզբունքները չկանխեցին Հայաստանում ցեղասպանության ծրագրին նրանց աջակցությունը»,- իր հիշյալ աշխատության մեջ գրել է Զասպեր Ռիդլին: Անդրադառնալով Թալեաթ բեյին, որը հետագայում ստացել է Մեհմեդ Թալեաթ փաշա անունը, նշենք, որ նա երկրի երիտթուրք գլխավոր ղեկավարներից է եղել, ունեցել է հրեական ու գնչուական ծագում: Հեռագրակապի՝ ամիսը 3 լիքա աշխատավարձով այս ծառայողը հետագայում դարձել է Օսմանյան կայսրության ներքին գործերի նախարար, 1917-1918 թթ.՝ Մեծ վեզիր (վարչապետ): Հայոց մեծ եղեռնի հիմնական ծրագրողներից և իրականացնողներից այս մեկը հայտնի է նաև որպես Սալունիկի «Վերթիս» օթյակի անդամ («Դեռևս» հրեաները, նրանց ծագումը և դերը հայկական ցեղասպանության մեջ», «Զարթոնք» օրաթերթ, 16.04.1986 թ., թիվ 155):

Ի դեպ, պատմությունից հայտնի է, որ երիտթուրքերի, այսինքն՝ «Իթթիհադ վե Թերաքքը» («Միություն և առաջադիմություն») կուսակցության (հայտնի է նաև որպես կոմիտե) անդամների գործածած «Ազատություն, հավասարություն և եղբայրություն» բառերը նաև Ֆրանսիական մասունության նշանախոսքերն են, որոնք Ֆրանսիական Մեծ հեղափոխության հաղթանակից հետո վերածվել են Ֆրանսիայի Հանրապետության պաշտոնական նշանախոսքի: Դրանք այսօր էլ զարդարում են Ֆրանսիայի խորհրդանիշները: Սփյուռքահայ հայտնի հրապարակախոս, փաստաբան և հասարակական գործիչ Գասպար Տերտերյանն իր «Միոն իզմի և պանթուրքիզմի առնչությունները և անոնց սպառնալիքները Հայաստանի լինելության» աշխատության (Բեյրութ, 1990 թ.) մեջ Հայոց ցեղասպանության ոճրագործների՝ երիտթուրքերի շարժման («Միություն և առաջադիմություն» կուսակցության) պարագլուխներ Էնվեր և Թալեաթ փաշաների, Զավիդ բեյի և Զեմալ փաշայի առնչությամբ նշել է, որ նրանցից առաջին երեքը հրեասիոնիստներ էին:

Մասնագետներին, մասամբ նաև լայն հանրությանը հայտնի է Մեծ Բրիտանիայի արտաքին գործերի նախարար սըր Չ. Հարդինգին:

Ստամբուլում Մեծ Բրիտանիայի դեսպան սըր Դ. Լոուրըրի ուղարկած 29.05.1910 թ. նամակ-զեկուցագիրը (Մեծ Բրիտանիայի Ֆորեյն օֆիսի դիվան, Լոուրըրի թղթեր, թիվ F.0.800/193 A փաստաթուղթն առաջին անգամ լույս է տեսել Լոնդոնում հրատարակվող «Միջինարևելյան ուսումնասիրություններ» (Journal of Middle Eastern Studies) ամսագրի 1971 թ. թիվ 1-ում՝ իբրև հավելված նույն համարում հրապարակված Է. Կեդոնի «Երիտթուրքերը, մասնները և երեաները» հոդվածի): Դրանում նշված է, որ սալունիկյան (երիտթուրքական) շարժման աղբյուրներն են: Մեծ Բրիտանիայի արտգործնախարարին ուղ-

արկած իր նամակ-գեկուցագրում սըր Դ. Լոուրըրը Թալե-աթին և Ջավիդ բեյին ներկայացրել է որպես «Իթթիհադ վե Թերաքքը» կոմիտեի գաղտնի ուժերի պաշտոնական և երկայացուցիչներ և «Ֆրանկմասոնության գազաթնակետ երբևէ չուրքիայում»:

Պատմությունից հայտնի է, որ Ջավիդ բեյը երիտթուրքերի պարագլուխներից էր, գործունեամանակցություն է ունեցել Հայոց մեծ եղեռնի ծրագրմանը և իրականացմանը, իսկ հետագայում հատկապես ֆինանսապես աջակցել Մուստաֆա Քեմալի շարժմանը:

«Այն բանից հետո, երբ Թալեաթ բեյը ներքին գործերի նախարար դարձավ մոտ մեկ տարի առաջ, պատասխանատու պաշտոնների սկսեցին նշանակվել միայն մասուններ կամ կոմիտեի հետ կապված մարդիկ, իսկ, ամենից հաճախ, այս երկու որակները իրենց մեջ համատեղող դեմքեր,- գրել է Մտամբուլում Մեծ Բրիտանիայի դեսպանը: - Այսպիսով մասունական կոմիտեի ցանցը տարածվեց ողջ կայսրությունում»:

Վերը նշված և այլ փաստերի հիման վրա սըր Դ. Լոուրըրը եզրակացրել է, որ «Թուրքիայի բողոքածածկված կառավարությունը «Մեծ Արևելքն» է՝ Մեծ Վարպետ Թալեաթ բեյի գլխավորությամբ»: Իր նամակ-գեկուցագրում դեսպանն ուշագրավ տեղեկություններ է հաղորդել նաև Մաիդ Հալի մի մասին՝ նշելով, որ նա ֆինանսապես աջակցել է «Միություն և առաջադիմություն» կոմիտեին և անձամբ մասնակցել նրա աշխատանքներին: Մ. Հալիմը 1913-1916 թթ. եղել է Օսմանյան կայսրության Մեծ վեզիրը (վարչապետը), Մեծ եղեռնը ծրագրողներից էր: Սըր Դ. Լոուրըրը նշում է նաև, որ «երիտթուրքերը կապ հաստատեցին միայն օսմանցի կարտասահմանցի հրեաների հետ: Նրանց օտարումը մյուս ժողովուրդներից ակնհայտ դարձավ», իսկ քիչ հետո հավելում է.

«Երևում է, որ հրեան, իր տնտեսական բարձր գիտակցությամբ, թուրքին ծուղակը գցեց»:

Նույն փաստաթղթում դեսպանը հայտնում է նաև իրեն հասած այն տեղեկությունը, թե Սալոնիկի կոմիտեի ազդեցիկ գործիչներից մեկը՝ դոկտոր Նազմը, հրեական ծագում ունի: Համենայն դեպս, անժխտելի փաստ է, որ դոկտոր Նազմը Մեծ եղեռնի հիմնական ծրագրողներից կիրառող ծողներից մեկն է եղել, ղեկավարել է այդ ահավոր ոճրագործությունն իրագործելու կոչված «Թեշվիլթը մախսուսե» («Հատուկ կազմավորումներ») կառույցը:

Նկատի ունենալով երիտթուրքերին՝ բրիտանացի դիվանագետը գրել է.

«Մայրաքաղաքն ու խորհրդարանը նրանք իրենց ձեռքում պահում են ռազմական օրենքով: Հայերին հանգստացրին Ադանայի կոտորածով, հույներին ստիպեցին լռել ահաբեկչության միջոցով, բուլղարական քաղաքական կյանքին վերջ դրեցին՝ նրանց ծառայություններն ու ընկերությունները փակելով: Այդպիսով արվեց «անսանձ» քրիստոնյաների դեմ: Հիմա թուրքական բանակը հանգստացնում էր մբոստալի քաղաքի մահմեդականներին, և, ըստ երևույթին, նույնը սպասում է նաև քրդերին ու արաբներին: Քանի որ թուրք տարրը չի փայլում իմացական և գործարար որակներով, բնագործնրանց ստիպում է ցույց տալ իրենց գերակայու-

թյունը ռազմական ուժով: Մակայն այս ամենը կախված է եվրոպացի, հիմնականում հրեա ֆինանսավորողներից, որոնք նրանց հատկացնում են բանակը պահելու համար և ներածեշտ գումարները, ինչը դեմ է տնտեսական զարգացման փաստացի իրադրությանը»:

«Միոնիստների հետ երիտթուրքերի հակահայկական համագործակցության մասին գրում է Թեհրանի համալսարանի պատմության պրոֆեսոր Իսմայիլ Ռահիմը,- իր «Երիտթուրքերը պատմության դատաստանի առաջ» երկհատորյակի առաջին գրքում (Եր., 1982) անդրադառնալով երիտթուրքերի և սիոնիստների կապերին (էջ 228-249)՝ տեղեկացրել է հայկական վերապատմաբան և քաղաքագետ Ջոն Կիրակոսյանը:-

Հայերի կոտորածի մեղավորներ ճանաչելու երիտթուրքերին և գերմանացիներին, թուրքական նացիոնալիզմն ու պանթուրքիզմը՝ պարսիկ պատմաբանն ընթերցողի ուշադրություն է հրավիրում օսմանյան կայսրության ազդեցիկ հրեադեմքերի բացասական դերի վրա: Նա հիշատակում է մի ֆրանսիացու «Le Dernier bal» («Վերջին բալը») գրքի 1-36 և 46-86 էջերը, որտեղ փաստեր և ապացույցներ են արձանագրված միջազգային սիոնիզմի հակահայկական գործողությունների մասին: Մասնավորապես հիշատակվում է 1914-ի հունիսի 23-ին Մտամբուլի Նուրի Օսման ակումբում կայացած Իթթիհադ կուսակցության ակտիվիստների և սիոնիստների համատեղ գաղտնի ժողովը: Նրան մասնակցել էր մոտ 700 մարդ, այդ թվում՝ Թալեաթը, Բադրին, Սեդրը, Ֆեքրին, Խիալին և ուրիշներ: Հրեաներից աչքի ընկնող դեր էին խաղացել Սամուել Էֆենդին, Աբրահամ Էֆենդին և ուրիշներ»:

Գաղտնի ժողովում, որին մասնակցել են նաև մի շարք պանիսլավիստներ, հայերին մեղադրել են ռուսասիրության մեջ, որոշել բոյկոտ հայտարարել ինչպես հայերին, այնպես էլ հույներին: Ի դեպ, ժողովում գլխավոր ճառախոսը Թալեաթն է եղել: Եղեռնից վերապրածների ժառանգներս գիտենք, թե Մատանայի գավառների այդ բոյկոտն ինչպես իրականացվեց և ինչ նշանակեց:

«Մի քանի տարի առաջ սալոնիկցի հրեա մասուն Էմմանուել Կարաստն, որը հիմա Օսմանյան մեջլիսում քաղաքի պատգամավորն է, Սալոնիկում հիմնեց իտալական ֆրանկ մասունության հետևյալ կազմակերպություն «Մակեդոնիա Ռիզորտա» օթյակը,- նշված է դեսպանի հիշյալ գեկուցագրում:-

Միանգամայն ակնհայտ էր, որ այս մարդը աշխատանք էր տանում երիտթուրքերի ռազմական ու քաղաքական գործիչներին մասունությանը հաղորդակից դարձնելու համար, որպեսզի Թուրքիայի նոր ղեկավարության շրջանում տարածվի Արևելքի հրեական գաղտնի գործունեության ազդեցությունը»:

Այնքան մեծ է եղել հրեա մասունների դերն ու ազդեցությունը երիտթուրքական «Իթթիհադ վեթերաքքը» կազմակերպության ծննդի ու գործունեության մեջ, որ Կ. Պոլսի բրիտանական ներկայացուցչության գլխավոր թարգման Հ. Ֆիլցմորի սըր նրան անվանել է «Միություն և առաջադիմություն» հրեական կոմիտե»

(Ֆորեյն օֆիսի դիվան, Լոուրըրի թղթեր, փաստաթուղթթի

վ F.0.800/193 B): Մըր Դ. Լոուրըրն իր հիշյալ նամակ-գեկուցագրում հավաստում է, որ «Միություն և առաջադի մություն» կազմակերպության ղեկավարներից շատերը ֆրանկմասոն են: Նշել է նաև, որ Էմմանուել Կարասոն մեծ դեր է ունեցել, մասնավորապես՝ հասել է նրան, որ իր ձեռքն է անցկացրել այդ կազմակերպության Բալկանյան կոմիտեն:

«Տեղացի և արտասահմանցի հրեաներն սկսեցին նոր վարչակարգին արդյունավետ օգնություն ցույց տալ, նկատի ունենալով բրիտանացիների հեղափոխությունից և սուլթան Աբդուլ Համիդ Բ-ի տապալումից հետո ձևավորված վարչակարգը՝ գրել է Մտամբուլում Մեծ Բրիտանիայի դեսպանը: Դա շարունակվեց այնքան ժամանակ, քանի դեռ, ինչպես մի թուրք բացատրեց, ժողովուրդը չսկսեց խոսել, թե ամեն մի հրեայի կարելի է գաղտնի կոմիտեի լրտես համարել, և թե ամբողջ շարժումը ոչ այնքան թուրքական, որքան հրեական հեղափոխություն էր: Իտալիայի կառավարությունը որպես գլխավոր հյուպատոս Մալոնիկ ուղարկեց հրեա մասոն Պրիմո Լևիին, որը մինչ այդ արտաքին ներկայացուցչության փորձյուններ: Ամերիկայի դեսպան նշանակվեց Օսկար Շտրաուսը, որը Ջեյկըբ Շիֆֆի հետ ամերիկացի հրեաների վրա մեծ ներգործություն ունեցավ հրեաների Միջազգայն արտագաղթի հարցում: Դասիոնականության զարգացած հոսանքներից էր, որը հանդես էր գալիս «ուրիշ հայրենիքի» ծրագրի դեմ»: 1909 թ. վերջերին, դեսպանի տեղեկացմամբ, «Մալոնիկի պատգամավոր, հաջողակ և խելոք դեռնմե հրեա ու մասոն Ջավիդ բեյը ֆինանսների նախարար նշանակվեց»: Դեռնմե են կոչվում արտաքուստ, ձևականորեն կրոնափոխ եղած (խալամացած) այն բոլոր հրեաները, որոնք պատկանում են հրեա «ամբարտե» Մեյթայի կրոնական ուղղությանը (սեյթայիզմ): Երիտթուրքերի հեղափոխությունից հետո երկրում 2 տարի ժամկետով ռազմական դրություն է հայտարարվել: Մըր Դ. Լոուրըրի հավաստմամբ, «Ռազմական դատարանի շատ սպաներ ֆրանկմասոն էին»: Ցանկացած թերթի տպագրությունն արգելվելու և խմբագրին կամ սեփականատիրոջը ռազմական դատարան կանչելու իրավասություն ունեցող մամուլի գրասենյակի ղեկավարի պաշտոնում, դարձյալ ըստ նույն նամակ-գեկուցագրի, «առաջ քաշվեց ևս մեկ դեռնմե հրեա մասոն Մալոնիկից»: Հիշյալ փաստաթղթում սըր Դ. Լոուրըրը տեղեկացրել է նաև. «Կիսապաշտոնական օսմանյան հեռագրային ծառայությունը, որն արտահայտում էր Կոմիտեի կարծիքը օսմանների ներքին և արտաքին գործերի վերաբերյալ, գործողության մեջ դրվեց բաղդադյի մի հրեայի ղեկավարությամբ: Միննույն ժամանակ, ոստիկանության հին նախարարության փոխարեն ստեղծվեց Հասարակական անվտանգության կազմակերպությունը՝ սալոնիկցի մի հրեայի ղեկավարությամբ, որը միաժամանակ հսկում էր թե՛ ոստիկանությունը և թե՛ ժանդարմերիային»: Առանձնապես կարևոր է Մեծ Բրիտանիայի դեսպանի հաղորդած այն տեղեկությունը նաև, որ բանակում «Իթթիհադ վե թերաքքը» կոմիտեի ազդեցությունը

տարածելու համար սպաներին ընդունում էին մասոնության մեջ՝ նրանց «Ռենգե» օթյակի անդամ դարձնելով: «Կոմիտեի պատգամավորների և ծերակուտականների մեծամասնությունը մասոն է դարձել և ընդունվել «Մահմանադրություն» («Լա Կոնստիտուսիոն» կամ «Կանունի Էսասի») օթյակի մեջ, իր հիշյալ գեկուցագրում գրել է դեսպանը: Նրանցից առաջիններից էին ներքին գործերի նախարար Թալեաթ բեյը և ֆինանսների նախարար Ջավիդ բեյը: Ընդդիմության պատգամավորներից մի քանիսը, հատկապես արաբները, տեսնելով, որ մի կողմ են մնում քաղաքական գաղտնիքներից և վարչական ղեկից, նույնպես սկսեցին միանալ օթյակներին կամ նորերը ստեղծել, ինչպես, օրինակ, «Օսմանյան եղբայրություն» («Ուլուսվեթի օսմանիե») և «Ազատության բարեկամներ» («Մուհիբանի հյուրրիեթ»): Վերոհիշյալ օթյակներին որպես լրացում՝ 1909-1910 թթ. ստեղծվեցին հետևյալ օթյակները. «Արևելքի հավատարմություն», «Անկեղծ բարեկամներ», «Միություն և առաջադի մություն», «Բիզանցիո Ռիզորտո», «Լա Վերիտե» (ֆրանսերեն՝ ճշմարտություն. - Ա Հ), «Լա Պատրի» (ֆրանսերեն՝ հայրենիք. - Ա Հ), «Լա Ուրնեսանս» (ֆրանսերեն՝ վերածնունդ. - Ա Հ) և Եգիպտոսի ընդհատակյա քաղաքական հետաքննիչների համար բավական հայտնի «Լուսաբացը», որը «Մակեդոնիա Ռիզորտայի» մի բաժին է: Այս ամբողջ մասոնական ցանցը, սալոնիկյանի և մակեդոնականի նման, հրեաների ձեռքում է, որոնք կամ անմիջականորեն են ղեկավարում բոլոր օթյակները, կամ ուղղորդում են դրանց գործունեությունը:

Հայոց ցեղասպանության թիվ մեկ մեղավորը հրեական-սիոնիստական-երիտթուրքական կազմավորումն էր

<http://hay-power.com/publ/1-1-0-40>

ՄՓՅՈՒՌՔԱՆՍՏԱՍՏԱՆ

Հայաստանի անկախացումից ու Արցախի ազատագրումից անմիջապես հետո հայկական սփյուռքը Հայ դատի հետապնդման իր ոչ պաշտոնական առաքելությունն առանց հանդիսավոր արարողակարգի զիջեց հայրենաբնակ հայությանը: Թվում էր՝ Խորհրդային Միության «երկաթե վարագույրը» պատռած հայրենիքն այսուհետ պատվով և պատասխանատվությամբ կկրի իր այդ նոր առաքելությունը: Մակայն անկախացումից հետո ՀՀ-ում ենթադրվող հայահավաքը չկայացավ: Ընդհակառակը, տեսնողներն բռնկվեց և դեռ այսօր էլ շարունակվում է հայաթափման գործընթացը: Ինչո՞վ է բացատրվում ՀՀ-ի անպատասխանատու պահվածքը Հայ դատի նկատմամբ: ԽՍՀՄ-ի փլուզումից

հետո իշխանության վերնախավում հայտնված նախ՝ ՀՀՇ-ական, ապա նրան փոխարինած ուժերն արագորեն կռուսվազվեցին, զարգացան խնամախոտվանավորչական կապերը, ու այսօր իշխանություններն արդեն անկարող են բնակչության զգալի մասի համար պահպանել գոնե խորհրդային ժամանակաշրջանի կենսամակարդակը: Անձնավորված քաղաքական կառույցների առկայությունը, կլանային համակարգերի ձևավորումն ու փոխադարձ անվստահության աճը պարբերաբար հանգեցնում են տնտեսական ճգնաժամերի, սոցիալական անապահովության խորացման: Հատկապես ցրտի ու խավարի տարիները, երբ ժողովրդի զգալի մասը կանգնած էր նաև սովի վտանգի առջև, նպաստեցին բնակչության շրջանում պարտվողական տրամադրությունների խորացմանն ու արտագաղթին:

Նորանկախ ՀՀ-ից արտագաղթը կայացավ աշխարհագրական գրեթե բոլոր ուղղություններով: Առաջինը՝ Ռուսաստան (կամ ԱՊՀ այլ երկրներ), աշխատանք որոնելու համար, որն ուներ հանապազօրյա հացի նախ՝ ժամանակավոր, ապա մշտական խնդիր: Երկրորդը՝ ԱՄՆ (կամ մայրցամաքի մյուս երկրներ), ավելի բարեկեցիկ կյանքով ապրելու համար: Երրորդը՝ Եվրոպա, ինչը որոշ դեպքերում արտագաղթողի համար հնարավոր էր միայն մեծ գոհողությունների հաշվին, երբեմն էլ փախստականի կարգավիճակ ձեռք բերելու ծայրահեղ միջոցին դիմելով: Եվ վերջապես չորրորդը՝ այլ երկրներ, վերոհիշյալ նպատակները որևէ կերպ իրականացնելու համար:

Անկախացած Հայաստանից արտագաղթողների մի մասը, փաստորեն, լուծում է զուտ գոյապահպանման, մյուսը՝ կենսամակարդակի բարձրացման խնդիրներ, հետևաբար և տարբեր են նրանց ազգային զգացողություններն ու ընկալումները նոր միջավայրերում: Նման պարագայում, երբ սփյուռքահայերի թվաքանակն ավելանում է հայրենաբնակ հայերի արտագաղթով, սփյուռքի առաջ ծառանում են հայապահպանման նոր խնդիրներ, ընդհուպ մինչև Հայ դատի հետապնդմանը նորից տեր կանգնելու խնդիրը:

Ակնհայտ է, որ սփյուռքում հայությունն ուժացման մշտական վտանգի տակ է, և դա հատկապես վերաբերում է նոր սերնդին: Տեղին է բերել հետևյալ օրինակը. երբ ԱՄՆ-ում ծագումով հայ երիտասարդին, որը ցանկանում էր օդաչու դառնալ, քննության ժամանակ հարցնում են, թե ինչպես կվարվեր, եթե կարգադրեին ռումբեր նետել Երևանի վրա, երիտասարդն առանց երկմտելու պատասխանում է, որ, իհարկե, կնետեր, չէ՞ որ ինքն ամերիկացի օդաչու է:

ՈՒժացման կարևորագույն կանխարգելիչները՝ սփյուռքում հայտնվածներին ազգային գաղափարախոսությամբ դաստիարակելն ու հայեցի կրթությամբ ապահովելը, միասնական հայրենիք ունենալու ձգտումը զգալի նահանջ են ապրել: (Մեր դասական պատկերացումներում, ինքնաբերական սփյուռքի մեջ Ռուսաստանը դեռևս չի ընդգրկվում, չնայած ճիշտ

կլինի, եթե այսուհետև նկատի ունենանք և՛ Ռուսաստանը, և՛ ԱՊՀ մյուս երկրները):

Միանշանակ ուժացման է տանում ազգային խնդիրների հանդեպ անտարբերությունն ու անգիտությունը, որով էլ հիմնականում «զինված» են ՀՀ-ից հեռացող հայերը: Նրանք նույնպես տարագիրներ են, սակայն առանց բռնագաղթի և ցեղասպանության հետևանքով հայրենագրկված հայերի հայրենադարձության բաղձանքներն ունենալու: Չունենալով նաև Հայ դատը պաշտպանելու կողմնորոշում, նրանց աջակցությունը սփյուռքի ազգայնական ուժերին հիմնականում ձևական բնույթ ունի, հետևաբար, չի կարող արդյունավետ լինել: Արտասահմանյան որևէ երկրի տեղաբնակ հայի և ՀՀ-ից արտագաղթածի որակական հարաբերությունների կարգավորումը հնարավոր է միայն համակարգային միջամտության շնորհիվ, անհրաժեշտ է միասնական նպատակ և դրա շուրջ նրանց համախմբման կազմակերպում:

Ժամանակն է, որ սփյուռքը հանդես գա մեկ կառույցով, պատկերավոր ասած՝ ՍՓՅՈՒՌՔԱՀԱՅԱՍՏԱՆԻ կարգավիճակով: Այն պետք է ձևավորի իր Ազգային խորհուրդը (ժողովը) և պետությանը հարիր այլ ենթակառույցներ՝ սփյուռքահայության վրա իրական իշխանություն ունենալու համար:

ՍՓՅՈՒՌՔԱՀԱՅԱՍՏԱՆԻ և ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ համակարգված իշխանություններն արդեն կդառնան համայն հայության գերագույն իշխանություն: Այժմ կան այսպիսի ծրագրեր, նման ծրագրեր եղել են նաև անցյալում, սակայն ստեղծված կառույցները տապալվել են օտարի կողմից «հրահանգավորված» լինելու պատճառով և մատնվել անաշխատունակության: Նույն կերպ տապալման է դատապարտված արհեստածին ևս մի կառույց՝ հայերի համաշխարհային կոնգրեսը՝ հրեական լոբբիի խիստ հսկողության տակ գործող Արա Աբրահամյանի նախագահությամբ:

Մեր առաջարկած ՍՓՅՈՒՌՔԱՀԱՅԱՍՏԱՆ տարբերակում հարկ է, որ հետևողականորեն պահպանվի կարևորագույն մի նախապայման. կառույցը պետք է հրեազերծված լինի ոչ թե այդ օտար տարրի առկայությունը նվազագույնի հասցնելու աստիճան, այլ միանշանակ պետք է բացառել այդ կառույցում որևէ հրեայի ներկայությունը: Բնականաբար, դրանով շարքային հրեայի կամ հրեա ժողովրդի դեմ պայքար չի ծավալվում, և այս հողվածում դրա կոչը չի հնչում, ինչպես կձգտեն ներկայացնել մեր հակառակորդները: ՌՌ-դրակի հիմնվելով անցյալի դատը փորձի վրա, կանխարգելիչ միջոցներ են կիրառվելու, որպեսզի մեր ազգային հարցերի լուծումներն իրագործվեն միմիայն մեր ուժերով:

Գուցեն ականա, բայց հրեաներից սերված, հրեաների փեսաներ դարձած, հրեական միջավայրերում դաստիարակված ու ապրող հայերն այդ ծրագրով նախատեսված կառույցներում չպետք է ընդգրկվեն: Առանց բացառությունների: Մատչելի

բացատրությունների մեջ կառանձնացնենք այն, որ Հայոց ցեղասպանության թիվ մեկ մեղավորը հրեական-սլոնիստական-երիտթուրքական կազմավորումն էր իր մասունական վարպետների գլխավորությամբ, և նրանք իրենց կատարած հրեշավոր ոճրագործության համար դեռևս դատաստանի չեն ներկայացվել, իսկ հրեաներն էլ չեն պատրաստվում կամավորապես մեր ժողովրդի պատմության ողբերգական էջերում ունեցած իրենց դերակատարությունը գաղտնագրծել, որպեսզի պատասխանատվություն չկրեն Հայոց ցեղասպանությունը ծրագրելու և թուրք ու քուրդ դահիճների միջոցով այն հետևողականորեն իրականացնելու համար:

Սփյուռքում և հայրենիքում առկա հայրենասիրական կառույցների, կուսակցությունների և այլ խմբավորումների՝ մեկ նպատակի շուրջ համախմբվելու ներքին, բնական, օրինաչափ պահանջը կարող է առարկայանալ, եթե նախ հստակեցվի ազգային նպատակների հանդեպ նրանց վերաբերմունքը: Միտումներ կան Հայ դատը նույնացնելու միայն ցեղասպանության ճանաչման խնդրի հետ, մինչդեռ նույնիսկ Հայոց ցեղասպանության փաստը ճանաչած երկրները կարող են հակառակ դիրքորոշում ընդունել՝ հայկական հողային պահանջատիրության հարցն ասպարեզում հայտնվելու ժամանակ:

Ոչ միայն բնական, այլ նաև միջազգային իրավունքի և ոչ մի չափանիշ չի կարող խոչընդոտել, եթե մենք միասնական ուժերով պայքարենք բռնազավթված մեր հայրենիքը վերադարձնելու համար: Սովորության ուժով մենք հաճախ մեր դժբախտությունների պատճառները բացատրում ենք միայն մեծ տերությունների՝ մեզ համար անբարեհաճ քաղաքականությամբ, բայց ոչ մեր անկազմակերպվածությամբ: Եվ ցավով պետք է արձանագրել, որ Հայ դատը «թաղված» է հենց հայ քաղաքական ուժերի կողմից, և շատ դեպքերում սփյուռքի կամ հայրենիքի քաղաքական գործիչներն այն ներկայացնում են հակառակ հերթականությամբ:

Հայոց ցեղասպանության ճանաչման հարցադրմանը զուգահեռ՝ այժմ ոչ մի քաղաքական ուժ միջազգային ասպարեզում Թուրքիայի առջև չի բարձրացնում բռնազավթված Արևմտյան Հայաստանից հրաժարվելու պահանջը, որպեսզի ապահովվի նաև սփյուռքահայության հայրենադարձության իրավունքը: Դեպի ՀՀ շուկայական ապագային տնտեսական հարաբերություններով պայմանավորված ներգաղթը, անկանոն զարգացող բիզնես-ծրագրերի ներդրումը, երկքաղաքացիության մասին օրենքի ընդունումը կամ Երևանի կենտրոնում թանկարժեք բնակարան ձեռք բերելը բոլորովին էլ Հայ դատի օգտին չեն, որոնցով հիմնականում ոգևորում և գայթակղում են գործարար սփյուռքահայերին:

Մյուս դեպքում վտանգավոր է Հայ դատը շփոթել ցեղասպանության ճանաչման հետ, քանի որ Հայկական հարց եղել է մինչև ցեղասպանությունը և կարող էր, որպես ընդհանուր նպատակ, համախմբել ողջ

հայությանը, անգամ եթե հայերի հանդեպ ցեղասպանություն տեղի ունեցած չլիներ, և պայքարը հաղթանակի համար կազմակերպվեր ճիշտ: Ընդ որում, Հայ դատն իր այդ դերը կարող է կատարել հատկապես այժմ, երբ առավել անհրաժեշտ է մեր ազգային նպատակների ընկալումը՝ յուրաքանչյուր հայի համար, վերին պաշտոնյայից մինչև հասարակ քաղաքացի:

Իսկ ի՞նչ անել, ինչի՞ց սկսել: Հարկ է կազմել ազգային մտակա իրատեսական ծրագրեր, որպեսզի ազգովի նորից չսխալվենք, և որպեսզի յուրաքանչյուր հայ, անկախ դավանանքից, կուսակցական պատկանելությունից և գրաված դիրքից, լծվի ազգային ծրագրերի իրագործմանը: Նոր թալեաթների ձեռքը պետք է բռնել նախօրոք, այլ ոչ թե բավարարվել նրանցից վրեժ լուծելով, երբ արդեն ավարտին են հասցնում իրենց հրեշավոր գործը:

Այս պայմաններում է, որ կրկին մեծանում է սփյուռքի՝ որպես հարազատ զավակի դերը, որը երբեք իր ծնող Հայ դատն «անտեր» չի թողնի, քանի որ հայրենիքն այսօր, կարծես, ի գործն չէ զբաղվելու դրա պաշտպանությամբ և իրեն խորթ մոր պես է պահում: (Հայտնի է, որ Թուրքիայից հողային պահանջ չունենալու պարտավորական և անհեռատես հայտարարությամբ արդեն հանդես է եկել ՀՀ նախկին նախագահ Ռ. Քոչարյանը, մատնանշելով նաև, որ դա սփյուռքահայության խնդիրն է, իսկ ՀՀ ներկա նախագահի կողմից այն դեռ չի դատապարտվել կամ չի պաշտպանվել):

Սակայն մեր ազգային լավագույն ծրագրերը կարող են մնալ անիրագործելի, եթե առաջնահերթության վրա չգտնվի ազգային միասնական տնտեսական ուժի ստեղծումը: Ազգային գաղափարախոսությունն ու տնտեսությունը պետք է զարգանան ու գործադրվեն միասնորեն:

Ներկայումս մեծահարուստ հայերը, որոշ բացառությամբ, իրենց դրամագլուխներն օգտագործում են հիմնականում անձնական հարստությունը բազմապատկելու համար: Ազգայնականներին հասու չեն այդ հարստությունները համակարգելու հնարավորությունները, դրանք նախ և առաջ ազգային նպատակներին ծառայեցնելու պարտավորություններով ամրագրելու լծակները:

Ժամանակն է, որ հայ տնտեսագետներն իրենց գիտելիքներն ու փորձը տրամադրեն ազգային տնտեսագիտության հիմունքներ մշակելուն՝ պարտադրված օտարաբար շուկայական հարաբերություններում մեզ խճճելու փոխարեն: Այդ հիմունքներով ոչ միայն հնարավորություն կտրվի յուրաքանչյուր հայի՝ դառնալու հարուստ, այլև պարտավորություն կդրվի յուրաքանչյուր հայի առաջ՝ լինելու հարուստ, ինչն էլ օրինաչափորեն կնպաստի հայ ազգային հավաքական հարստության կայացմանը:

Վերացական ու ծերացած սփյուռքն իր մտեցումները պետք է նորացնի և, վերածվելով ազգային գաղափարախոսությամբ և տնտեսապես ամուր կազմակերպված ՍՓՅՈՒՌՔԱՀԱՅԱՍՏԱՆԻ, դառնա մեր

հայրենիքի մասը, ինչպիսին որ ձգտում են երևալ Հայաստանի և Արցախի ներկա հանրապետությունները: Այդ ժամանակ արդեն վստահորեն կարելի է պնդել, որ արևի տակ ապահովված կլինի մեր համատեղ անցնելիք ճանապարհը:

Դա միասնական Հայաստանը միասնաբար վերակերտելու սրբազան ճանապարհն է:

Ներսես ՆԵՐՍԻՍՅԱՆ

«Հանուն հայրենիքի» ՀԿ-ի նախագահ

Հայաստանի հողերը՝ Իրանին

02/02/2013

Հյուրերն են՝ բուսաբան Կարեն Աֆրիկյանը, ակտիվիստներ Գայանե Բաբոյանը, Սարմեն Շահիջանյանը և Վազգեն Գալստյանը

Ներկայացնում ենք «Ելակետ» մամուլի ակումբում տեղի ունեցած մամուլի ասուլիսից հետո հրապարակումներից մի քանիսը:

Հայաստանի հողերը՝ Իրանին

Մյունիքի մարզի արոտավայրերի մոտ 11 տոկոսը վարձակալությամբ հատկացվելու է Իրանի հանրապետությանը:

Այս տարվա հունվարի 15-ին Մյունիքի և Իրանի արևելյան Ատրպատականի նահանգի մարզպետների միջև համաձայնագիր է ստորագրվել, ըստ որի Իրանից անասուններ կարածեն Մյունիքի մարզի արոտավայրեր: Բնապահպան ակտիվիստ Վազգեն Գալստյանն այսօր լրագրողների հետ հանդիպմանը հայտնեց, որ համաձայնագիրը ստորագրել է առանց մարզի բնակիչներին տեղյակ պահելու:

«Այս համաձայնագիրն այնքանով է խնդրահարույց, որ Մյունիքի տարածաշրջանի ամենապակասը 50 հազար հա տարածքը տրամադրվելու է Ատրպատականում բնակվող թրքախոս բնակիչներին՝ անասուն պահելու համար: Նշում են, որ առաջին փուլով նախատեսվում է 50 հազար գլխաքանակ անասուն և 2-րդ փուլով ևս 50 հազար գլխաքանակ անասուն: Համաձայնագրում չկա նշված, թե կոնկրետ ինչ անասունների մասին է խոսքը, ովքեր են պահելու, բազմաթիվ հարցեր, որոնք անպատասխան են: Խնդիրներ կառաջանան նաև

ազգային անվտանգության տեսանկյունից»,-իբ մտահոգությունը հայտնեց Վազգեն Գալստյանը:

Իրանահայ ակտիվիստ, անասնաբույժ Սարմեն Շահիջանյանը, ով հետևել է նաև իրանական կայքերին, նշեց, որ այնտեղի լրատվամիջոցներում էլ շատ չեն մանրամասները: Նա ներկայացրեց այն խնդիրները, որոնք կարելի է առաջանալ արոտավայրերը Ատրպատական նահանգին հանձնելուց հետո:

«Իմ տեղեկությունները ոչխարաբուծությամբ զբաղվելու են քոչվոր ցեղեր, որոնք արդեն ամայացրել են Իրանի արոտավայրերը: Խնդիրն այ է, թե ինչու ենք թույլ տալիս այդ քոչվոր ցեղերին ամայացնել նաև մեր արոտավայրերը»,-ասաց Սարմեն Շահիջանյանը, հավելելով, որ ոչխարներն իրենց հետ տարբեր հիվանդություններ կտեղափոխեն Հայաստան.«Չեմ ուզում որևէ մեկին վատաբանել, սակայն չի բացառվում նաև թմրանյութերի տեղափոխումը»:

Բուսաբանական գիտությունների թեկնածու Կարեն Աֆրիկյանն էլ իր մտազոհությունը հայտնեց, թե ինչու մեր տեղական կազմակերպություններին չեն հատկացվում արոտավայրերը: Նա խոսեց նաև արոտավայրերի բնապահպանական նշանակության մասին:

«Արոտավայրերի դեգրադացիան բերում է հողի էռոզացմանը: Միամտություն է, որ արոտավայրերը, որոնք կօգտագործվեն, մեզ լավ վիճակում էլ հետ են վերադարձնելու: Արոտավայրերի հանձնումը մոլորություն է, դա չի բխում համաժողովրդական շահից, եթե բխեր, ապա հաշվի կնստեին համայնքի, ժողովրդի հետ»,-ընդգծեց Կարեն Աֆրիկյանը:

Ներկա բանախոսներից Գայանե Բաբոյանն էլ ներկայացրեց, որ իրենք դիմել են ԱԱԾ պետ Գորիկ Հակոբյանին և ԱԱԽ քարտուղար Արթուր Բաղդասարյանին, սակայն դեռ որևէ պատասխան չեն ստացել:

Ակտիվիստները նշեցին նաև, որ դեռ հստակ չի, թե ինչ քայլեր կանեն:

Աղբյուր՝ a1plus.am

Մյունիքի արոտավայրերը ցանկանում են տալ Իրանի թուրքալեզու քոչվորներին. լրտեսման մեծ վտանգ կա

Մյունիքի արոտավայրերը, որոնք ըստ նախնական համաձայնեցման, պետք է վարձակալության տրվեն Իրանին, ազգային անվտանգության համար մեծ վտանգ կարող են առաջացնել: Այս տեսակետն, այսօր կայացած մամուլի ասուլիսի ժամանակ, արտահայտեց բնապահպան-ակտիվիստ Վազգեն Գալստյանը: Նրա խոսքով՝ համաձայնագիրը կնքվել է Մյունիքի մարզպետարանի և Իրանի Ատրպատական նահանգի միջև, որտեղ, մեծամասամբ, ապրում են թուրքալեզու քոչվոր ցեղեր և աղբյուրները: Դա կարող է հանգեցնել նրան, որ քոչվորները կարևոր ինֆորմացիա հաղորդեն թշնամուն:

Ասուլիսի մյուս բանախոս Սարմեն Շահիջանյանը, որը ծնվել է Իրանում և մասնագիտությամբ անասնաբույժ է, ասաց, որ Իրանը ոչխարաբուծությամբ աշխարհում 4-րդ կամ 5-րդ տեղում է, սակայն արոտավայրերի լուրջ խնդիր ունի, որովհետև երկրի 60 տոկոսն անապատ է, եղած արոտավայրերն էլ քայքայված են: Բացի այդ, Իրանում ոչխարներն ունեն էնդեմիկ հիվանդություն, որին ադապտացված են: Սակայն Հայաստան բերելով այդ ոչխարներին՝ նրանք կարող են վարակել ոչ միայն Հայաստանի կենդանիներին, այլև մարդկանց: «Չի բացառվում, որ ոչխարների ստամոքսում նույնիսկ թմրադեղ տեղափոխեն», - ասաց նա: «Իրանի և Հայաստանի միջև փոխադրված համագործակցության մեծ պոտենցիալ կա, սակայն այս մեկը՝ ազգային լուրջ խնդիր է»: Փորձագետը նաև կարծում է, որ այդ ցեղերը հետ չեն վերադառնա իրենց երկիր, հետո էլ կպահանջեն դպրոցներ կառուցել երեխաների համար:

Բուսաբան Կարեն Աֆրիկյանն էլ նշեց, որ Հայաստանում պետք է օգնել գյուղացուն, և նրան տալ այդ հողերը շահագործման: «Հայաստանում մարդ չկա, որ կարող է կառավարել այդ հողերը: Հայ գյուղացին միջոց չունի դա զարգացնելու: Կացարաններ պետք է կառուցվեն, նպաստավոր այլ պայմաններ ունենան», - ասաց նա: Մասնագետը նաև հիշեց, որ դեռ խորհրդային իշխանության տարիներին էին հողեր տալիս թուրքերին: Ըստ համաձայնագրի, որը ստորագրվել է հունվարի 15-ին, պետք է մարզի հողերից առնվազն 50 000 հա տրամադրվի իրանցիներին: Առաջին փուլի արդյունքում պետք է տեղափոխվի 50 000 գլխաքանակ կենդանի, երկրորդ փուլում՝ ևս այդքան: Հողերը վարձակալության են տրվելու առնվազն 10 տարով՝ մեկ հեկտարի համար մուծելով 25 դոլար:

<http://www.galatv.am>

Բնապահպանները դեմ են, որ Սյունիքից վարձակալությամբ արոտավայրեր տրամադրվեն Իրանին

Սյունիքի արոտավայրերից 50 հազ. հա-ի չափով տարածքի հանձնումը Իրանին լուրջ վտանգ կարող է դառնալ Հայաստանի համար, այսօր հրավիրված մամուլի ասուլիսին հայտարարեցին մի շարք բնապահպաններ հայտնելով իրենց մտահոգությունն այս հարցի շուրջ: Նրանցից բուսաբան Կարեն Աֆրիկյանը նշեց, որ տարիներ անց այդ արոտավայրերը էրոզիայի են ենթարկվելու:

«Մեր անասնապահները շատ լավ գիտեն, թե ոնց պետք է օգտագործվի արոտավայրը, ուղղակի միջոցներ չունեն: Գյուղացուն այնքան են խաբել, որ նա այլևս չի հավատում ոչ մեկի: Ասում են, որ անվնաս հետ են վերադարձնելու արոտավայրերը: Մո՛ւտ է, մոռացե՛ք դրա մասին, նման բան չի՛ կարող լինել», - ասաց բուսաբանը:

Հիշեցնենք, որ հունվարի 14-ին Սյունիքի մարզպետ Մուրեն Խաչատրյանի ղեկավարությամբ պատվիրակություն էր մեկնել Իրանի Արևելյան Ադրբեջան նահանգ, որտեղ գյուղատնտեսության

ուղորտում համագործակցության մասին հուշագիր է ստորագրվել երկու երկրների մարզերի միջև:

Համագործակցության շրջանակում նախատեսվում է ոչխարաբուծության նպատակներով Սյունիքի արոտավայրերը վարձակալությամբ տալ Արևելյան Ադրբեջան նահանգին: Ըստ նույն հուշագրի՝ 50 հազ. հա արոտավայր տրամադրվելու մինչև 10 տարի ժամկետով: Եվս 2000 հա կտրամադրվի որպես բնակավայր: Այստեղ արածելու են առնվազն 50 հազ. եղջերավորներ:

Իրանահայ ակտիվիստ Սարմեն Շահիջանյանը նշեց, որ թյուրքալեզու քոչվոր ցեղերը, որոնք պետք է գան Հայաստան, տարիների ընթացքում որակազրկել են իրենց արոտավայրերը և այժմ հենց դրա համար են գալիս Հայաստան: Նա համոզմունք հայտնեց, որ Հայաստան գալուց հետո նրանք այլևս երբեք չեն գնա այստեղից, ավելին կկառուցեն դպրոց, մանկապարտեզ և կհաստատվեն Հայաստանում:

«Մենք հաշվի չենք առնում, որ Իրանում հատկապես ոչխարների մոտ տարածված են տարբեր հիվանդություններ, որոնք կտարածվեն Հայաստանում: Դրանք վտանգավոր են նաև մարդու համար: Ես չեմ ուզում վատաբանել, բայց ցանկության դեպքում նրանք ոչխարների միջոցով կարող են թմրանյութեր տեղափոխել: Մա շատ վտանգավոր բան է և անհրաժեշտ է դեմը առնել», - ասաց նա:

Մեկ այլ բնապահպան ակտիվիստ Գեղամ Գալստյանը ընդգծեց, որ թյուրքալեզու իրանցիները Սյունիքում բնակվելով կարող են մի շարք տեղեկություններ հավաքել տարածքի ռազմական գաղտնիքների մասին ու հետո դրանք հայտնել համապատասխան վայրեր: «Այս հարցը պետք է նրանք քննարկեն առաջին հերթին պլանիքիների հետ: Մարզպետը իրավունք չունի գնալ ինչ-որ բան ստորագրել ու հետո ժողովրդին հրամցնել: Մենք բազմիցս ենք դիմել մարզպետարան, բայց ոչ մեկի հետ չի հաջողվում զրուցել: Դիմել ենք նաև Ազգային անվտանգություն, բայց սա էլ դեռևս ապարդյուն», - ասաց նա:

Ակտիվիստը վստահեցրեց, որ այս հարցը իրենք այդպես

չեն թողնի և դեռ երկար կպայքարեն, որպեսզի թյուրքալեզու քոչվորները Հայաստան չմտնեն: Աղբյուր՝ tert.am

Մեր լավ արոտավայրերը վաճառում են թուրքին, որի պատճառով մեր տարածքները կվերածվեն անապատի. Բուսաբան

«Մյունիքի մարզի արոտավայրերը Իրանին տրամադրելու խնդիրը» թեմայով այսօր լրագրողների հետ հանդիպման ժամանակ խոսեցին ասուլիսի բանախոսներ՝ բուսաբան, գիտ. թեկնածու Կարեն Աֆրիկյանը, ակտիվիստներ Վազգեն Գալստյանը, Գայանե Բաբոյանը Սարմեն Շահիջանյանը: Մյունիքի մարզպետը Իրանի հետ հունվարին կնքեց խնդրահարույց պայմանագիր, ըստ որի՝ 50.000 հեկտար՝ Մյունիքի մարզի 11%-ը, պետք է տրամադրվի թրքախոս իրանցիներին մեծ գլխաքանակով անասուն՝ ավելի կոնկրետ ոչխարներ արածեցնելու համար: «Սակայն իրանցիներին տրամադրվող այդ տարածքն ազգային անվտանգության առումով կարևոր տարածք է: Առայժմ հստակ չէ՝ ինչ քայլեր ենք անելու»,- ասաց ակտիվիստ Վազգեն Գալստյանը: Ասուլիսի մյուս բանախոս, բուսաբան, գիտ. թեկնածու Կարեն Աֆրիկյանը, ով տասը տարի ուսումնասիրել է Հայաստանի բնությունը, հայտարարեց, որ անգամ ԽՍՀՄ-ի ժամանակ էին ռայկովի քարտուղարները ուղղակի վաճառում մեր լավ արոտավայրերը թուրքերին: Հիմա կարծես թե նույն բանը շարունակվում է. «Վիրավորական է այն, որ շատերը կարծում են՝ Հայաստանում չկան այնպիսի մասնագետներ, ովքեր կկարողանան կառավարել մեր բնական հարստությունները»,- վրդովված ասաց բուսաբանը՝ հավելելով, որ այս համաձայնագիրը չի բխում մեր ժողովրդի շահերից: Բուսաբանի խոսքով՝ համաձայնագրում նշված չէ՝ ինչպիսի արոտավայրերն են տալու իրանցիներին՝ ծեր, թե երիտասարդ:

«Չպետք է մոռանալ, որ արոտավայրերը մեղմացնում են հալոցքների ջուրը: Արոտավայրերի դեգրադացիան առաջացնում է հողի էրոզիա»,- ասաց պրոֆ. Աֆրիկյանը՝ հավելելով, որ միամտություն կլինի հավատալ, որ մեզ այդ արոտավայրերը հետագայում լավ վիճակով կվերադարձնեն: Բանախոսի խոսքով՝ մեկ այլ խնդիր էլ կա՝ եթե ոչխարները չհամակարգված ձևով երկար ժամանակ արածում են արոտավայրերում, ապա դրանից տուժում են դրանք, քանի որ ոչխարը, ի տարբերություն խոշոր եղջերավորների հողի մակերեսից է կտրում բույսը՝ զրկելով նրան սերնից և ցողունից, որի պատճառով բույսը չի բազմանում: Ինչ վերաբերում է ոչխարներ արածեցնելու դիմաց Հայաստանին գյուղտեխնիկա տրամադրելուն, պրոֆ. Աֆրիկյանի խոսքով՝ մեկ այլ ծրագրով արդեն Հայաստանին տրվում է գյուղատնտեսական տեխնիկա: Հիշեցնենք, որ Մյունիքի մարզպետը հերքում է նման համաձայնագրի ստորագրումը: Աղբյուր՝ mardik.am http://1in.am/arm/armenia_economy_155824.html

Սկաուտական Միութիւն՝ Պատմական անդրադարձ

Սկաուտական Միութիւն
Սկաուտիզմի պատմութիւնը՝ Լոնդոնից Թեհրան
«Սկաուտական շարժումը սկիզբ է առել Անգլիայում՝ 1907 թականին: Հիմնադիրն է եղել գնդապետ Լորդ Բեդֆորդը»:
Պոլսահայ մեծանուն մտաւորական, մանկավարժ Յովհաննես Հինդլեանի խօսքերն այսօր էլ նրա աշակերտների շուրթերին են: 1909 թականին Հինդլեանի ստեղծած «Նոր դպրոցը», որը Պոլսում իր գոյութիւնը պահպանեց մինչև 1988 թականը: «Նոր դպրոցում» կարեւորում էր նաև ֆիզիկական դաստիարակութիւնը: Հինդլեանը Հայ Սկաուտիզմի հիմնադիրն է: Նրան են պատկանում այս խօսքերը՝ «Ամէն օր մի բարի գործ կատարիր եւ գրանցիր յ ուշատետրիդ մէջ»:
«Խոստումը մի վճարելի պարտք է»:
Որոշ աղբիւրների համաձայն, Հայ իրականութեան մէջ առաջին Սկաուտական միութիւնը հիմնւել է 1918-ին՝ Կ. Պոլսում եւ նոյն թականին Հայաստանում՝ Օսնիկ Եազմաճեանի, Վահան Չերազի եւ Տիգրան Խոյեանի միջոցով:
1914 թականին Եդիս Վելիջանեանը սկաուտական մի փոքրաթիւ խումբ է կազմում Իրանում: 1919 թականին Կալկաթայի Մարդասիրական ճեմարանի շրջանաւարտ՝ Յովսէփ Աբգարեանը Ապրիլի 3-ին Նոր Ջուղայում հիմքն է դրել ամբողջ Իրանի Սկաուտական առաջին միութեան: 2009 թականի ապրիլի 3-ին լրացել է Իրանում Սկաուտական շարժման հիմնադրման 90-ամեակը:
Իրանահայ սկաուտական առաջին ամսագիրը «Ընկեր» խորագրով, լոյս է տեսել 1919

թականի վերջում՝ Նոր Ջուղայի Ս. Ամենափրկչեան վանքի տպարանում:

Թարիզում Հայ սկաուտական կազմակերպությունը հիմնադրուել է 1925 թականին՝ Արամ Ալոջեանի միջոցով, իսկ Թեհրանում 1929-ին Բարգէն Եղիազարեանի ջանքերով:

Տասնամեակներ յետոյ 1951 թականին հիմնադրուեց Հայ մշակութային «Արարատ» կազմակերպութեան Սկաուտական միութիւնը, որը այժմ արդէն ունի շուրջ 380 անդամներ եւ միութեան նպատակն է կրթել եւ դաստիարակել հայ սերունդ՝ մտաւոր եւ ֆիզիկապէս հզօր սերունդ, որը հաւատարիմ իր տւած երդումներին՝ անմնացորդ կը ծառայի ազգին եւ հայրենիքին:

Թեհրանից բացի, այժմ կանոնաւոր կերպով սկաուտական աշխատանքներ են տարուում Նոր Ջուղայում, Արաքի Արմէն Միութեան յարկի տակ եւ Թարիզում (Հ.Մ.Ա.Կ.ի մասնաճիւղ):

Ներիայումս Թեհրանում աշխատում են հետեւեալ միութիւնների սկաուտական բաժանմունքները.

- 1) Հ. Մ. «Արարատ» Կազմակերպութիւն
- 2) Հ. Մ. «Միփան» միութիւն
- 3) Հ. Մ. «Նայիրի» միութիւն
- 4) Հայ Բարեգործական Ընդհանուր Միութիւն
- 5) Բաժնի Համալիր

Հայ մշակութային Արարատ Կազմակերպութեան Սկաուտական միութիւնը

1944 թականի Յուլիսի 4-ին հիմնադրուեց Հայ Պտանեկան Մշակութային Միութիւնը: Վերոյիշեալ միութեան նպատակն էր դաստիարակել երիտասարդութեանը ֆիզիկապէս եւ բարոյապէս, նաեւ նրանց մէջ զարգացնել պատասխանատւութեան, կարգապահութեան եւ փոխադարձ օգնութեան գիտակցութիւնը, այդ նպատակով միութիւնը բաժանուեց 4 բաժանմունքի եւ մարզական, թատերական, գրական եւ երաժշտական:

Միութիւնը իր կանոնաւոր աշխատանքները ոգեւորութեամբ եւ եռանդով շարունակեց մինչեւ 1947 թականը, երբ ներգաղթի պատճառով միութեան անդամների թիւը վայրէջք կատարեց: Իսկ 1950 թականին միանում են 4 միութիւնների միացումով հիմնադրուեց Հ.Մ.«Արարատ» միութիւնը:

Բայց այս միացումն ու համախմբումն էլ չի կասեցնում անդամների թիւի նւագումը, այդ պատճառով պատանիներին եւ երիտասարդութեանը աշխատանքներին ներգրաւելու եւ, ինչու չէ նաեւ մշակութային կեանքին թափ հաղորդելու նպատակով, 1951 թականիի Մայրիլի 14-ին «Արարատ»-ի կառոյցի մէջ աւելանում է նոր մի բաժանմունք, որը հետագային կոչուեց Սկաուտական միութիւնը:

Սկաուտական միութեան առաջին խմբակը կազմուեց 9 սկաուտներից Աւագ Խմբակետ Լէօնիդաս Օհանեանի (Լօլօ) պատասխանատւութեամբ: Նոյն տարի սկաուտները իրենց առաջին

երդման արարողութիւնը կատարեցին նոյն թականի Մայիսի 27-ին:

Աստիճանաբար սկաուտականի անդամների թիւը աճ է արձանագրում եւ մինչեւ շրջանի աւարտը հասնում է 42-ի:

1951 թականին, «Արարատ»ի առաջին սկաուտական բանակումը կայացաւ Ուշանում:

Բաժանմունքը կանոնաւոր կերպով ունեցել է իր հերթական զբաղմունքները: Նոյն թականի Հոկտեմբեր ամսին տեղի է ունենում պաշտօնական երդման արարողութիւնը:

1952 թականին բաժանմունքը կազմած էր երկու Արիների եւ մէկ Արենուշների խմբերից: Յիշատակելի է, որ այդ ժամանակաշրջանում «Արարատ»-ի սկաուտական կազմակերպութիւնը եղել է Իրանի կազմակերպւած միակ սկաուտական միաւորը:

Այդ օրերին Սկաուտականի կազմակերպւած աշխատանքներն ու ձեռնարկները լայն արձագանք գտան համայնքում, որով 1954 թականի սկզբին միութեան անդամների թիւը աւելանալով, կազմում են Արի-Արենուշների 12 խմբեր, Գայլիկ-Արծիկների միաւորներ եւ Երեցների փաղանգը:

Ցաւով պէտք է յիշատակել, որ 1954 թի Օգոստոսի 14-ին լեռնագնացութեան ընթացքում զոհ դարձաւ նոյն շրջանի սկաուտապետ Աւագ Խմբակետ Ֆելիքս Մնացականեանը:

Մատնանշելի է, որ 1956 թականին Թարիզի եւ Ուրմիայի մասնաճիւղերը արդէն իսկ սկսել էին իրենց աշխատանքները:

Սկաուտական միութիւնը իր աշխատանքների կողքին նաեւ զբաղւել է արւեստի բնագաւառում, սկաուտներին ծանօթացրել են հայկական ու համաշխարհային գրականութեանը: Այդ ուղղութեամբ 1957 թականին կազմել է թատերախումբ Վաչէ Ատոմեանի ղեկավարութեամբ, բեմադրելով մանկապատանեկան բազմաթիւ պիէսներ:

1959 թականին, առաջին անգամը լինելով տեղի է ունենում երկսեռ ընդհանուր բանակումը՝ ՄոբարաքԱբադում, որը կրկնում է նաեւ 1960 թականին:

Այդ ընթացքում «Արարատ» միութեան անդամների թիւը վայրէջքի շրջան է ապրում, վիճակը բարեփոխելու նպատակով որոշում է երիտասարդութեանը մասնակից դարձնել ղեկավարութեան մէջ, առաջանում է նոր մտայղացում՝ հիմնական փոփոխութիւն տալ միութեան կառոյցի մէջ: Այդ փոփոխութիւնը վաւերացում է 1962-ի Մայրիլ 6-ի ընդհանուր ժողովում, որով «Արարատ» միութիւնը վերածում է «Արարատ» կազմակերպութեան:

Ըստ նոր կառոյցի, կազմակերպութիւնը կազմում է միութիւններից, որոնց աշխատանքը համադրում է Կենտրոնական Վարչութիւնը: Համաձայն այդ դրւածքի, Սկաուտական Միութիւնն էլ միւս միութիւնների նման, ունենում է իր ներքին կանոնագրութիւնը:

Այդ միջոցին Սկաուտական միությունը, նոր դրածքի եւ կառոյցի հետ համապատասխանեցնելու նպատակով, 3 ամիս դադարեցում են աշխատանքները, իսկ դադարից յետոյ միությունը իր աշխատանքները վերսկսում է միայն 20 անդամով:

1963 թւականի Մարտին, մարզական աշխատանքներին աւելի թափ ու եռանդ տալու նպատակով կազմակերպւում է սկաուտական առաջին օլիմպիական մրցութիւնները:

1964 թւականին աշխուժանում է Միութեան լեռնագնացութեան աշխատանքը եւ երկրում առաջին անգամը լինելով ձմռանը սկաուտներից բաղկացած մի խումբ յաջողում են նաճել Դամաւանդի գագաթը:

Աստիճանաբար աւելանում է Արի-Արեւուշների թիւը, միությունը եռանդով շարունակում է իր ընթացիկ աշխատանքները, եւ 1970 թւականին կազմակերպւում է 6-րդ համահայկական սկաուտական բանակումը «Մանգարիէ»ում:

1974 թւականին, Սկաուտական միությունը որպէս կազմակերպութեան մասնիկներից մէկը, տօնում է «Արարատ»-ի հիմնադրման 30- ամեակը: Այդ առիթով կազմակերպւած ձեռնարկների շարանում էր առաջին Սկաուտական Համագումարն «Արարատ»-ում, որին մասնակցում էին միութեան նախկին պատասխանատուներն ու օրւայ աստիճանաւորները:

1976-ի գարնանը Սկաուտական Միությունը փոխադրւում է մարզաւան, ընդլայնելով իր աշխատանքներն ու ձեռնարկները, էլ աւելի նպատակալաց կերպով քայլելու համար իր ճշտած նպատակի ճանապարհով:

Ու ելնելով այդ նպատակից եւ յանուն միասնական աշխատանքի յարատեւման, 1975 թւականին մարզաւանի «Մասունցի Դաւիթ» մարզասրահում կայանում է սկաուտական համահայկական երդման արարողությունը:

Սկաուտների մարզական աշխատանքները Մարզաւանում շարունակելու նպատակով 1978 թւականիլ Յուլիսին վերսկսում է սկաուտական օլիմպիական մրցութիւնները մարզաւանում: Սկաուտական Միութեան աշխատանքները կենտրոնանում են մարզաւանում, որը շարունակում է մինչեւ այսօր:

1978-ի Մայիսին Հ.Մ.Ը.Մ-ի 60 ամեակի առիթով, Յունաստանի Աթէնք քաղաքի մօտակայ Քալամոս շրջանում կազմակերպւած առաջին բանակումին հրաւիրել էին նաեւ Հ.Մ.Ա.Գ.-ի Սկաուտական միութեան անդամները: Բանակումին մասնակցում էին թուով 250 սկաուտներ 11 երկրներից, որոնց շարքում էին նաեւ Հայ Մշակութայն «Արարատ» Կազմակերպութեան 24 սկաուտները: Հարկ է նշել որ «Արարատ»-ի սկաուտները ճանաչւեցին որպէս բանակումի ամենակարգապահ ու առաջնակարգ Սկաուտները:

1980 թւականի Յուլիսին, Սկաուտական միությունը հրաւիրւում է մասնակցելու Հ.Մ.Ը.Մ-ի երկրորդ

ընդհանուր բանակումին որը կայացաւ Ֆրանսիայի Փարիզի մօտակայ Քլամար գիւղաքաղաքում մասնակցութեամբ 300 սկաուտների 13 երկրներից:

1984 թւականին տեղի է ունենում միութեան ընդհանուր բանակումը Ս. Թադէի Վանքում մասնակցութեամբ շուրջ 400 սկաուտների:

1987-ին, երկրի քաղաքական պայմանների բերումով Իրանում վերանում են Սկաուտական կազմակերպութիւնները, ուստի միութեան անունը փոխւում է Մարմնակրթականի պահելով աշխատանքայինի նախկին բովանդակութիւնն ու ընթացքը: Մարմնակրթականը սկսում է իր աշխատանքները 5 Արի, 5 Արեւուշ եւ կրտսերների բաժանմունքով ենթաբաժանւած մէկ գայլիկ եւ մէկ արծիկ խմբերով:

2004 թւականին, Սկաուտական Միությունը կազմակերպւում է բանակում Հայաստանի Բիւրականում նւիրւած «Արարատ» կազմակերպութեան 60 ամեակին, որին մասնակցել էին նաեւ Հայաստանի ազգային սկաուտական կազմակերպութեան սկաուտները:

2006 թւականին Հայաստանում կազմակերպւած Հայ սկաուտական համագումարին, Հ.Մ.Ա.Գ.-ի սկաուտները Հ. Մ. «Սիփան» եւ Հ. Մ. «Նայիրի» միութիւնների սկաուտների հետ միասին կազմեցին Իրանի պատւիրակությունը, որը հանդիսացաւ լաւագոյն խումբը:

2008 թ.-ի Յուլիսին Սկաուտական միությունը հրաւիրել է մասնակցելու Հ.Մ.Ը.Մ.-ի Ֆրանսիայի 24-րդ ընդհանուր բանակումին Ժամվիլ գիւղաքաղաքում, որտեղ մասնակցել են «Արարատ»-ից 9 սկաուտներ:

Հ. Մ. «Արարատ» Կազմակերպութեան սկաուտները ՀամաՀ.Մ.Ը.Մ.-ական 9-րդբանակումին (Կ՝՝՝ – Բիւրական)

Հ. Մ. «Արարատ» կազմակերպութեան սկաուտներն էլ մասնակցեցին Հ.Մ.Ը.Մ.-ի 9-րդ ընդհանուր բանակումին, որը կայացաւ թւականիս շաբաթ, յուլիսի 31-ից եւ տեւեց է մինչեւ օգոստ. 9-ը Հայաստանի Բիւրականի շրջանում: Նրանք հինգշաբթի, յուլիսի 29-ին մեկնեցին Հայաստան:

Բանակումը, որ կրում էր «Գործենք միասնաբար» նշանաբանը, իր աշխատանքային ծրագրի մէջ իմջիւայլոց տեղ էր տւել նաեւ սկաուտական վարժութիւններ, աշխատանքներ եւ շրջապտոյտ Հայաստանի տեսարժան վայրերը:

Հ.Մ.Ը.Մ-ի 9-րդ ընդհանուր բանակումին (2010) մասնակցեցին աշխարհի 20 շրջաններից սկաուտներ, ընդորում 40 սկաուտներ՝ Իրանից: Մեր երկրից մասնակցում էին Հ.Մ.Ա.Գ., Հ.Մ. «Սիփան» եւ Հ.Մ. «Նայիրի» միութիւնները:

Իրանահայ միութիւնները 4-րդ անգամ էր, որ մասնակցում էին Հ.Մ.Ը.Մ.-ի բանակումներին: Նկատի ունենալով բանակումի նշանաբանը՝ «Գործենք միասնաբար», դա ծառայեց Հայաստանի եւ Սփիւռքի տարբեր գաղթօջախներից համախմբւած հայ երիտասարդների առաւել մտերմացման ու յարաբերութիւնների սերտացմանը:

Դա առաւելաբար լաւագոյն առիթը հանդիսացաւ հայ ժողովրդի ու մանաւանդ երիտասարդութեան առջեւ ծառայած մարտահրաւերները դիմագրաւելու համար հաւաքական մտքի միջոցով խելամիտ ու ժամանակակից ելքեր որոնելու կարելոր նպատակին:

Մշակույթ

Մեր բարեկամ պարոն Միրդատ Մարտիրոսյանից ստացել ենք շահեկան մի հոդված եւ տոհմածառ: Հոդվածը լինելով երկարաշունչ՝ տպագրվելու է Լույսի մի քանի համարում: Խննդագիր

Մանկութեան Յուշեր (3)

Միրդատ Մարտիրոսյան

Ըստ Արմենակ տէր Պետրոսեանի Յուշեր գրքի Շահաբասի օրօք 1604 թ. Պարսկաստան բռնի գաղթեցած հայերի հետ է եղել մեր այն օրերի տոհմապետ Յովհաննէս պապը. նա իր ամբողջ գերդաստանով տարագրել է երեւանի շրջանից: Մինչև 1705 թականը Յովհաննէս պապի և իր յաջորդ սերնդի մասին ամբողջական տեղեկութիւններ չկան: Ըստ Մեր գրքերի լուսանցքներում գրած արձանագրութիւնների մինչև չորս սերունդ յիշատակւած է հետևեալ կարգով Յովհաննէսի որդին պետրոս, Պետրոսի որդին Ամիր, Ամիրի որդին Նազար, Նազարի որդին Դաւիթ:

Դաւիթը ապրում է Փահայում և ունենում է չորս զաւակ, Իսաղուլի, Խուդաղուլի, Շահվերդի, Շահմուրադ:

Շահմուրադը Բուրվարիից գնում է Փերիայ և նրա մասին տեղեկութիւններ չունենք: Իսկ երեք եղբայրներ ապրում են Փահրայում մինչև 1788 թականը: Իսաղուլին և Շհավերդին ապրում են Փահրայում իսկ Խուդաղուլին թողնելով Փահրայ գիւղը, իր միակ զաւակ Վարդանին առնելով իր հետ 1790 թականին գալիս բնակւում է Քամարա գաւառի Լիլիհան գիւղում: Վարդանը ունենում է հինգ զաւակներ,

Իսաղուլի, Մարտիրոս, Խուդաղուլի ,Բաբախան և Ինջիլղուլի :

Մարտիրոս ունենում է երկու զաւակ, Թարվերդի և Խուդավերդի: Խուդավերդին մեր մեծ պապն էր:

Խուդավերդի Մեծ պապ և Մարիամ մեծ մամը ունենում են երեք արու զաւակներ, Մարքար Դաւիթ և Խաչիկ և չորս աղջիկ զաւակներ, Գոլամբար, Շահսանամ, Գուլանամ և դաւամբար: Գուլանամը քսան տարեկանում իսկ Ղալամբարը տասնութ տարեկանում մահանում են:

Որքան լսել եմ միծ հորեղբայրս Մարգարը անգրագետ է եղել, բայց եղել է շատ ուշիմ, խոհեմ բանիմաց և արդարադատ: Գիւղում բոլոր դատավճիռների համար իրեն էին դիմում: Արսեն Վարդանին Իսֆահանի Ամզիկան Քոլէջ դրկելն էլ նրա կագադրութեամբ է եղել: Նրա խօսքը ընտանիքում յարգի էր Գիւղում էլ նմանապէս ամենքի կողմից ընդունելի: Գիւղատիրոջ կողմից նշանակւած էր որպէս գիւղի քաղխուղա:

Պատմում են թէ 1918-թվականին երաշտի հետևանքով, գիւղի ժողովուրդը մատնւում է սովի, Մարգար հորեղբայրս մի քանի բարերաների հետ միասն, վերահասու են լինում և սովից փրկելով կարիքաւոր մարդկանց:

Հազիւ հազ եմ յիշում նրա կարճահասկ բոյը, թիկնեղ կազմը, Քաղցր դէմքը և ճաղատ գլուխը: Նա մահացել է 1930 թականին հազիւ 54 տարեկանում:

Լիլիհանից Արսեն, Վարդան, Միհրան, Շերամ, Տիգրանը, ուղարկւել են Ջուղա Մեմորիալ Քոլէջ Իսկ Յովասափ Ջանին Թէհրանի ամերիկան քոլջ ուսանելու:

Դավիթ հորեղբայրս օրվայ համաձայն լաւ կտթւած էր, տիրպետում էր աշխարհաբառ գրաբառ և ապրիլ 2013 թ. էջ 25

պասկերեն լեզուների: Մարգար Հօրեղբօր մահից հետոյ նա է կարգում գիւղի քաղխուդա, երբ մննոյն ժանանակ դասաւանդում էր դպրոցում: Երբ ես և հայկը ամառները գիւղ գնայինք, մեզ կրօնի գրքից հատաձներ էր տալիս սովորելու (խոնրհեցրու տեր գունկը քո զի ես աղքատ և տննանգ եմ):

Մեր ընտանիքը ունենալով նահապետական վարկ ու բարք, դեռ երկար տարիներ, երեք եղբայրներ ապրուստով և կալւացքով միասին էին: Հօրեղբայրներս գիւղում էին աշխատում, գիւղատնտեսութեամբ իսկ Հայրս վաղուց տեղափոխուել էր Արաք քաղաք և զբաղում էր գորգավաճառութեամբ: Մեր ընտենական հարաբերութիւնը շար սիրալիր և հարազատ հիմքերի վրայ էր, հօրեղբօր գաւակներ ճիշտ քոյր եղբայրներ լինէինք:

Ձմեռները հօրեղբօրս տղայ Հայկ գալիս էր քաղաք մեզ մօտ էր ապրում և ամառները դպրոցների արձակուրդին միասին գիւղ էնք գնում: Մենք որ գիւղ գնայինք մեր հագած Կարճ շաւարները (տապատները) տարբեր էր գիւղի տղաների երկար թունբաներից, տարեցները մեզ կատակով ասում էին, թումբանդ երկար է մի քիչ վերև քաշիր: Հետաքրքիր էր որ գիւղի փոքր տղաների թունբաները ձագը բաց ազատ էր թողած հանգիստ զոգարան գնալու համար:

Մենք բավականաչափ ի վիճակի էինք, Գիւղում ունէիք բնակարան և երկու մեծ այգի. մշակներ բանուրներ որ (որոնք ընհանրապէս լինում էին մեր բարեկամներից) հողագործութեամբ էինք զբաղում. լաւ յիշում եմ որոշների անունները Բաղդասար քեռի, Աւետիք ափի, Բաբախան ափի և հետաքրքիր էր որ տարեցները ասում էին քեռի Բաղդասար, Ափի Աւետիքը և ափի Բաբախան:

Քաղաքում էլ ունէիք մի քանի բնակարաններ, մէկում մենք էինք ապրում միւսները վարձու էր տուած: Մարգար հօրեղբօրս մահից յետոյ հագիւ մի քանի տարի շարունակեց մեր հողագործութիւնը Մենք արդէն խոշ նշին (ազատ ապրողնէ) էինք : Դաւիթ հօրեղբայրս տարիքի բերումով անկարող էր շարունակել հողագործութիւնը:

Մօրս ընտանիքը ժամանակին ի վիճակի ճանաչած ընտանիք են եղել, հայրը քահանայ էր, ունեցել են փառաւոր կեանք ապրուստ: դառն ճագադրի բերումով խորտակուում քայքայվում է նրանց ընտանիքը. միայն Քեռակիսս իր խոհեմ ջանքերով կարողանում է իր ընտանիքը, ձևաորել և իր երկու գաւակներին Փիրուզին և Գառնիկին կրթել բարեկեցիկ կեանքի արժանացնել: Մայրս անգամ գրել կարդալ է իմացել, երբ դեռ գիւղի աղջիկները ընդհանրապէս դպրոց չէին գնում:

Յիշում եմ մի օր երևի, ութ ին տարեկան էի գնացի մեծ մանիս մօտ, արցունքներ աչքերին ինձ գուրգուրեց փայփայեց, սխտըը թրջեց թոնրում բովեց և ես հաճոյքով կերայ:

Ինձ շատ յաջողեց վայելել մօրս գուրգուրանքը նա աշխարհից հեռացավ երբ ես դեռ հազիվ հինգ, տարեկան էի:

Մեծ մամես և իր թոռները , Քեռակիսս և իր աղջիկ Փիրուզը 2 Միրգախան Փիրուզ2 Փիրուզ գառնիկ

1996 թին , Հին օրերից մնացած փլւած բնակարանը, որը ինքնին վքայ է իր փաօաւոր անցեալի: Մայրս այստեղ է ծնւել մեծացել բակում վազվզել խաղացել դպրոց հաճախել ապա ամուսնացել :

Մի տիկնիկ որը ներկայացնում է գիւղի նորա հարսի տարազը որը պատրաստել է հորաքոյր Շահսանամը :

Տեր Յովհաննիսեան ընտանիք իրենց գիւղական տարազով, Վարթիթեր ,Հերիքնազ,Միրդատ,Միրանուշ Գրկում Արաքս ,նարինան,Մինաս,նատաճներ Թուրվանդ ,Մանիշակ, Տիգրան Միհրան, Ջանի Ղազարեան ընտանիքը : - Անուշ Խամբաբա , Վաղարշակ ,Հերիքնազ, նատաճներ գուլամբար Վարթիթեր

Անցեալում երկրի անապահով պայմանների հետևանքով, գիւղերի պաշտպանումը աւազակներից և թալանչիներից, գիւղացիների պարտականութիւն էր: Այդ իսկ պատճառով

որոշներին զենք կրելու արտօնութիւն էր տրուել: Ժամանակի յայտնի թալանչին, պարսիկ Ռաջաբալի անունով մէկն է եղել, որ ժամանակ առ ժամանակ գրոհում էր գիւղեր և կողոպտում խեղճ գիւղացիների ունեցւածքը:

Կարևոր է յիշել որ որոշակի կրճատումներով մի հատուած մէջբերում կատարելով Էդիկ Բաղդասարեանի Իրան Քամարա գաւառի հայկական գաղթօջախի պատմութեան էջ 38 գրքից, ,Լիլիհան գիւղի ժողովրդի քաջագործութիւններից :

Անցեալում երկրի անապահով պայմանների հետևանքով գիւղերի պաշտպանումը աւազակներից և թալանչիներից գիւղացիների պարտականութիւնն էր, Այդ իսկ պատճառով որոշներին զենք կրելու արտոնութիւն էր տրուել: Ժամանակի յայտնի թալանչիներից պարսիկ Ռաջաբալին էր որ ժամանակ առ ժամանակ գրոհում էր գիւղերը և կողոպտում գիւղացիների ունեցւածքը:

Ռաջաբալի աւազակապետը հենուելով իր տարած մի քանի հաղթանակների, յատկապէս յաջողելով գրաւել Խոնսար քաղաքը, սարսափի էր մատնել շրջակայ գիւղերին, Այժմ ծրագրում էր ներխուժել Լիլիհան քիւղը: Մակայն գիւղացիները նրա ծրագիրը կտահելով, շնորհիւ իրենց հետատեսութեան ունենալով հանդերձ սակաւաթիւ ուժ, որոշում են ամրացնել դիրքերը, զենք վերցնել և խիստ դիմադրել: Քալանդար գիւղը շատ մօտ էր Լիլիհանին և աւազակապետը այդ ճանապարհով էր որ պիտի կատարէր իր հարձակումը: Երկու գիւղերի բնակիչները խորհրդակցելով որոշում են որ Քալանդարցիները սուրհանդակի միջոցով Լիլիհանցիներին յայտնեն աւազակի հարձակումը :

Այդ ընթացքում գիւղի մարտիկները դիրքները ամրացնում պատրաստ սպասում եէ աւազակապետին: Այսպիսով մի օր կէս գիշերին սուրհանդակները հարձակման լուրը հասցնում են մարտիկներին: Մարտիկները աւազակի մօտենալը նկատելով անմիջապէս կրակի հրաման են արձակում: Այնքան յանկարձակի են բերում որ աւազակապետը իրեն խիստ վտանգի մէջ տեսնելով անկարող է լինում շարունակել, ստիպւած նահանջում է: Մի քանի աւազակներ որ վախից ժայռերի տակ թագնուել էին ձեռքակալում են և այսպիսով վերջանում է հարցը:

Գիւղացիները շատ հաւատք ունէին դների գոյութեան վրայ: Պատում էին թէ իրենք տեսել են դներին գոմում ձի քշելիս և թէ ինչպէս դները գոմում ձիերի պոչի մագերը հիւսում են և նստում ձիերին գոմում այնքան վազեցնում որ ձիերը քրտնում են :

Մի կուզի մարդ ներս է մտնում բաղանիք, տեսնելով դների հարսանիքն է, ինքն էլ սկսում է պարել մասնակցել խնջոյքին: Կուզիի պարը շատ է դիւր գալիս դներին, երբ կուզին քնում է, դները վերցնում են նրա կուզը: Իր ընկեր կուզին հանդիպւմ է նրան, հարցնում է թէ ինչպէս է վերացել իր կուզը: կուզին մանրամասն պատմում է եղելութիւնը: Ուրեմն այս կուզին էլ որոշում է, նոյն փորձը կատարել. ներս է մտնում բաղանիք պարելով, առանց

անդրադառնալու որ դներից մեկը մահացել է և դները սուգի մեջ են: Դներին Դիւր չի գալիս կուզիի անժամանակ պարը, երբ կուզին քնում է մի կուզ էլ աւելացնում են կուզի վրայ: (պարսկերեն մի ասւացք կայ, դուզ բալայը դուզ, կուզի վրայ կուզ:

Դներ կային որ մադրզմա (ճիշտ անունը պասկերէնով մադրզմա է) էին ասում : Մադրզմաները պայմանների բերումով, կերպարանափոխում էին, երբեմն էշի կերպարանքով, կամ յարդի տոպրակի տեսքով կամ կովի և այլ կերպարանքով էին ներկայանում և սովորութիւն ունէին մարդկանց ոտքերի տակից արին ծծէին: Երկու հոգի իմանալով այս պատմութիւնը, ձորում քնելիս վախից ոտքները մտցնում են մէկ միւսի տապառի մէջ և քնում:

Մադրզման գալիս տեսնում է և զարմանքով հեռանում, մրմնջալով թէ (գաշդամ սադ օ սիօսէ դառէ նադիդամ ադմ դօսարէհ) Անցել եմ հարիւր եռեսուն ձոր բայց երկու գլխանի մարդ չեմ տեսել:

Պատմում էին որ դների գլխին որ ասեղ մտցնես, դըր կըյայտնւի. ուստի մի աղջիկ դին յանկարձակի բերելով մի ասեղ է մտցնում դևի գլխին, դըր երևոյթանում է և նրան

տնում աշխատեցնում էին, միայն թէ միշտ ինչ ասէին հակառակը կըկատարէր, որ ասէին հաց չուտես կուտէր, որ ասէին արի ինձ մօտ, սենեակից դուրս կգնար, որ ասէին չքնես կգնար կը պառկէր: վերջապէս մի օր դըր մի երէխայից խնդրում է որ ասեղը գլխից հանի, երէխան ասեղ հանում է թէ չէ դըր աներևոյթանում է :

Մադրզմա:

Մեր գիւղում այս պատմութիւնները ընդունում էին լրիւ հաւատքով. Անգամ քաղաքներում էլ շատ մարդիք նման բաների հաւատում էին :

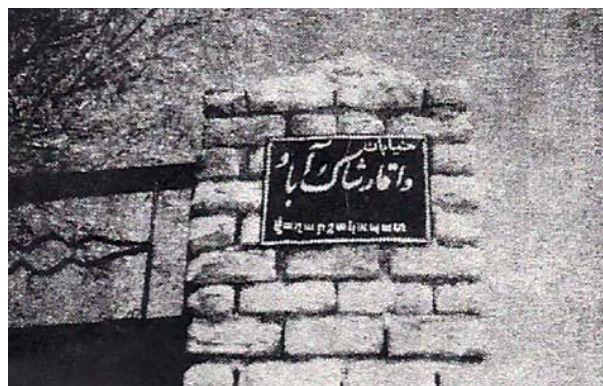
1946 թականին սկսեց հայերի ներգախտը դէպ Խորհրդային Հայաստան: Լիլիհան գիւղի հայրենակիցների մի մասն էլ սոկորված հայրենական սիրով Թէրան գնացին հայրենիք գնալու մտադրութեամբ. սակայն ամենքին յաջողեց այդ բախտը: Չհաջողները մնացին անել վիճակում, հայրենիք գնալու յոյսը, փարատել էր, նորից գիւղ վերադառնալն էլ հնարատր չէր: Երբ արդէն ցրիւ էին սուէլ իրենց ապրուստի հանգամանքները: Ուստի ստիպւած բնակութիւն հաստատեցին Թէրանի

մաջիդիէ թաղամասում:

Շուրջ 60 ընտանիք մինչև 1962 թական դեռ ապրում էին գիւղում պարսիկների հետ միասին: Նրանք էլ էլ նոյնպէս հերթով տեղափոխում են Արաք և Թէրան քաղաքներ:

Ըստ Նագար խաչատրեանի, Ալիք օրթերթ 2007 Օգոստոս27- Թ.Հ.Թ իսլամական կառավարութեան հիմնադրման շաբաթայ տոնակատարութեան և Լիլիհանի հիմնադրման 100 ամեակի առթիւ Լիլիհան գիւղի քաղապետ Պրն, Էգաթի և Շաւարշ Ղազարեանի հրաւերով նաև բարեխնամ առաջնորդ Տ. Մեպուհ Մ. Արք. Մարգսեանի ներկայութեամբ այցելութիւն է կատարել Լիլիհան գիւղը:

Արաքից դէպի Խոմէյի տանող Լիլիհանի երկուդու վրայ տեղադրած կայ մի հսկայ ցուցատախտակ հայերէնով և թէ պասկերէնով գրած Հայ արհեստատրների ճանապարհ և մի ցուցատախտակ Վաղարշակ կոչումով Ի յիշատակ տանուտեր Վաղարշակ Ղազարեանի: Գիւղի երեք փողոցներն էլ անանակոչել են երջանայիշատակ Գևորգ Վարդանեանի, նահատակ Վահիկ Բաղդասարեանի և Էդիկ Շամիրեանի անամբ:

Ցուցատախտակներ

Մեր գիւղի մասին տեղեկութիւնները մասամբ օգուել են Արմենակ Տէր Պետրոսեանի Յուշեր գրքից – բերնից բերան հարազատների պատւածներից նաև իմ մանկութեան յուշերից :

Շար 3 էւ վերջ

Խոհեր

Մեր Անցած Ճամփան

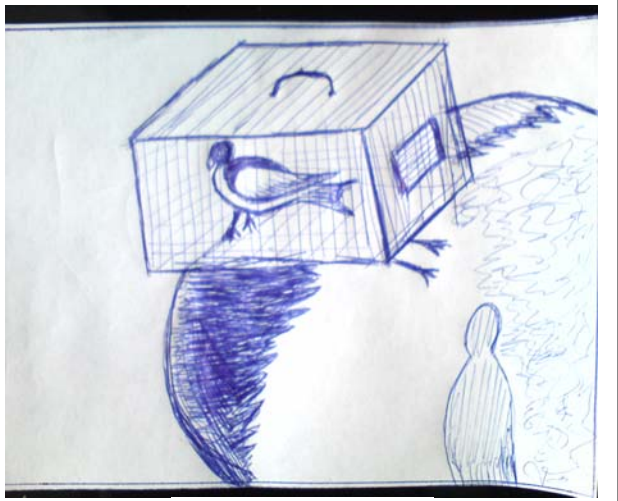
Թ. Ղարախանյան Սիրակցի

Իբրև Ոսման Չորք-ի – Սելիահ-է-Դանեշ (Litracy corp) ծառայող եւ Պարսկաստանի քաղաքացի լիքը թոքերով էի շնչում, ուռում ու հպարտանում մեր Հայ գյուղացուց թողած այս հսկայ ազգային բարեգործական հարուստ արդյունքը եւ այս մտքի թռիչքից ույժ ու եռանդ էի ստանում... եւ պաշտոնական եւ հասարակ ժողովրդի հետ խոսելիս այս «ԱՌԾԻՎ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ՄՅՈՒԹՅԱՆ» անունը հնչելիս թվում էր, Սուրբ գրքից մի գլուխ էի կարդում լսողիս դիմաց եւ լսողներն էլ իմ համաքաղաքացի պարսիկներ, տարբեր տարիքի մարդիք էին, այնպես որ քսան երկու ծառերը կարելուց ոչ մի վատ բան էլ չպատահեց եւ Իսմաիլ Խանի գանգատների շարանները կառավարության ատյաններում աչքաթող եղան. գուցէ դեռ մինչեւ այսօր էլ սպասում են Թեհրան մայրաքաղաքից որեւէ պատասխանի... Այդքան գիտեմ որ Իսմաիլ Խանը մի մարդու էր կանչել որ լավ վճարումի դիմաց ինձ մի վնաս հասցնի բայց այդ անձը մեր գյուղի միլիտանտ անձ «Մաշադի Նաջաֆ» կոչեցյալի կնոջ եղբայրն էր որ Իսմաիլ Խանին ասել էր «հարգելի ԽԱՆ... ինձ վստահելու համար շնորհակալ եմ...բայց ես պատիվ ունեմ պահելու, ես լավ տեղյակ եմ որ այդ դարախանյան զինվորականին մեկը դիպչի թե Աղբուլաղ գյուղի խալխը կը քանդվի իր գլխին եւ թե կողքի գյուղ Մամուռանի խալխը...»,էտ մեկը ինձնից մի ուզեմ, եթե օտար մեկն էլ ուզի կատարի հենց ես իմ քրոջ ու փեսայիս պատվի խաթեր համար իրա դեմ կը կանգնեմ»:

Վերջապես, դպրոցի շենքը լրիվ կառուցվեց եւ արդեն ժամանակն էր բացման մասին մտածել:

Նոր դպրոցից մի կարճ եւ լայն ճանապարհ էինք գցել երկու կողմը կանաչ ծառերով եւ միացնելով գյուղից քաղաք տանող մեքենայի ճանապարհին: Նոր դպրոցին գեղեցիկ տեսք էր տվել իր նարնջագույն դեմքը եւ երկաթյա ամուր դուռ ու պատուհանները գյուղին նոր շունչ եւ հույս էր բերել: Հրեվերագիր գրեցի բոլոր կառավարական պաշտոնյաների, ուսման գորքի կրթական մարմնին, Ժանդարմերի պարագլուխներին, Իսպահան, Շահր-է-քորդ եւ Օրոջան քաղաքներում եւ բացման օրվայ թիվ եւ ժամ նշանակեցի:

Ոչ-պաշտոնական թվում էին մոտակա գյուղի քալանթարները եւ իմ զինակիցները, բայց յուրահատուկ մարդկանց անձամբ այցելեցի: Հայկական Մամուռա գյուղում այցելեցի Գյուղապետ քալանթար Սկրտում Մանսուրյանին որ մեռակ էր ապրում եւ իր տիկին Մարգարիտը երեխանների մոտ Թեհրան մայրաքաղաք էր մեկնել ծրագրելու իրենց տեղափոխվելը այդ քաղաք, նույն ժամանակ տեր կանգնել իրենց երիտասարդ տղին, բայց քալանթար Սկրտում Մանսուրյանը որոշել էր քանի կարող է եւ դեռ ույժ ունի կմնա Մամուռա մինչեւ վերջին հայ ընտանիքը քաշվի դուրս եւ վերջի գնացողը ինքը կլինի: Իրեն հրավիրեցի ասելով որ Հաջի Աբադ եւ Սիրաք գյուղերից էլ եմ հրավիրելու, շատ ուրախությամբ ընդունեց որովհետեւ ինքը արդեն շատ մոտիկից ճանաչում էր երկու գյուղապետներին հատկապես Սիրաք գյուղի քալանթար իմ մեծ պապ, Թաթեվուս Ղարախանյանին: Ինձ շնորհակալություն հայտնեց եւ խոստացավ իր հետ մի քանի շիշ օղի կբերի որ հենց ինքն է պատրաստի եւ պնդեց որ ծածուկ ու թաքուն կբերի: Նույն Մամուռա գյուղից հրավիրացի իմ Հայ զինակից Սիրգայանցին որ խոստացավ եթե այդ թվականին Նոր Ջուղա չգնաց անպայման ներկա կգտնվի: Հեծանիվով Մամուռա գյուղը թողի դեպի արեվմուտք Հաջի աբադ հայ գյուղ...

Վահիկ Բաղդասարյան

**Թամար Փանոսյան
Հայերեն-պարսկերեն առածանի**

زبانزدهای ارمنی-فارسی
تالیف تامار پانوسیان

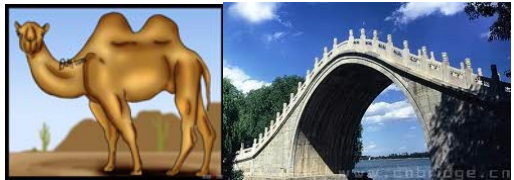
81- Եփած ապուրին ջուր չեն ավելացնի:
آب دیزی را افزودن.

82- Ամեն ամպ անձրեւ չի բերի:
Ամեն սեւ հագնող տեսուտն է:

هر گردی گردو نیست.
هر که ریش دارد بابای تو نیست.

83- Ուղտի պարը կամուրջի վրա կը բռնի:

بازی شتر ناساز باشد.

84- Գողը գողից գողացավ, աստված վերելուն գարնացավ:

دزد به دزد می زند ، خدا خنده اش می گیرد.
دست بالای دست بسیار است.

85-Կաթ-կաթ ջուրը քարը կը փորե:

آهسته و پیوسته برو.

فرزنو اولین شهر استان کالیفورنیای آمریکا است که به طور رسمی استقلال قره باغ را برسمیت شناخته است

فرزنو اولین شهر استان کالیفورنیای آمریکا است که به طور رسمی استقلال قره باغ را برسمیت شناخته است.

شورای شهری به ریاست "آندراس بورگاس" رئیس این شورا سندی را مورد تأیید قرار داده و بر اساس آن استقلال جمهوری قره باغ را برسمیت شناخته است. وی تأکید داشته است که از هیچ کوششی برای شناسایی استقلال قره باغ از سوی استان کالیفورنیا فروگزاری نخواهد کرد. آقای "روبرت آوتسیان" نماینده دائمی قره باغ در آمریکا به نوبه خود گفته است که تصویب این سند می تواند دلیل رشد و توسعه زمینه های اقتصادی در منطقه باشد.

اولین قتل عام قرن بیستم: بیش از یک و نیم میلیون ارمنی در وطن خود کشته شد

روز بیست و چهارم ماه آوریل از دهه ۱۹۲۰ میلادی مصادف است با روز یادبود شهدای نسلی کشی ارمنه. نسل کشی ارمنه یکی از دردناک ترین مرحله تاریخ ملت ارمنی می باشد.

در نتیجه نسل کشی ارمنه که توسط دولت وقت ترکیه طی سال های ۱۹۲۳-۱۸۹۲ انجام گرفت، اکثریت ارمنه مقیم ارمنستان غربی، سیلیلیه و استان های ترکیه عثمانی کشته شدند. آغاز نسل کشی ارمنه را روز بیست و چهارم ماه آوریل سال ۱۹۱۵ میلادی را می دانیم، ولی باید تأکید کرد که نسل کشی ارمنه قبل از سال ۱۹۱۵ شروع شده بودند. در سال ۱۸۷۷ میلادی جنگ ادواری بین ترکیه و روسیه آغاز گردید که منجر به امضا قرارداد سان استفانو شد. بر اساس این قرارداد ولایت قارص تحت کنترل ترکیه در آمد، و ترکیه موظف شده بود در مناطق دارای ساکنین ارمنی اصلاحات اقتصادی انجام دهد. البته این یک راه حلی بود. ولی کشورهای غربی و اروپایی به خاطر موفقیت های روسیه نگران بودند و از طرفین درگیری دعوت به انجام دوره جدید مذاکرات این دفعه در برلین کردند. در آن زمان تعداد ارمنه مقیم در ترکیه عثمانی بیش از ۲ ۵۰۰ ۰۰۰ بود. در نتیجه مذاکرات صورت گرفته در برلین تنها مسئولی برای انجام اصلاحات در ارمنستان، کشور ترکیه اعلام شد. در این دوران بود که مسئله ارمنی به وجود آمد. پیش بینی می شد که با حمایت های کشورهای اروپایی وضعیت ارمنه مقیم ترکیه بهبود خواهد یافت. اما زمان و تجربه نشان داد که دیپلماسی اروپا از مسئله ارمنی سوءاستفاده کرد تا ترکیه را مورد فشار قرار دهد. و ترکیه نیز در قبال سیاست های کشورهای اروپایی و غربی استراتژی جدیدی را تهیه کرد. مقامات رسمی این کشور به این اعتقاد داشتند که تنها راه حل مسئله ارمنی، نابودی و کشتن و نسل کشی ملت ارمنی می باشد. به این دلیل نیز گروه های "حمیدیه" تشکیل شد که هدف اصلی این گروه ها حمله به اراضی و خاک های ارمنی بود. سیاست های ضد ارمنی ترکیه در دوران عبدالحمید دوم به اوج خود رسید. به ابتکار وی طی سال های ۱۸۹۶-۱۸۹۵ بیش از ۳۰۰ ۰۰۰ نفر ارمنی کشته شدند. در این مدت بود که ۱۰۰ ۰۰۰ نفر ارمنی به روسیه و ۲۰۰ ۰۰۰ نفر نیز به آمریکا، کشورهای آسیایی و اروپایی مهاجرت کرده اند. در همین مدت بیش از ۲۰۰ ۰۰۰ نفر نیز مجبور بودند دین خود را عوض نمایند. در سال ۱۹۰۸ میلادی ترک های جوان در ترکیه کودتا کردند. در این زمان بود که ایدئولوژی پان ترکیسم وارد سیاست این کشور شد. پان ترکیسم، ایدئولوژی ملی گرایانه (ناسیونالیستی) و توسعه خواهانه ای است که برپایه آن همه مردمانی که به زبانی ترکی تبار سخن می گویند، ملت واحدی هستند که باید تحت رهبری در دولتی واحد متحد شوند. از یکم تا چهاردهم آوریل سال ۱۹۰۹ میلادی توسط ترک های جوان اولین نسل کشی در ولایت آدانا صورت گرفت. بیش از ۳۰ ۰۰۰ هزار نفر کشته شدند. "تالیات پاشا" / وزیر امور داخلی، انور پاشا / وزیر امور نظامی / جمال پاشا / فرمانده نیروی دریایی عثمانی و فرمانروای شامات (سوریه و لبنان) / او غیر خواهان نابودی و نابودی و کشتن مردم ارمنی به خاطر حل و فصل

مجلس نمایندگان و سنای ایالت مین ایالات متحده آمریکا با یک قطعنامه مشترک استقلال جمهوری قره باغ را به طور رسمی شناخت

طبق گزارش هفته نامه Weekly Armenian The چاپ آمریکا مجلس نمایندگان و سنای این ایالت از رییس جمهوری و کنگره آمریکا خواسته اند تا از حق تعیین سرنوشت ملت جمهوری قره باغ، استقلال مردمی و کوششهای سازنده جامعه بین المللی برای حل مسالمت آمیز و درازمدت مناقشه قره باغ حمایت کنند. قابل ذکر است ایالت مین سومین ایالت آمریکا می باشد که استقلال جمهوری قره باغ را به طور رسمی شناخته است.

سفرای روسیه، سوئیس و ایتالیا در ارمنستان از محل یادبود شهدای نسل کشی ارمنه بازدید و تاج گل نثار کرده اند

"ویاچسلاو کولانکو" سفیر فدراسیون روسیه در ارمنستان در تاریخ بیست و چهارم ماه آوریل از محل یادبود شهدای نسل کشی ارمنه بازدید و تاج گل نثار کرده است.

وی در یک نشست خبری به خبرنگاران گفته است که جامعه بین المللی باید نسل کشی ارمنه را برسمیت بشناسد و آن را محکوم کند. وی همزمان افزوده است که جامعه بین المللی باید از هیچ کوششی جهت خودداری از تکرار این چنین جنایت ها فروگزاری نکند. قابل ذکر است که "برونو سکاپینی" سفیر ایتالیا در ارمنستان نیز از محل یادبود شهدای نسل کشی ارمنه بازدید و تاج گل نثار کرده است. "کونستانین اوبولنسکی" سفیر سوئیس در ارمنستان به نوبه خود تأکید داشته است که بازدید از محل یادبود شهدای نسل کشی ارمنه و نثار تاج گل برای خودش لحظه های احساسی بوده اند.

عمد "طلعت پاشا" مقصر می داند یا نه؟ "تهلیریان" در جواب گفت که "خیر، من آدم کشته ام، ولی آدمکش نبوده و وجدانم راحت می باشد." در ادامه دادرسی، دادستان خواستار محکومیت "تهلیریان" گشت. سپس وکلا به ایراد دفاعیه خود پرداخته و در پایان رئیس دادگاه، قضات را دعوت به شور و اعلام حکم نهایی نمود. مشورت قضات یک ساعت بطول انجامید و "اتو راینیکه" رهبر قضات اعلام کرد "آیا" "سوقومون تهلیریان" برای قتل طلعت پاشا در روز پانزدهم ماه مارس سال ۱۹۲۱ در "شارلوتن بورگ" مقصر می باشد یا خیر؟ خیر."

با اعلام حکم تبرئه انقلابی ارمنی، تمامی حاضرین در صحن دادگاه کف زده و "تهلیریان" را بر روی دست های خود تا بیرون دادگاه و کنار خودرو بردند.

همسر طلعت که در اولین جلسات دادگاه حضور داشت، شصت سال بعد در سال ۱۹۸۱ میلادی در سال ۸۹ سالگی اعلام داشت که "طلعت منتظر چنین روزی بوده و همیشه تأکید می کرد باید کاری کرد که ارمنه هیچگاه فرصت پیگیری مسئله کشتار خود را نداشته باشند. تبلیغات ارمنه قوی بوده و دادگاه متهم به قتل شوهر مرا تبدیل به دادگاهی حکومت ترکیه کردند. البته ریاست دادگاه قول داده بود که جسد تروریست از محل دادرسی خارج خواهد شد، ولی برعکس آن اتفاق افتاد. طلعت خود بارها اعلام کرده بود که در بستر نخواهد مُرد و توسط ارمنه یا انگلیس ها ترور خواهد شد."

دادگاهی "سوقومون تهلیریان" جوان انتقام جوی ارمنی که تمامی افراد خانواده خود را طی نژادکشی ارمنه از دست داده بود به افشاگری علیه جنایات حکومت ترکیه تبدیل گشت. "تهلیریان" ابتدا در بلگراد اقامت گزیده، سپس به سان فرانسیسکو آمریکا منتقل گشته و در سال ۱۹۶۰ میلادی دار فانی را وداع گفت.

نمایندگان گروه دوستی ارمنستان - اتحادیه اروپا از محل

یادبود شهدای نسل کشی ارمنه بازدید و تاج گل

نثار کرده اند

نمایندگان گروه دوستی ارمنستان - اتحادیه اروپا طی اولین سفر خود به ارمنستان از محل یادبود شهدای نسل کشی ارمنه بازدید و تاج گل نثار کرده اند.

"النی تتوخاروس" رییس گروه مذکور تأکید داشته است که هیچ وقت نسل کشی ارمنه را که در سال ۱۹۱۵ میلادی از سوی ترک های جوان صورت گرفته، فراموش نخواهد کرد. وی همزمان تأکید داشته است که به تلاش و مبارزه خود برای ترمیم حقوق بشر ادامه خواهد داد. "والری بویاه" نماینده مجلس ملی فرانسه و مولف طرح قانون مجازات انکار نسل کشی ارمنه به نوبه خود تأکید داشته است که باید از هیچ کوششی فروگزاری نکرد تا جامعه جهانی نسل کشی ارمنه را برسمیت بشناسد. باید گذشته را شناخت. تنها از این طریق می توان به صلح و امنیت دایمی رسید.

مسئله ارمنی بودند. ارمنه و ارمنستان یک مانع بزرگی در راه انجام برنامه های پانترکیستی بود. رهبران دولت ترک های جوان نسل کشی ارمنه را از طریق سه مرحله انجام دادند. در مرحله اول تمامی آقایان و پسران که ۴۵-۱۸ سال داشتند جمع کرده و کشتند. در مرحله نابودی روشنفکران، دانشمندان و رجال فرهنگی صورت گرفت. در تاریخ بیست و چهارم آوریل سال ۱۹۱۵ میلادی در ترکیه بیش از ۲۳۵ روشنفکر بازداشت شد که تعداد آنان بعد از پنج روز به ۸۰۰ نفر رسید. در مرحله دوم ترک های جوان دست به کشتن خانم ها، کودکان و پیرمردان زدند. بر اساس اطلاعات رسمی، در ارمنستان غربی بیش از ۶۶ شهر و ۲۵۰۰ روستا ویران و نابود شده است. بیش از ۲۳۵۰ کلیسا، ۱۵۰۰ مدرسه نابود شده است. طی سال های ۱۹۱۶-۱۹۱۵ بیش از ۱۵۰۰۰۰۰ نفر ارمنی کشته شده است. با این همه ترک ها اکتفا نکردند. در نتیجه حمله های آنان به ارمنستان شرقی در سال ۱۹۱۸ میلادی بیش از ۵۰۰۰۰۰ نفر ارمنی کشته شده است. به طور کلی طی سال های ۱۹۲۲ تا ۱۸۹۴ میلادی بیش از ۲۶۴۰۰۰۰ نفر ارمنی کشته شده است. بی تردید باید تأکید کرد که آن چه در سال ۱۹۱۵ میلادی انجام گرفت، قتل عام می باشد. همچنین باید تأکید کرد که نسل کشی ارمنه اولین قتل عام قرن بیستم می باشد.

اجرای حکم مرگ طلعت از طراحان اصلی نژاد کشی ارمنه در سال ۱۹۱۵ میلادی

حکم مرگ طلعت وزیر امور داخلی حکومت ترکیه عثمانی روز پانزدهم ماه مارس سال ۱۹۲۱ میلادی در شهر برلن اجرا گردید. طلعت از ترکیه فرار کرده و بطور مخفیانه در آلمان زندگی می کرد.

گروه های فدایی ارمنی محل زندگی وی را شناسایی کرده و "سوقومون تهلیریان" انقلابی بیست و پنج ساله ارمنی حکم مرگ وی را اجرا کرد. طی این مدت گروه دیگری از سردمداران اصلی و طراحان نژاد کشی ارمنه در حکومت ترکیه نیز در نقاط مختلف جهان ترور شدند. گروه تجسس انقلابیون ارمنی به رهبری "شاهان ناتالی" قبلاً در برلن مستقر گشته و مخفیگاه جنایتکار عثمانی را شناسایی کرده بود. طلعت با نام مستعار "علی صالح بیگ" در خانه شماره چهار خیابان "هاردنبرگ" برلن اقامت گزیده بود. انقلابی ارمنی در خانه شماره ۳۷ همان خیابان کمین کرده و حرکات جنایتکار معروف را تحت کنترل داشت. "شاهان ناتالی" رهبر عملیات اسلحه و یژه را تحویل "سوقومون تهلیریان" داده و تأکید کرد که بعد از اجرای حکم مرگ طراح اصلی کشتار ارمنه فرار نکرده و خود را تحویل پلیس دهد. سازمان دهندگان معدوم سازی طراحان کشتار ارمنه خواستار اجرای دادگاه های علنی در سراسر جهان بودند.

وقت موعود فرا رسیده و انقلابی ارمنی که خود تمامی اقوامش را طی قتل عام ارمنه از دست داده بود روز پانزدهم ماه مارس در مقابل خانه شماره هفده خیابان "هاردنبرگ" با شلیک یک گلوله جانی خونخوار عثمانی را از پا در آورده و خود را تسلیم پلیس نمود. وی به رهگذران و افراد جمع شده اعلام داشت که وی با وجودیکه آدم کشته است، ولی آدمکش نمی باشد. ارمنه سراسر جهان با شنیدن خبر ترور طلعت وزیر امور داخله ترکیه، ابراز رضایت و شادی کرده و تمامی مطبوعات در باره وقایع مربوط به ارمنه و اقدام انقلابی جوان ارمنی نوشتند. وکلا و حقوقدانان معروف آلمانی از قبیل "فون گوردون"، "ور تاور" و "نیمایر" دفاع از "سوقومون تهلیریان" را بر عهده گرفته و سه ماه بعد دادگاه با دوازده قاضی، سه وکیل، بیست و هفت شاهد و دو مترجم کار خود را آغاز کرد.

دادگاه دو روزه به افشاگری جنایات حکومت ترک های جوان در ترکیه و اجرای نژادکشی ارمنه تبدیل گشته و مشاهدات دکتر "یوهانس لپسیوس" روشنفکر معروف آلمانی که خود شاهد کشتار ارمنه بوده است جلسه دادگاه را تبدیل به محکومیت حکومت ترکیه نمود. دکتر "لیمبرگ" رئیس دادگاه پس از قرائت کیفرخواست توسط منشی، از جوان ارمنی پرسید که آیا خود را برای قتل

موضع احتمالی حکومت و افکار عمومی ترکیه در آستانه

یکصدمین سال نسل کشی ارمنه

"تانر آکچام" روشنفکر معروف ترک اخیراً مصاحبه ای با روزنامه "طرف" چاپ ترکیه انجام داده و مسائل مربوط به شناسایی رسمی نسل کشی ارمنه را مورد بررسی قرار داده است.

آقای آکچام از بیانات شدید ضد ارمنی طی تظاهرات اخیر استامبول که به مناسبت وقایع بیست سال پیش قره باغ ترتیب یافته بود انتقاد کرده است. وی اعلام داشته است که ترتیب دهندگان این تظاهرات از نزدیکی مراسم یکصدمین سال نسل کشی ارمنه نگران بوده و از خود عکس العمل نشان می دهند. "تانر آکچام" نیز همانند بسیاری از روشنفکران داخل و خارج ترکیه عقیده دارد که جامعه ترک در انجام جنایت نسل کشی نقش داشته است و بسیاری نیز در غارت ثروت و اموال ارمنه شرکت داشته اند. بعد از شناسایی جهانی نسل کشی ارمنه نوبت پرداخت غرامت نیز فرا رسیده و در آن موقع از فرزندان تاراج کنندگان اموال ارمنه نیز بازخواست خواهد شد.

تاریخ نگار ترک عقیده دارد که با شناسایی نسل کشی از سوی ایالات متحده آمریکا، بریتانیا و اسرائیل حلقه محاصره دور ترکیه تنگ تر گشته و حکومت مجبور به قبول گذشته تاریک خود و عذر خواهی از ارمنه خواهد شد. "تانر آکچام" عقیده دارد که رئیس جمهوری آمریکا در سال ۲۰۱۵ میلادی یعنی یکصدمین سالگرد نسل کشی ارمنه عبارت "نژاد کشی" یا "ژنوساید" را بکار خواهد برد. لازم به ذکر است که رهبران آمریکا همیشه در آستانه روز ۲۴ آوریل به ارمنه قول محکومیت رسمی نژاد کشی ارمنه را می دهند، ولی سپس از آن سر باز می زنند.

"تانر آکچام" در مورد پرداخت غرامت به ارمنه یادآوری می کند که مصطفی کمال روز نوزدهم ماه می سال ۱۹۱۹ میلادی وقتی وارد بندر سامسون شد از سران قبایل کرد درخواست همکاری برای پیروزی قوای خود کرده و یادآوری نمود که در غیر این صورت ارمنه به زدگاه خود بازگشته و خواستار اموال خود خواهند شد. به نظر این روشنفکر ترک پرداخت غرامت به ارمنه می تواند جنبه های مختلفی داشته و دولت های طرفین می توانند در این مورد به توافق برسند. غرامت بیشتر بُعد معنوی داشته تا مالی و می تواند بصورت اقدامات مشترکی نظیر پیشنهاد "هراند دینک" فقید در باره عضویت همزمان ارمنستان و ترکیه در اتحادیه اروپا گردد. این غرامت می تواند بصورت عذرخواهی از ارمنه و دادن آزادی های ملی-اجتماعی به ارمنه آنتانولی باشد. ترکیه می تواند امکانات بندر ترابوزان را در اختیار ارمنستان گذاشته و به حکومت ایروان کمک های اقتصادی-مالی دهد.

روشنفکر ترک عقیده دارد که روابط حسنه ترکیه با آذربایجان نیز یکی از موانع عادی سازی روابط با ارمنستان می باشد. ملت ترکیه بیش از نود سال دچار شستشوی مغزی و تبلیغات ناسیونالیستی بوده و اکنون دریافته اند که رهبران کشور به آنان دروغ گفته و حتی بنانگذاران جمهوری در نسل کشی ارمنه نقش داشته اند. حومت اکنون باید حقایق را برای ملت بازگو کند و این عواقب دردناکی خواهد داشت.

وارثین نژادکشی ارمنه صاحبان اصلی زمین پایگاه نظامی

اینجیرلیک ترکیه

بررسی پرونده مربوط به دریافت غرامت از دولت ترکیه در دادگاه ایالت کالیفرنیا آمریکا ادامه دارد. طبق شکواییه آلکس باکالیان، آنایس هاروتونیان و ریتا مهدسیان زمین پایگاه نظامی "اینجیرلیک" ترکیه واقع در نزدیکی شهر آدانا متعلق به تیگران افندی و کالینه خاتون، از اجداد آنان می باشد.

دولت ترکیه عثمانی در سال ۱۹۱۵ میلادی پس از اجرای برنامه وحشتناک نژادکشی ارمنه، مراکز دینی و فرهنگی را منهدم کرده و اموال و مستغلات آنان را مصادره کردند. وکیل شاکیان این پرونده به دادگاه شواهدی ارائه داده است که ترکیه تمامی اموال منقول و غیرمنقول قربانیان نژادکشی را میان شهروندان آن کشور تقسیم کرده و قطعه زمینهای بزرگ را به بانک کشاورزی تحویل داده است. مصوبات مجالس ترکیه در باره واگذاری اموال بی صاحب ارمنه به شهروندان کشور به دادگاه ارائه شده اند. وکیل این پرونده هم چنین اعلام داشته است زمینهای ارمنه پس از تشکیل جمهوری ترکیه در سال ۱۹۲۳ از بانک کشاورزی به بانک مرکزی منتقل گشته است.

خانواده شاکیان اعلام داشته است که پایگاه هوایی "اینجیرلیک" بر روی چهار قطعه زمین و منزل پدری آنان احداث گشته و آنان بابت غرامت یکصد میلیون دلار آمریکا از دولت ترکیه طلب کرده اند. به گزارش خبرگزاری "خبر تورک" نمایندگان دولت ترکیه دعوت دادگاه کالیفرنیا را برای شرکت در دادرسی رد کرده، ولی بانک مرکزی و بانک کشاورزی ترکیه کتباً به این شکواییه پاسخ گفته اند. آنان اعلام داشته اند که جمهوری ترکیه در سال ۱۹۲۳ تشکیل یافته و نمی تواند وارث مصوبات و فعالیتهای حکومت عثمانی قلمداد گردد.

خبرگزاری "خبر تورک" دلایل طرف ترکیه را غیر واقعی اعلام کرده و پیش بینی کرده است که شاکیان پرونده به خواست خود خواهند رسید، چرا که شکواییه بر علیه حکومت ترکیه اقامه گردیده و ادارات دیگر آن کشور نمی توانند جوابگو باشند. وکلای وارثین نژادکشی ارمنه نیز عقیده دارند که دادگاه کالیفرنیا حکومت ترکیه را مجبور به پرداخت غرامت یکصد میلیون دلاری خواهد نمود.

نابودی آثار فرهنگی ارمنه در قلمرو ترکیه

"رافائل لمکین" کارشناس حقوقی عقیده دارد که نژادکشی فقط کشتار فیزیکی گروه ملی یا مذهبی نبوده، بلکه نابودی فرهنگ ملی-روحانی نیز کشتار جمعی محسوب می گردد. تخریب فرهنگ هر ملتی نیز نسل کشی ملی-فرهنگی محسوب می گردد. این اصل البته هنوز در کنوانسیون نهم دسامبر سال ۱۹۴۸ میلادی سازمان ملل در باره جلوگیری از نژادکشی تعریف نشده است.

سران حکومت های مختلف امپراتوری عثمانی و ترکیه فعلی با سیاست مُدون و از پیش تعیین شده، به موازات کشتار جمعی ارمنه آثار تمدن چند هزار ساله ارمنستان غربی را نیز نابود کرده اند. کلیسا و مراکز مذهبی ارمنه در مرکز بی رحمی های سران ترکیه قرار گرفتند، چرا که آنان بخوبی از نقش رهبری و نفوذ دین و اعتقادات مذهبی در بین ارمنه آگاهی کامل داشتند. کلیساها و صومعه های ارمنه تخریب گشته، هزاران متون دست نویس قرون وسطی به آتش کشیده شده و اموال کلیساها به غارت رفته است. "فائض الحسین" وکیل عرب که یکی از شاهدان نژادکشی ارمنه بوده است تأکید دارد که حکومت ترک های جوان بعد از اجرای جنایت هولناک نسل کشی کمیسیون های ویژه ای برای فروش اموال بجا مانده از ارمنه تشکیل داده اند. شاهد عرب خود دیده است که تمامی کلیساها و مدارس بسته شده و کتاب های به غارت رفته در بازار برای بسته بندی پنیر، خرما و تخم آفتاب گردان استفاده می شد.

28/04/2013

طبق گزارش مطبوعات آذربایجانی "اکرام آیللسلی" بانی کتاب "رویای سنگی" آذربایجان را ترک کرده است. ممکن است که نویسنده آذربایجانی برای درخواست پناهندگی سیاسی از دیگر کشورها آذربایجان را ترک کرده است. قابل ذکر است که انتشار رمان "رویای سنگی" اثر "اکرام آیللسلی" نویسنده معروف آذربایجانی انعکاس وسیعی در آن کشور، ارمنستان، روسیه و محافل جهانی داشته است. نویسنده که خود زاده شهر "آگولیس-آلیس" نخجوان می باشد، در رمان خود از دوستی و همسایگی دیرینه میان آذربایجانیان و ارمنه به نیکی یاد کرده و با یاد آوری چند فقره از کشتار و سرکوب ارمنه توسط اوباش آذربایجانی از آن به سختی انتقاد کرده است. رمان به زبان روسی ترجمه گشته و در مسکو انتشار یافته است. مقامات آذربایجانی در بدو انتشار این رمان در ماه نامه ادبی "دروژبا نارودوف" مسکو شوکه شده و سعی نموده اند آنرا تحریف ترجمه جلوه دهند. آنان در ابتدا از آقای آیللسلی خواسته اند تا علیه ماه نامه روسی بیانیه صادر کرده و ترجمه را تحریف شده و کار "ارمنه مسکو" قلمداد کند. نویسنده از این کار سر باز زده و تأکید کرده است که ترجمه روسی توسط خودش انجام گرفته و وی مسئولیت کامل متن رمان را تقبل می نماید. مسئولین نظام سپس لحن خود را تندتر کرده و اعلام داشتند که "آلیس" خود نیز ارمنی بوده و با رمان خود حیثیت آذربایجانیان را خدشه دار کرده و بهتر است به ارمنستان کوچ کند. نویسنده آذربایجانی در جواب گفت که "هنوز تمامی امکانات دوستی مجدد از بین نرفته و زمانه ما را بطور کامل از هم جدا نکرده است". فشارهای کذایی اجتماعی علیه این نویسنده نیز اثری نداشته و وی اعلام داشته است که از اختیارات قانونی خود برای آزادی بیان استفاده کرده و در نظر دارد رمان خود را به زبان آذربایجانی نیز منتشر سازد. آنگاه فشار علیه افراد خانواده نویسنده آغاز گشته، ابتدا پسر وی که با درجه سرهنگ دومی با سابقه دوازده ساله در گمرک کشور کار می کرد از کار برکنار شده و سپس "گالینا آلکساندرووا" همسر وی از سرپرستی کتابخانه عمومی "ناظم حکمت" خلع شده است.

منبع: مجموعه اسناد تاریخی نژادکشی ارمنیان در امپراتوری عثمانی - ایروان ۱۹۹۱

گردآوری و ویرایش: پرفسور آکادمیسین م.گ. نرسیسیان

ترجمه: ادیک باغداساریان (ا.گرمایک)

بخشی از تلگراف شیرکوف کنسول روسیه در یتلیس به زینویف سفیر آن کشور در استامبول

۲(۱۵) ماه مارس ۱۹۰۸ م.

کاظم، قاتل و راهزنی که از سوی استامبول مورد بخشش قرار گرفته است، اواخر ماه فوریه یک ارمنی را در روستای آلیکون واقع در دشت موش و یک نفر دیگر را در روستای آرتونک، نفر سوم را در روستای واردنیس و سه نفر دیگر را در روستای موشاخن به قتل رساند.

او در همین جا با توسل به زور ۳۰۰ لیر اخاذی کرد. مقامات دولتی در موش از کاظم بیگ برای تعقیب و آزار فداییان استفاده می کنند و او به این بهانه همراه سربازان به جاهای مختلف هجوم می برد و دست به چپاول و کشتار می زند...

ماهنامه ارمنی - فارسی زبان

لویس

صاحب امتیاز، مدیر مسئول و سردبیر

ادیک باغداساریان

نشانی نشریه: تهران صندوق پستی ۹۴۸۸-۱۵۸۷۵

پست الکترونیکی: louys_monthly@yahoo.com

نشانی اینترنت: www.louysonline.com

چاپ احسان - تهران خیابان انقلاب شماره ۱۱۴۸ کدپستی ۶۳۵۶۱-۱۳۱۵۷ تلفن ۶۶۴۹۵۷۶۱

۲۰ صفحه تک شماره ۵۰۰ تومان

اشتراک مجله: تک شماره ۵۰۰ تومان. ایران یک سال ۶۰۰۰ تومان خارج ۵۰ دلار
شماره حساب ۱۴۰۶۸۶۴۹۲ بانک تجارت شعبه مجیدیه سه راه ارامنه

- ♦ مقالات و دیدگاه های مندرج در ماهنامه «لویس» لزوماً بیانگر موضع مدیر مسئول و هیئت سردبیری نیست.
- ♦ مقالات، عکس ها و مطالب رسیده باز گردانده نمی شود.
- ♦ نشریه در حکم و اصلاح مقاله ها مجاز است.
- ♦ استفاده از مطالب «ماهنامه لویس» با ذکر ماخذ آزاد است.

The New York Times

August 6, 1915

(6:6)

ARMENIAN HORRORS GROW.

Massacres Greater Than Under Abdul Hamid, London Paper Says.

Special Cable to THE NEW YORK TIMES.
LONDON, Friday, Aug. 6. The Daily Chronicle says:

"A tragic episode of the war in the East is the wholesale massacre of the Armenians in the eastern vilayets of Asia Minor by the Turks and Kurds. Regarding the terrible scale of these massacres, greater than any which occurred under Abdul Hamid, there is now no room for doubt, and the statements made on the subject last week by Lord Bryce in the House of Lords were officially corroborated by Lord Crewe.

"In certain cases the Armenians have defended themselves successfully. At the town of Van, for instance, to which Enver Pasha sent his brother-in-law with a commission of extermination, the victims rose after the massacres had begun, barricaded the Armenian quarter, and held out against the Turkish siege for four weeks until relieved by the advent of the Russian army. But with this and some similar exceptions they have been powerless. Tens and probably hundreds of thousands have been butchered, and great numbers more have been deported by road hundreds of miles to Western Anatolia under conditions amounting to slow extermination.

"The Germans, who are masters of the Central Ottoman Administration, have to their everlasting shame not only permitted, but rather encouraged these horrors. The allied powers have notified the Turkish officials that they will hold them personally responsible, and at this stage they can do no more. There is perhaps room for an effective American protest, though we have not yet heard of one."

The Chronicle concludes by making an appeal to British private charity, citing the following terrible account of ruin and devastation following the Turkish massacres in Northeastern Armenia, telegraphed by Ayvadian, the Archbishop of Van, and Aram, the Governor of Van, to the honorary secretary of the Armenian Red Cross and Refugee Fund:

"Besides Van, the provinces of Chatak, Moks, Sparkert, Mamertank, and Khizan are saved. The rest are ruined and devastated. Men, women, and children are massacred. Twenty thousand people are homeless. Famine and infectious disease prevail. Many volunteers are sick and wounded. Notwithstanding assistance from the Russian Government and the Armenians in the Caucasus, there is great want of doctors, drugs, ambulances, and food. The situation in Bitlis, Moush, and Diarbekir is terrible. We beg urgently for immediate help."

August 18, 1915

(5:7)

ARMENIANS ARE SENT TO PERISH IN DESERT

Turks Accused of Plan to Exterminate Whole Population—People of Karahissar Massacred.

Special Cable to THE NEW YORK TIMES.
LONDON, Wednesday, Aug. 18.—The Daily News has received from Aneurin Williams, M. P., a copy of a letter from Constantinople, dated July 13, describing the terrible plight of the Armenians in Turkey. The letter says:

"We now know with certainty from a reliable source that the Armenians have been deported in a body from all the towns and villages in Cilicia to the desert regions south of Aleppo. The refugees will have to traverse on foot a distance, requiring marches of from one to two or even more months.

"We learn, besides, that the roads and the Euphrates are strewn with corpses of exiles, and those who survive are doomed to certain death, since they will find neither house, work, nor food in the desert. It is a plan to exterminate the whole Armenian people.

"Courts-martial operate everywhere without cessation. Twelve Armenians were hanged at Caesarea on a charge of having obeyed instructions which they had received from a meeting secretly held at Bucharest by the Trochak and Hunchak societies. Many have fallen from blows from clubs. Thirteen Armenians were killed in this way at Diarbekir and six at Caesarea. Thirteen others were killed on their way from Chabine-Karahissar to Sivas. The priests of the village of Kurk with their five companions suffered the same fate on the road to Sou-Chehrksivas, although they had their hands bound.

"Hundreds of women and young girls and even children groan in prisons. Churches and convents have been pillaged, defiled, and destroyed. The villages around Van and Bitlis have been pillaged and the inhabitants put to the sword.

"At the beginning of this month all the inhabitants of Karahissar were pitilessly massacred, with the exception of